

LUKA

KA YESU TA KIBARO DIMAN MIN SEBE

Kitabu faamucogo

Nin kitabu sebebaga kera Luka ye. Ale tun ye Gereki ye. Dɔkɔtɔɔ tun lo, banaw flakeri ta fan fe. A fana tun tugura Pɔli kɔ ka taga yɔɔ caman na, ka taga Kibaro Diman* fɔ. Kitabu sebera ni mɔgɔ min tɔgɔ ye, o tun ye Tehofili ye.

A ka segesegeri caman ke Yesu ta ko ra fɔlɔ, sani a ye nin kitabu sebe; a ka Yesu ta janamanya ko segesege, ani a sacogo, ani a kunuko. A k'a yira ko ka Yesu to a ta Alaya ra, a kera Adamaden ye, janko ka mɔgɔw deme.

Matiyu ta kitabu ni Marika ta kitabu be kuma minw fɔ, Luka ta kitabu be o kuma kelenw le fɔ, nka Luka ka fen caman were fara a ta kan, minw te o kitabu tɔw ra, i n'a fɔ Yesu ka muso min dence kunu ka bɔ saya ra Nayini dugu kɔnɔ, ani Zake ta ko, ani karamɔgɔden minw tun be tagara Emayusi. A be talen caman fana fɔ, minw te kitabu tɔw kɔnɔ, i n'a fɔ Samarikace mɔgɔɔnuman ta ko, ani dence fla ta ko.

An k'a ye ko Matiyu b'a yira ko Yesu ye Kisibaga ye, Marika b'a yira ko Yesu ye Ala ta baarden ye; nka Luka b'a yira an na ko Yesu ni a ta Alaya bee, a kera adamaden ye, janko ka ke mɔgɔw ta jurumun saraka ye (3.23–38).

Kitabu kɔnɔkɔw

Yesu ni Yuhana worocogo (1–2)

Yuhana Batizerikebaga ta baara (3)

Yesu ka baara ni waajuri min ke Galile (4–9)

Yesu ka baara minw ke k'a ta Galile ka taga se Zeruzalemu (9–19)

Yesu ka kuma min fɔ a sɔsɔbagaw ye Zeruzalemu (19–20)

Yesu ka min fɔ Zeruzalemu halakiko ra, ani ale nako (21)

Yesu ta saya ni a kunuko ni a yelenko ka taga sankolo kɔnɔ (22–24)

Luka ka kitabu sebekun fɔ

1 ¹ Ne tericeɔnuman Tehofili, ko minw kera an fe yan, ne be o kow le sebera ka o ci i ma. Mɔgɔ caman fana k'a damina ka o kow kibarow sebe ka ban. ² Mɔgɔ minw ka Yesu ta kow ye o ja ra kabini a damina ra, ani Ala ta Kuma waajuri baara karifara o ma, olugu ka o kow lakari an ye cogo min na, a sebebaga ka a sebe ka kapa ni olugu ta kuma le ye fana. ³ O le kosɔn, Tehofili, ne fana ka jininkari ke o kow ra kabini a damina ra, ka o kow bee segesege, k'a ye ko a ka ni ne fana ye a sebe i ye k'a tugutugu jɔgɔn na; ⁴ ni o kera, i bena a lɔn, ka la a ra ko i karanna ko minw na Yesu ta ko ra, ko o ye can le ye jate.

Meleke ka Yuhana Batizerikebaga woroko fɔ

⁵ A kow daminana wagati min na, o y'a sɔɔ Herodi* le tun ye Zude masace ye. Sarakalasebaga* dɔ tun tɔgɔ ye ko Jakariya; a tun be Abiya ta sarakalasebagaw ta jenkuru le ra. A muso tun ye sarakalasebagaw kuntigiba Haruna ta duruja dɔ le ye; a tɔgɔ tun ye ko Elizabeti. ⁶ O fla bee tun terennin lo Ala ja kɔɔ; o tun be Matigi Ala ta cifɔninw, ani a ta sariya sigininw bee sira tagama ka ja. ⁷ Nka den tun te o fe, Elizabeti tun ma se ka den woro. O mɔgɔ fla bee tun kɔɔra fana.

⁸ Ayiwa, lon dɔ, Jakariya tun be saraka lasera, sabu a da tun sera ale ni a ta jenkuru le ma. ⁹ Ka kapa ni sarakalasebagaw ta landa ye, o tun ka ale le janawoloma ko a ye don Alabatosoba kɔnɔ ka wusunan don yɔɔ saninman* kɔnɔ. ¹⁰ Ka Jakariya to wusunandon na yɔɔ saninman kɔnɔ, jama bee lonin tun be kene ma, o be Ala daarira. ¹¹ Matigi Ala ta meleke dɔ ka a yere yira Jakariya ra; a lonin tun be wusunan sarakajenifen* kininboroyanfan fe. ¹² Jakariya ka o meleke ye tuma min na, a hakiri jagamina, siranya ka a mina fana. ¹³ Meleke ko: «Jakariya, i kana siran, Ala le ka i ta daariri lamɔn; i ta muso Elizabeti bena dence woro i ye, i bena a tɔgɔ la ko Yuhana. ¹⁴ O den bena ke jagarikoba le ye i fe. O den woroko bena mɔgɔ caman ninsɔndiya fana. ¹⁵ Sabu a bena bonya sɔɔ Matigi Ala ja kɔɔ. A tena duven min, walama minnifen fariman were; a bena fa Nin Saninman* na kabini a worotuma. ¹⁶ A bena ke sababu ye k'a to Izirayelimɔgɔ caman ye seko ka sɔn o Matigi Ala ma. ¹⁷ A bena baara ke ka Matigi ta sira laben ni Nin Saninman ta sebgaya ye i n'a fɔ cira Iliya^a tun be cogo min na, ka denw ni o facew ce ben, ka mɔgɔ murutininw hakiri yelema k'a to o ye mɔgɔsɔbe hakiri sɔɔ. O cogo ra, a bena siya dɔ laben ka o bla Matigi ye.»

¹⁸ Ayiwa, Jakariya ko meleke ma ko: «O be se ka ke cogo di? Sabu ne kɔɔra ka ban, ne ta muso fana kɔɔra.» ¹⁹ Meleke ka Jakariya jaabi k'a fɔ a ye ko: «Ne le ye Jibirili ye. Ne le be Ala kere fe ka to ka a ta

^a1.17 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.

baaraw ke. Ale le ka ne ci ka na kuma i fe ka nin kibaro diman fo i ye. ²⁰ Nka i bena ke bobo ye, fo ka taga nin kow bee kewagati se, sabu i ma la o kuma ra, k'a soro o kow bena ke a wagati ra.»

²¹ Jama belen tun lonin be kene ma, o be Jakariya makonona. A menna yoro saninman konon minke, o ka jama kononban. ²² Jakariya nana bo kene ma minke, a ma se ka kuma. O k'a lon ko Ala tun ka fen do le yira a ra yoro saninman konon yi. A ka ke tagamasiyenw le ke ye o fe ni a boro ye; a ma se ka kuma. ²³ Jakariya ta baarakelonw nana dafa tuma min na, a sekora ka taga a ta so konon.

²⁴ Ayiwa, wagati dama temenin ko, Jakariya ta muso Elizabeti nana konon ta; a dogora ni konon ye fo karo looru. A ko: ²⁵ «A fle, Matigi ka nin le ke ne ye: denworobariya maroya min tun be ne ra magow na koro, a sanna ka o maroya le bo ne ra.»

Meleke ka Yesu woroko fo

²⁶ Ayiwa, Elizabeti ta konon karo wawonnan na, Ala ka meleke Jibirili ci ka taga Galile dugu do ra, o dugu togo ye ko Nazareti. ²⁷ Meleke tagara sunguru do fe; ce min tun ka o sunguru mamina o togo tun ye ko Yusufu. Dawuda ta duruja do tun lo. Sunguru yere togo tun ye ko Mariyamu.

²⁸ Meleke donna a kan, k'a fo a ye ko: «Ne be i fo, Mariyamu, Ala ka kojuman ke ele min ye; Matigi Ala be n'i ye.» ²⁹ O kuma ka Mariyamu hakiri jagami. Mariyamu k'a yere pininka ko o fori suguya koro ye mun ye? ³⁰ O tuma meleke k'a fo a ye ko: «I kana siran, Mariyamu, sabu Ala ka kojuman le ke i ye. ³¹ A fle, i bena konon ta ka dence woro, i bena a togo la ko Yesu. ³² A bena bonyaba soro; a bena wele ko Den* min bora Ala Korotaninba ra. Matigi Ala bena a sigi a bemace Dawuda ta masasiginan kan. ³³ A bena sigi masaya ra Izirayeli ta magow* kunna wagati bee. A ta masaya tena ban fiyewu.» ³⁴ Mariyamu ko meleke ma ko: «O bena se ka ke cogo di, sabu ne ma ceko lon folo.» ³⁵ Meleke ka a jaabi ko: «Nin Saninman* bena jigi i kan, Ala Korotaninba ta se bagaya bena i datugu i ko yirisuma. O le koson, i bena dence saninman min woro, o bena wele ko Den min bora Ala ra*. ³⁶ A fle, i balemamuso Elizabeti ni a ta koroya bee, a fana ka konon ta dence ra. O tun b'a fra ko ale min tena den soro, nin ye a konon karo wawonnan ye sisan. ³⁷ Sabu foyi si te Ala kapa.»

³⁸ Mariyamu ko: «Ne ye Ala ta jonnuso le ye; i ka min fo, Ala y'a ke ten.»

O ko, meleke tagara ka bo Mariyamu koro.

Mariyamu tagara Elizabeti fe

³⁹ Ayiwa, o wagati kelen na, Mariyamu ka sira ta ka teliya ka taga dugu do ra Zude mara kuruyorow ra. ⁴⁰ A tagara se yi minke, a donna Jakariya ta bon konon ka Elizabeti fo. ⁴¹ Kabini Elizabeti ka Mariyamu ta forikan men doron, Elizabeti ta den lamagara a konon. Elizabeti fara Nin Saninman* na. ⁴² A perenna ni fanga ye k'a fo Mariyamu ye ko: «Ala ka baraka don i ra ka teme muso tow bee kan; den min be i konon, Ala ka baraka don o ra fana. ⁴³ Ne ye jontigi le ye sa, fo ne Matigi bamuso be na ne ta so? ⁴⁴ I m'a ye, kabini ne ka i ta forikan men, ne ta den jagarito lamagara ne konon. ⁴⁵ Ala ka baraka don i ra, Mariyamu, sabu Matigi Ala ka min fo i ye, i lara a ra ko o kow bena ke.»

Mariyamu ka Ala tando

⁴⁶ Ayiwa, Mariyamu ko:

«Ne nin be Matigi ta bonya lakari,

⁴⁷ ne jusukun be jagari ne Kisibaga Ala koson;

⁴⁸ sabu a ka a na majigi ka a ta jonnuso majiginin fle.

Ka a ta bi ra, wagati bee ta magow bena a fo ko ne ta pana;

⁴⁹ sabu Sebetigi Ala ka kobaw ke ne ye.

A togo saninyanin lo,

⁵⁰ a ta makari be se a nasiranbagaw ma,

wagati bee, ani tuma bee.

⁵¹ A boro barakaman ka kabakow ke;

yerebonya miiriyaw tun be minw jusukun na, a ka olugu janjan.

⁵² A ka fagamaw lajigi ka bo o ta masasiginanw kan,

ka mago janibagatow korota.

⁵³ A ka kongotow son fennumanw na fo ka o wasa,

ka nafortotigiw borolakolon bla ka taga.

⁵⁴ A nana a ta jonw, Izirayelimogow deme,

sabu a ma pina a ta numanya ko,

⁵⁵ i n'a fo a tun ka a layiri ta an bemaw ye cogo min na,

min ye Ibrahima ni a ta duruja ye.»

⁵⁶ Ayiwa, Mariyamu tora Elizabeti fe yi ka karo saba jagon ke, o ko, a sekora ka taga a ta so.

Yuhana Batizerikebaga worocogo

⁵⁷ Ayiwa, Elizabeti jigiwagati nana se; a jigira dence ra. ⁵⁸ Elizabeti siginogonw, ani a balemaw nana a men ko Matigi Ala ka o kojumanba ke a ye minke, o bee jagarira ni a ye. ⁵⁹ Ayiwa, den woronin tere seeginan na, o tun bena a kenesigi lon min na, o tun b'a fe ka a face Jakariya togɔ le la a ra. ⁶⁰ Nka den bamuso ko: «Ɔn-ɔn, a togɔ be la ko Yuhana.» ⁶¹ Mɔgɔw ko: «O togɔ te mɔgɔ si ra i ta mɔgɔw ra de!»

⁶² O ka tagamasiyen ke den face ye ka a jininka ko a b'a fe den togɔ ye la di? ⁶³ Ayiwa, Jakariya ko o ye walaka dɔ di ale ma. O k'a di a ma. A k'a mina ka sebe a kan ko: «Den togɔ ye ko Yuhana.» Mɔgɔw bee kabakoyara.

⁶⁴ O yɔɔnin kelen bee ra, Jakariya nenden fonina, a sera ka kuma tuun, a ka ke Ala tando ye.

⁶⁵ O ko ka siranya bla o siginogonw bee ra; Zude kuruyɔɔw mara mɔgɔw bee ka ke o kow lakari ye jɔɔn ye. ⁶⁶ Mɔgɔ o mɔgɔ ka o kuma men, o bee tun be miiri k'a fɔ ko: «O tuma nin den bena ke mɔgɔ suguya juman le ye sa?» Sabu o bee na tun be Ala ta sebgaya ra den kan.

Jakariya ta cirayakumaw

⁶⁷ Ayiwa, den face Jakariya fara Nin Saninman* na, Ala ka kuma don a da ra; a ko:

⁶⁸ «An ye baraka la Matigi Ala ye, Izirayeli* ta Ala;

sabu a nana a ta mɔgɔw deme ka o kunmabɔ.

⁶⁹ Ala ka Kisibaga* barakaman di an ma

ka bɔ a ta jɔnce Dawuda ta gba ra.

⁷⁰ Ala ta cira saninmanw tun ka o ko le fɔ kabini wogatijan.

Ala tun ka layiri ta an ye

⁷¹ ko a bena an bɔsi ka bɔ an juguw boro,

ani ka an bɔ an kɔninyabagaw bee ta fanga kɔɔ.

⁷² Ala ka a ta hina yira an bemaw ra nin cogo le ra.

A ka jɛnɔgɔnya saninman min layiri ta, a ma jina o kɔ.

⁷³ Sabu Ala tun karira an bemace Iburahima ye

⁷⁴ ko a bena an bɔsi ka bɔ an juguw ta fanga kɔɔ,

janko an ja siginin ye baara ke ale Ala ye.

⁷⁵ Ala ka o ke, janko an ye tagama saninya ra,

ani terenninya ra a na kɔɔ an si bee ra.

⁷⁶ Ayiwa, Ne den, i bena wele ko Ala Kɔɔtaninba ta cira;

sabu i bena tagama Matigi na kɔɔ, ka a ta siraw laben a ye,

⁷⁷ ka kisiri lonniya yira a ta mɔgɔw ra,

ka o ta jurumunw yafa o ma.

⁷⁸ Sabu an ta Ala ye hina tigi ani jumanya tigi le ye;

o le kosɔn a bena yeelen bɔ an ye ka bɔ san fe, i ko sɔgɔmada tere,

⁷⁹ janko minw be Alalɔnbariya dibi ni saya nasiran na, yeelen ye bɔ olugu ye,

janko an ye yelema ka hera sira ta.»

⁸⁰ Ayiwa, den kɔni tun be bonyara ka hakiri sɔɔ. A nana taga to kongokolon kɔɔ, fɔ lon min na a nana a yere yira Izirayelimɔgɔw ra.

Yesu worocogo

(Matiyu 1.18–25)

2 ¹ Ayiwa, wagati dɔ nana ke, Rɔmu* masaceba Ogusiti k'a latige ko Rɔmu ta mara mɔgɔw bee togɔ ye sebe. ² O tun kera togɔseberi sijaga fɔlɔ ye. O kera k'a sɔɔ Kirinisi tun ye Siri jamanatigi ye. ³ Mɔgɔw bee tun be tagara o togɔ sebe o yere ta dugu ra. ⁴ O ra, Yusufu fana bɔra Nazareti, Galile mara ra, ka taga Zude mara ra, Dawuda ta dugu ra, min be wele ko Betilehemu, sabu ale tun ye Dawuda ta gbamɔgɔ dɔ le ye. ⁵ Ale ni a maminamuso Mariyamu tagara jɔɔn fe ka taga o togɔ sebe; o y'a sɔɔ Mariyamu lasiritɔ lo.

⁶ Ayiwa, ka o to Betilehemu, Mariyamu jigiwagati sera. ⁷ Mariyamu ka a dence fɔlɔ woro; a ka fani minimini a ma, ka a la beganw ta domunikeminan kɔɔ, sabu o tun ma yɔɔ sɔɔ lonanjigibon kɔɔ.

Meleke ka Yesu woroko fɔ sagagbenbagaw ye

⁸ Ayiwa, sagagbenbaga dɔw tun be o yɔɔw ra, o tun be si kongo kɔɔ o ta sagaw kɔɔ ka o kɔɔsi. ⁹ Matigi Ala ta meleke dɔ ka a yere yira o ra, Matigi Ala nɔɔɔ manamanana ka o lamini; sagagbenbagaw siranna kosebe. ¹⁰ Nka meleke k'a fɔ o ye ko: «Aw kana siran, ne nana jagarikoba kibaro diman le fɔ aw ye; o bena ke mɔgɔw bee ta jagariko le ye. ¹¹ Kisibaga* worora aw ye bi su nin na, Dawuda ta dugu ra. Ale le ye Matigi ye,

Ala ka min janawoloma ka a ke Kisibaga ye. ¹²Ni aw tagara, aw bena a lon ni tagamasiyen min ye, o fle: aw bena taga denjenin do lanin soro beganw ta domunikeminan kono, fani mininin be a ma.»

¹³O yorinin bee ra, meleke camanba barara ka bo sankolo ra ka na fara meleke folo kan. O ka ke Ala tando ye k'a fo ko:

¹⁴«Bonya ye Ala ta ye san fe, yoro korotaninw na,
mago minw be son Ala sago ma dugukolo kan, hera ye ke olugu ye.»

Sagagbenbagaw tagara Betilehemu

¹⁵Melekew sekora ka taga sankolo kono tuma min na, sagagbenbagaw k'a fo jagon ye ko: «Aw y'a to an ye taga Betilehemu; ko min kera yi, Matigi Ala ka ko min yira an na, an ye taga o ye.» ¹⁶O teliyara ka taga; o tagara Mariyamu ni Yusufu ye, ka denjenin lanin ye beganw ta domunikeminan kono. ¹⁷Sagagbenbagaw ka o ye minke, ko minw bee fora o na na denjenin ko ra, o ka o lakari magow ye. ¹⁸Minw bee ka sagagbenbagaw ta kuma men, o kuma ka olugu bee kabakoyara. ¹⁹Nka Mariyamu koni ka o kow bee mara a jusu ra, ka to ka miiri a ra.

²⁰O ko, sagagbenbagaw sekora ka taga; o tun ka ko minw men ni o tun ka min ye, o tagato tun be Ala tago tandora, ka a bonya o bee koson, sabu meleke tun k'a fo o ye cogo min na, o tagara soro ten le.

O ka Yesu denjenin karifa Ala ma

²¹Den woronin tere seeginan, o ka a kenesigi. O ka a tago la ko Yesu; meleke tun ka o tago le yira Mariyamu na sani a ye kono ta. ²²Mariyamu nana bo jebagatobon na wagati min na, ka kaja ni cira Musa ta sariya* ye, Yusufu ni Mariyamu tagara ni Yesu denjenin ye Zeruzalemu, ka taga a karifa Ala ma. ²³Sabu a sebera Ala ta sariya ra ko: «Dence folo bee ka kan ka bla danna Matigi ye^b.» ²⁴Matigi Ala ta sariya tun ka saraka min fo, o nana o saraka bo: «Kongotugani fla, ce ni muso, walama jenetugani fitini fla^c.»

Simeyon ka baraka la Ala ye Yesu koson

²⁵Ayiwa, ce do tun be Zeruzalemu, o tago tun ye ko Simeyon. Mago terennin tun lo, ani Alapasiranbaga. Ala tun ka Kisibaga* min layiri ta Izirayeli* ye, a tun be o makonona; Nin Saninman* tun b'a kan. ²⁶Nin Saninman tun k'a yira a ra ko Ala ka Kisibaga min layiri ta, ko a tena sa fiyewu ni a ma o ye a na ra.

²⁷Ayiwa, Nin Saninman tagara ni Simeyon ye Alabatoso kono, o y'a soro Yusufu ni Mariyamu be Alabatosoba kono, o be sariya* ta kow janabara ni Yesu denjenin ye. ²⁸Simeyon ka den mina, ka baraka la Ala ye, k'a fo ko:

²⁹«Matigi Ala, sisan koni i be se ka i ta jonce to a ye sa, a jusu sumanin;
sabu i tun ka kuma min fo, i ka o ke.

³⁰Ne yere na ka Kisibaga ye,

³¹i ka Kisibaga min laben dununamagow bee ye.

³²A bena ke yeelen ye, siya were magow fe;

ka ke bonya ye i ta magow, Izirayelimagow fe^d.»

³³Simeyon tun be o kuma minw fora Yesu ta ko ra, o kumaw ka a face ni a bamuso kabakoya. ³⁴O ko, Simeyon ka dugawu ke o ye, k'a fo Mariyamu ye ko: «Mariyamu, a fle, nin den bena ke mago caman bensababu ye, ani mago caman lawurisababu ye Izirayeli jamana kono; a bena ke Ala ta tagamasiyen ye, magow bena min soso. ³⁵O cogo ra, a bena mago caman ta jusukunnamiiriw bla kene kan. Ele koni, Mariyamu, dimi le bena ele jusukun sogo i ko muru.»

Ani ka baraka la Ala ye Yesu koson

³⁶Ciramuso do tun be yi fana, min tago tun ye ko Ani; Fanuyeli denmuso tun lo, a bora Aseri ta gba ra. O muso tun korora kosebe. A sunguruman tun furura ka san wolonfla ke ni a ce ye. ³⁷O ko, a ce sara; a si tun ye san biseegi ni san naani. A tun te fon Alabatosoba kono tuma si; a tun be baara ke Ala ye su ni tere, ka sun don, ani ka Ala daari. ³⁸Ale fana nana Alabatosoba kono o wagati kelen na. A ka Ala tando; mago o mago tun be Zeruzalemu kunmabowagati makonona Ala fe, Ani tun be den ko fora o magow bee ye.

Yusufu ni Mariyamu sekora ka na Nazareti ni Yesu ye

³⁹Ala ta sariya* tun ka min o min fo, o ka o bee ke ka ban tuma min na, o sekora ka na o ta dugu ra Nazareti, Galile mara ra. ⁴⁰Denjenin koni tun be bonyara ni baraka ye; a ta hakiritigiya tun ka bon, Ala ta neema fana tun be a kan.

^b2.23 Nin kuma fora Bori 13.2,12,15.

^c2.24 Nin kuma fora Bori 12.8.

^d2.32 Nin kuma fora Ezayi 42.6; 49.6; 52.10.

Yesu tagara Jonyaban jnagbe ra ni a worobagaw ye

⁴¹ Yesu worobagaw tun be taga Zeruzalemu san o san, ka taga Jonyaban jnagbe ke. ⁴² Yesu nana san tan ni fla sɔɔ wagati min na, a worobagaw tagara ni a ye, ka kaɲa ni o ta landa ye. ⁴³ Jnagbe bannin kɔ, o sekɔra ka taga so. Yesu tun tora o kɔ Zeruzalemu, nka a worobagaw tun m'a lɔn. ⁴⁴ O tun b'a miirira ko a ni o tagamaɲɔɲɔn dɔw be ɲɔɲɔn fe. Nka tere nana ban ka o to tagama ra, o m'a ye. O ka ke a flefle ye o ta somɔɲɔw, ani o lɔnbagaw ce ra. ⁴⁵ Nka o m'a ye; o sekɔra ka taga Zeruzalemu ka taga a yɔɔɲini. ⁴⁶ O ka tere saba ke, o b'a jinina; o tagara a siginin sɔɔ Alabatosoba kɔnɔ ni karamɔɲɔbaw ye, a be menni kera o fe, ka to ka o jininka fana. ⁴⁷ Mɔɲɔ minw beɛ tun be a lamenna, a ta hakiritigiya ni a ta jaabiricogo ka olugu beɛ kabakoya.

⁴⁸ A face ni a bamuso k'a ye minke, olugu kabakoyara. A bamuso ko a ma ko: «Yesu, mun na i ka nin ko ɲɔɲɔn ke an na? A fle, ne ni i face beɛ hakiri jnagamina, an be i jini yɔɔ beɛ ka dese.» ⁴⁹ Yesu ka o jaabi, ko: «Mun kosɔn aw be ne yɔɔɲinina? Aw m'a lɔn ko ne ka kan ka ke ne Fa ta kojaw le ra wa^e?» ⁵⁰ Nka a face ni a bamuso ma a ta kuma faamu. ⁵¹ Yesu nana ni o ye Nazareti. A tun be a worobagaw kan mina. A bamuso tun be o kow beɛ mara a yere kɔnɔ.

⁵² Yesu tun be kɔɔyara ka na, dɔ tun be farara a ta hakiritigiya kan lon o lon; a ko tun ka di Ala ye, a ko tun ka di mɔɲɔw ye fana.

Yuhana Batizerikebaga ta waajuri

(*Matiyu 3.1–12; Marika 1.1–8; Yuhana 1.19–28*)

3 ¹ Ayiwa, wagati min na masaceba Tiberi Sezari tun be a ta masaya san tan ni loorunan na, o y'a sɔɔ Ponse Pilati le tun ye Zude mara jamanatigi ye, Herodi* tun ye Galile mara jamanatigi ye, a kɔɔɔɔ Filipe tun ye Iture mara ni Tirasoniti mara jamanatigi ye, Lizaniyasi tun ye Abileni mara jamanatigi ye. ² O wagati ra fana Ane ni Kayife le tun ye sarakalasebagaw kuntigibaw* ye.

Ayiwa, o wagati le ra, Ala ka a ta kuma lase Jakariya dence Yuhana ma, k'a to kongokolon kɔnɔ. ³ Yuhana tagara Zuriden kɔ yɔɔw beɛ ra; a tun be mɔɲɔw waaju ko o ye nimisa o ta jurumunw na ka batize, janko Ala ye o ta jurumunw yafa. ⁴ O kow le tun sebera cira Ezayi ta Kitabu kɔnɔ, ko:

«Mɔɲɔ dɔ bena perɛn kongokolon kɔnɔ k'a fɔ ko:

«Aw ye siraba laben Matigi ye
ka siradenninw beɛ lateren a ye.

⁵ Dingakɔɲɔyɔɔw beɛ ye lafa,
kuruw ni kongoriw beɛ ye dakana.

Sira kuturuninw beɛ ka kan ka lateren,
ka sirajuguw siyan ka o nugu.

⁶ Ni o kera, adamaden beɛ bena Ala ta kisiri ko ye^f.»

⁷ Jama minw tun be nana Yuhana fe ka na batize, Yuhana tun b'a fɔra olugu ye ko: «Aw fɔnfɔnnindenw! Jɔn le ka aw karan ko aw ye bori Ala ta kiti nata ɲa? ⁸ Aw ta kewalew le ka kan k'a yira ko can ra aw jusukun yeleman; aw kana a miiri dɔɔn k'a fɔ ko: «Anw le ye Iburahima ta durujaw ye!» Sabu ni duruja ko lo, ne b'a fɔ aw ye ko Ala be se ka hali nin kabakuruw yelema ka o ke Iburahima ta durujaw ye. ⁹ Jende tara yiriw lilinw tigeri kama ka ban. Yiri o yiri te denɲuman ke, o be tige ka ben, ka firi tasuma ra.»

¹⁰ Jama tun be Yuhana jininkara, ko: «An ka kan ka mun le ke?» ¹¹ Yuhana ka o jaabi ko: «Ni derege fla be mɔɲɔ min fe, dɔ te min fe, o ye kelen di o tigi ma; ni domuni be mɔɲɔ min fe, o fana ye a ke ten.»

¹² Ninsaraminabaga dɔw fana nana ka na batize; olugu ko a ma ko: «An karamɔɲɔ, an ka kan ka mun le ke?» ¹³ A ko olugu ma ko: «Warida min fɔra aw ye, aw kana foyi mina ka teme o kan.»

¹⁴ Sorasiw fana k'a jininka ko: «Anw do? Anw ka kan ka mun ke?» A ko olugu ma ko: «Aw kana mɔɲɔ si ta fen mina a ra fanga ra; mɔɲɔ ma ko min ke, aw kana o faninya la a ra; o be sara min di aw ma, aw y'a to o ye aw wasa.»

¹⁵ Mɔɲɔw tun be Kisibaga makɔnɔna; o beɛ tun be o yere jininkara ko yala Ala ka Kisibaga* min ko layiri ta ko o te Yuhana yere le ye wa? ¹⁶ O kosɔn Yuhana ka o jaabi k'a fɔ o beɛ ye ko: «Ne kɔni be aw batizera ji le ra dɔɔn; nka min bena na, o fanga ka bon ni ne ta ye. Hali ne te se k'a fɔ ko ne be a ta sanbara juru foni ka bɔ a sen na. Ale le bena aw batize ni Nin Saninman* ye, ani tasuma. ¹⁷ A ta baarakeminan b'a boro, a be simankise ni a ɲaga bɔ ɲɔɲɔn na. A be simankise ke a ta bondo kɔnɔ, nka a bena ɲaga jeni tasuma ra, tasuma min te faga ka ye.»

¹⁸ Yuhana ka nin kuma ɲɔɲɔn caman were fɔ mɔɲɔw ye ka o lasɔmi, ka Ala ta Kibaro Diman* kuma fɔ o ye.

¹⁹ Ayiwa, Yuhana ka jamanatigi Herodi* jaraki a balemace muso Herodiyadi ta ko ra. Yuhana ka Herodi jaraki kojugu caman were ra. ²⁰ Nka Herodi belen ka kojugu dɔ fara dɔ kan, ka Yuhana mina ka a bla kaso ra.

^e2.49 Ka ke ne Fa ta kojaw le ra: Kitabu dɔw b'a fɔ ko: «Ne ka kan ka ke ne Fa ta so le kɔnɔ.»

^f3.6 Nin kuma fɔra Ezayi 40.3–5.

Yesu batizeri*(Matiyu 3.13–17; Marika 1.9–11)*

²¹ Ayiwa, mɔɔɔ bɛɛ tun batizera ka ban minke, Yesu fana nana batize. Ka Yesu to Aladaari ra, sankolo dayelera. ²² Nin Saninman* kera i n'a fɔ jenetugani, ka na jigi Yesu kan. Kumakan dɔ bɔra sankolo kɔnɔ, ko: «Ele le ye ne Dence* kanunin ye; i ko ka di ne ye haali.»

Yesu ta buruju*(Matiyu 1.1–17)*

²³ Ayiwa, Yesu ka a ta baaraw damina ka a si to san bisaba. Mɔɔɔw tun bɛ a jatera Yusufu dence le ye.

Yusufu face tun ye Heli ye.

²⁴ Heli face tun ye Matati ye.

Matati face tun ye Levi ye.

Levi face tun ye Mɛleki ye.

Mɛleki face tun ye Zanayi ye.

Zanayi face tun ye Yusufu ye.

²⁵ Yusufu face tun ye Matatiyasi ye.

Matatiyasi face tun ye Amɔsi ye.

Amɔsi face tun ye Nahɔmu ye.

Nahɔmu face tun ye ɛsili ye.

ɛsili face tun ye Nagayi ye.

²⁶ Nagayi face tun ye Maati ye.

Maati face tun ye Matatiyasi ye.

Matatiyasi face tun ye Semeyini ye.

Semeyini face tun ye Yosesi ye,

Yosesi face tun ye Yoda ye.

²⁷ Yoda face tun ye Yowanan ye.

Yowanan face tun ye Resa ye.

Resa face tun ye Zorobabeli ye.

Zorobabeli face tun ye Salatiyeli ye.

Salatiyeli face tun ye Neri ye.

²⁸ Neri face tun ye Mɛleki ye.

Mɛleki face tun ye Adi ye.

Adi face tun ye Kosamu ye.

Kosamu face tun ye Elimada ye.

Elimada face tun ye ɛri ye.

²⁹ ɛri face tun ye Yesu⁸ ye.

Yesu face tun ye Eliyezɛri ye.

Eliyezɛri face tun ye Yorimu ye.

Yorimu face tun ye Matati ye.

Matati face tun ye Levi ye.

³⁰ Levi face tun ye Simeyɔn ye.

Simeyɔn face tun ye Zuda ye.

Zuda face tun ye Yusufu ye.

Yusufu face tun ye Yonamu ye.

Yonamu face tun ye Eliyakimu ye.

³¹ Eliyakimu face tun ye Meliya ye.

Meliya face tun ye Menna ye.

Menna face tun ye Matata ye.

Matata face tun ye Natan ye.

Natan face tun ye Dawuda ye.

³² Dawuda face tun ye Yese ye.

Yese face tun ye Obɛdi ye.

Obɛdi face tun ye Boozi ye.

Boozi face tun ye Salimɔn ye.

Salimɔn face tun ye Naasun ye.

³³ Naasun face tun ye Aminadabu ye.

Aminadabu face tun ye Adimen ye.

---

^{83.29} Yesu: Nin ye mɔɔɔ dɔ wɛɛ ye, min fana tɔɔ tun ye ko Yesu.

Adimen face tun ye Arini ye.
 Arini face tun ye Esiromu ye.
 Esiromu face tun ye Peresi ye.
 Peresi face tun ye Zuda ye.
³⁴ Zuda face tun ye Yakuba ye.
 Yakuba face tun ye Isiyaka ye.
 Isiyaka face tun ye Iburahima ye.
 Iburahima face tun ye Tera ye.
 Tera face tun ye Nahori ye.
³⁵ Nahori face tun ye Serugi ye.
 Serugi face tun ye Rehu ye.
 Rehu face tun ye Pelegi ye.
 Pelegi face tun ye Eberi ye.
 Eberi face tun ye Sila ye.
³⁶ Sila face tun ye Kayinamu ye.
 Kayinamu face tun ye Arifazadi ye.
 Arifazadi face tun ye Semu ye.
 Semu face tun ye Nuho ye.
 Nuho face tun ye Lameki ye.
³⁷ Lameki face tun ye Metusala ye.
 Metusala face tun ye Enoki^h ye.
 Enoki face tun ye Yeredi ye.
 Yeredi face tun ye Maleleli ye.
 Maleleli face tun ye Kayinamu ye.
³⁸ Kayinamu face tun ye Enosi ye.
 Enosi face tun ye Seti ye.
 Seti face tun ye Adama ye.
 Ala le ka Adama dan.

Setana ko a be Yesu korobɔ

(Matiyu 4.1–11; Marika 1.12–13)

4¹ Yesu fanin Nin Saninman* na, a bɔra Zuriden kɔba yɔrɔ ra minke, Ala Nin* k'a ta ka taga ni a ye kongokolon kɔnɔ. ²Setana tun k'a korobɔ, fɔ tere binaani. O lonw bɛɛ ra, a ma foyi domu. O kɔ, kɔngɔ k'a mina. ³Setana ko a ma ko: «Den min bɔra Ala ra*, ni ele lo can ra, a fɔ nin kabakuru ye ko a ye yeɛma ka ke buru ye!» ⁴Yesu k'a jaabi ko: «A sebera Kitabu kɔnɔ, ko: «Domuni dama le tɛ mɔgɔ baroⁱ.» »

⁵Ayiwa, Setana tagara ni Yesu ye san fɛ, ka dunuɔa jamanaw bɛɛ yira a ra yɔrɔnin kelen na, ⁶k'a fɔ a ye ko: «Ne bɛ se ka nin jamanaw fangatigiya ni a bonya bɛɛ di i ma; sabu o bɛɛ donna ne boro. Ni ne ko ne b'a di mɔgɔ min ma, ne bɛ se k'a di o ma. ⁷O ra, ni i ka i kinbiri gban ka ne bato, ne bɛ o bɛɛ di i ma.» ⁸Yesu k'a jaabi ko: «A sebera Kitabu kɔnɔ, ko: «I ka kan ka i Matigi Ala le bato, ka baara ke ale kelenpe ye!» »

⁹Ayiwa, Setana ka Yesu ta ka taga Zeruzalemu, ka taga a layelen k'a lɔ Alabatosoba kunna, k'a fɔ a ye ko: «Den min bɔra Ala ra, ni ele lo can ra, ka i to nin yɔrɔ ra, i pan ka i cun dugu ma. ¹⁰Sabu a sebera Kitabu kɔnɔ, ko:

«Ala bena i ko fɔ a ta melekew ye, ko o ye o janto i ra.»

¹¹«Ani ko:

«O bena i ta o boro kɔnɔ,
 janko i sen kana na talon kabakuru dɔ ra^k.» »

¹²Yesu k'a jaabi ko: «A sebera le ko: «I man kan k'a fɔ ko i bɛ Matigi Ala korobɔ^l.» »

¹³Ayiwa, Setana ka Yesu korobɔ k'a fle ka ban minke, a tagara ka bɔ a korɔ, ka ke wagati were jini ye tuun.

Yesu ka a ta baara damina Galile

(Matiyu 4.12–17; Marika 1.14–15)

¹⁴O bɛɛ kɔ fɛ, Yesu sekɔra ka na Galile mara ra, a fanin Nin Saninman* baraka ra. A tɔgɔ tun bɛ fɔra o yɔrɔ mara bɛɛ ra. ¹⁵A tagara mɔgɔw karan karansow* kɔnɔ; mɔgɔw bɛɛ tun b'a tɔgɔɔuman fɔra.

^h3.37 Enoki: Dɔw b'a fɔ ale le ma ko Idirisa.

ⁱ4.4 Nin kuma fɔra Sariya 8.3.

^j4.8 Nin kuma fɔra Sariya 6.13.

^k4.10–11 Nin kuma fɔra Zaburu 91.11–12.

^l4.12 Nin kuma fɔra Sariya 6.16.

Nazaretikaw banna Yesu ra

(*Matiyu 13.53–58; Marika 6.1–6*)

¹⁶ Ayiwa, Yesu nana taga Nazareti, a lamɔdugu ra. Nenekirilon* sera, a tagara karanso* ra i n'a fɔ a tun derira ka a ke cogo min na. A nana wuri ka lo ko a be karan ke tuma min na, ¹⁷ o ka cira Ezayi ta kitabu di a ma. A ka a dayele ka taga se yɔrɔ do ma, a sebera yɔrɔ min na ko:

¹⁸ «Matigi Ala Nin* be ne kan,
sabu a ka ne janawoloma ko ne ye na Kibaro Diman* fɔ fagantanw ye,
ani ka kasodenw lablari ko fɔ,
ka fiyentɔw na yeleko kibaro fɔ;
ka mɔgɔ tɔrɔninw bo o tɔrɔbagaw boro,

¹⁹ ka Matigi Ala ta neema wagati ko kibaro fɔ^m.»

²⁰ O ko, a ka kitabu datugu, k'a di karanso kɔrɔsibaga ma, ka sigi. Mɔgɔw bee na lonin tora a ra, o be a flera.

²¹ Yesu k'a fɔ ko: «Aw ka nin kuma min men ka bo Kitabu kɔnɔ bi, o kuma kera can ye.»

²² O bee tun be a tɔgɔnuman fɔra. A tun be kumajuman minw fɔra, o ka o kabakoya. O ko: «Yusufu dence le te nin ye wa?» ²³ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Sigiya t'a ra, aw bena nin zana la ne ye, ko: «Flakebaga, i yere keneya fɔlo!» Aw bena a fɔ ne ye fana ko: «I ka ko minw bee ke Kaperinahumu, an ka o men; o jɔgɔn ke i yere ta dugu ra yan fana.» ²⁴ Yesu k'a fɔ o ye tuun ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko cira si te mina ka na a yere ta dugu kɔnɔ.» ²⁵ A ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko cira Iliyaⁿ ta wagati ra, sanji ma ben Izirayeli* jamana ra fɔ san saba ni karo wɔrɔ; kɔngɔba benna jamana yɔrɔ bee kan. O wagati ra muso ce saninw tun ka ca Izirayeli jamana ra. ²⁶ Nka Ala ma cira Iliya ci ka taga olugu do si fe; a tagara muso ce sanin kelen le fe Sarepita, Sidon mara ra.» ²⁷ A ko tuun ko: «Kunato caman fana tun be Izirayeli jamana ra cira Iliyasu^o ta wagati ra, nka o si ma na Iliyasu fe ka na keneya; Sirikace Naaman le nana, ka na keneya^p.»

²⁸ Mɔgɔw ka o kuma men minke, karanso kɔnɔmɔgɔw bee dimina. ²⁹ O wurira ka Yesu mina k'a jɔni ka taga ni a ye dugu ko fe. Dugu tun siginin be kongori min kan, o tagara ni a ye o kuncɛ ma, ko o b'a jɔni ka ben dugu ma. ³⁰ Nka Yesu temena o ce ra ka taga.

Yesu ka jinato do keneya

(*Marika 1.21–28*)

³¹ Ayiwa, Yesu tagara Kaperinahumu; o ye Galile dugu do ye. Nenekirilonw* na a tun be to ka mɔgɔw karan. ³² A ta karan cogoya tun ka mɔgɔw kɔnɔnɔban, sabu a tun be mɔgɔw karan ni baraka ye. ³³ Ayiwa, ce jinato do tun be karanso kɔnɔ; ale ka ke peren ye ni kanba ye, ko: ³⁴ «E, Yesu Nazaretikace, mun le be an ce? I nana an halakiyɔrɔ le ra wa? Ele ye mɔgɔ suguya min ye, ne ka o lon; ele ye Ala ta Mɔgɔ Saninman le ye.»

³⁵ Yesu jamana jina kunna, k'a fɔ a ye ko: «I da tugu, i ye bo nin ce ra!» O jina ka o ce ben dugu ma mɔgɔ bee na na, ka bo a ra, nka a ma foyi ke ce ra. ³⁶ Mɔgɔw bee kabakoyara. O ka ke a fɔ ye jɔgɔn ye ko: «Nin ye kuma suguya juman ye? A be kuma jinaw fe ni fanga ni sebagaya ye, k'a fɔ o ye ko o ye bo mɔgɔw ra, o fana be bo.» ³⁷ Yesu tɔgɔ sera o mara yɔrɔ bee ra.

Yesu ka Simɔn muso bamuso keneya

(*Matiyu 8.14–17; Marika 1.29–34*)

³⁸ Ayiwa, Yesu bɔra karanso kɔnɔ ka taga Simɔn ta so. A tagara a sɔrɔ ko Simɔn muso bamuso tɔrɔnin lo kosebe; farigban tun b'a ra. O ka Yesu daari ko a ye o muso fle. ³⁹ Yesu gbarara a ra, ka lo a kunna ka kuma ni fanga ye, ko farigban ye bo muso ra. O yɔrɔnin kelen bee ra muso keneyara; a wurira ka gba ke o ye.

Yesu ka banabagato caman keneya

⁴⁰ Tere nana ke ben ye tuma min na, banabagato tun be min o min fe, ni a ka ke bana o bana ye, o bee nana ni o banabagato ye Yesu fe. Yesu ka a boro la o bee kelen kelen kan ka o keneya. ⁴¹ Jinaw tun be kule ci ka bo jinato caman na fana. O tun b'a fɔ Yesu ma ko: «Den min bɔra Ala ra*, ele lo.» Nka Yesu tun be songo o ra; a tun te son k'a to o ye kuma, sabu jinaw tun k'a lon ko Yesu ye Kisibaga* le ye.

Yesu tagara waajuri ke Zude mara ra

(*Marika 1.35–39*)

⁴² Dugu gbera dɔrɔn, Yesu bɔra ka taga kongo kɔnɔ, yɔrɔ do ra. Jama caman nana bo ka taga a yɔrɔjini. O nana a ye minke, o tun t'a fe a ye bo o kɔrɔ tuun. ⁴³ Nka Yesu k'a fɔ o ye ko: «Ne ka kan ka taga Ala ta Masaya* ko Kibaro Diman* fɔ dugu werew ra fana, sabu Ala ka ne ci o le kosɔn.»

^m4.19 Nin kuma fɔra Ezayi 61.1–2.

ⁿ4.25 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.

^o4.27 Iliyasu: Dɔw b'a fɔ a ma ko Elize.

^p4.27 Nin kuma fɔra Masacew flanan 5.1–14.

⁴⁴ O ra, Yesu tagara Zude mara ra ka taga waajuri ke karansow* kɔɔ.

Karamɔgɔdenw ka jegɛ camanba mina

(*Matiyu 4.18–22; Marika 1.16–20*)

5¹ Ayiwa, lon dɔ, Yesu tun lɔnin be Zenesareti bada ra. Jama tun be a kere fe ka a lamini fan bee ra, o be Ala ta Kuma lamenna. ² Yesu ka kurun fla ye jida ra; jegeminabagaw tun bɔra o kurun kɔɔ ka na ke o ta jɔw ko ye jida ra. ³ Yesu donna kurun kelen kɔɔ, o tun ye Simɔn ta kurun ye. Yesu ko Simɔn ma ko a ye kurun gbara ji ce ma dɔnin ka a mabɔ mɔgɔw ra. O kɔ, Yesu sigira kurun kɔɔ ka to ka mɔgɔw karan.

⁴ Ayiwa, Yesu nana ban mɔgɔw karan na wagati min na, a ko Simɔn ma ko: «Simɔn, kurun gbara dun na ka aw ta jɔw firi ka jegɛ mina.» ⁵ Simɔn ko Yesu ma ko: «An karamɔgɔ, an ka su kururu bee ke jegɛpini na, an ma foyi sɔɔ. Nka i ta kuma kosɔn, ne bena jɔ firi tuun.»

⁶ Ayiwa, o ka jɔw firi minke, o ka jegɛ camanba mina fɔ o ta jɔw ka ke tigetige ye. ⁷ A ma na ja, o tɔɔgɔn minw tun be kurun tɔ kelen kɔɔ, o ka olugu wele ko o ye na o deme ni o ta kurun ye. Olugu nana ni kurun ye. O ka kurun fla bee fa jegɛ ra fɔ kurunw tun be jini ka jigi ji jukɔɔ. ⁸ Simɔn Piyeri ka o ye minke, a ka a kinbiri gban Yesu kɔɔ k'a fɔ ko: «Matigi, i mabɔ ne ra, sabu ne ye jurumuntɔ le ye!» ⁹ O tun ka jegɛ caman min mina, o ko tun ka jatige bla Simɔn ni a tɔɔgɔnw bee ra. ¹⁰ Zebede dence fla minw tun be ni Piyeri ye, Yakuba ni Yuhana, olugu fana ja tun tigera o cogo kelen na. Nka Yesu ko Simɔn ma ko: «I kana siran; k'a ta bi ra, i be jegɛ mina cogo min na, ne bena i karan i ye mɔgɔw jini ten.» ¹¹ Ayiwa, o nana se jida ra tuma min na, o ka kurun ni a kɔɔfenw bee to yi ka tugu Yesu kɔ.

Yesu ka kunatɔce dɔ keneya

(*Matiyu 8.1–4; Marika 1.40–45*)

¹² Yesu tun be Galile mara dugu dɔ ra. Kunatɔce dɔ tun be yi, min fari yɔɔ bee tun ye kuna ye; ale ka Yesu ye minke, a nana a kinbiri gban a kɔɔ ka a ja biri dugu ma, k'a daari k'a gbeleya, ko: «Matigi, ni i be sɔn, i be se ka ne saninya.» ¹³ Ayiwa, Yesu ka a boro la a kan, k'a fɔ a ye ko: «Ne sɔnna, i ye keneya.» O yɔɔnin bee a ta kuna keneyara. ¹⁴ O kɔ, Yesu k'a fɔ a ye ko: «I kana nin ko fɔ mɔgɔ si ye. Taga i yere yira sarakalasebaga* ra. Ciru Musa ka saraka min fɔ kunatɔw ta saninyari ko ra, i ye o saraka bɔ, janko k'a yira bee ra ko i keneyara.»

¹⁵ Ayiwa, Yesu tɔgɔ tun be fɔra ka taga yɔɔ caman na. Mɔgɔ caman tun bena lajen a kɔɔ ka a ta kuma lamena, ani ka keneya ka bɔ o ta banaw ra. ¹⁶ Nka Yesu tun be to ka taga kongo kɔɔ yɔɔ dɔw ra a kelen na ka taga Ala daari.

Yesu ka murugu dɔ keneya

(*Matiyu 9.1–8; Marika 2.1–12*)

¹⁷ Lon dɔ, Yesu tun be mɔgɔw karanna. Farisiw* ni o ta sariya karamɔgɔbaw tun siginin be; olugu tun nana ka bɔ Galile mara ni Zude mara duguw bee ra, ani Zeruzalemu. Matigi Ala ta se bagaya tun be Yesu fe, a tun be banabagatɔw keneyara.

¹⁸ Ayiwa, mɔgɔ dɔw nana ni ce murugunin dɔ ye lanan kan. O tun b'a fe ka don ni o ce ye ka taga a bla Yesu kɔɔ. ¹⁹ Nka jama caya kosɔn, o ma donyɔɔ sɔɔ ni a ye; o yelenna bon san fe ka wo dɔ bɔ yi, ka ce murugunin ni a ta lanan lajigi o wo fe fɔ ka taga a bla Yesu kɔɔ, mɔgɔw ce ra. ²⁰ Yesu k'a ye ko o mɔgɔw lara ale ra minke, a ko murugu ma ko: «I ta jurumunw yafara i ma.»

²¹ Sariya karamɔgɔw, ani Farisi ka ke a fɔ ye o yere kɔɔ ko: «Ce nin ye jɔntigi le ye, fɔ a be Alatɔgɔcenkumaw fɔra tan? Ni Ala kelen te, jɔntigi le be se ka jurumun yafa?» ²² Yesu tun ka o mɔgɔw ta miiriya lɔn; a ko o ma ko: «Mun kosɔn nin miiriyaw jɔgɔn be aw jusukun na?» ²³ K'a fɔ murugu ye ko a ta jurumun yafara a ma o, walama k'a fɔ a ye ko a ye wuri ka tagama o, aw ja na o fla ra juman le ke ka di? ²⁴ Ayiwa, ne bena a yira aw ra bi ko ne Min kera Adamaden ye*, ko se be ne ye ka jurumun yafa dunupa kɔɔ.» O kɔ, a ko murugu ma ko: «Ne b'a fɔ i ye, wuri ka i ta lanan ta ka taga i ta so!» ²⁵ O yɔɔnin kelen bee, ce wurira o bee ja na, ka a ta lanan ta, ka taga a ta so; a tagatɔ tun be Ala tandora. ²⁶ O mɔgɔw bee kabakoyara. O ka ke Ala tando ye; o ja tigenin tun b'a fɔra jɔgɔn ye ko: «E! An ka kobaw ye bi.»

Yesu ka Levi wele

(*Matiyu 9.9–13; Marika 2.13–17*)

²⁷ Ayiwa, o kɔ fe, Yesu bɔra ka taga ninsaraminabaga dɔ siginin ye ninsaraminabon na; a tɔgɔ ye ko Levi. Yesu ko a ma ko: «Tugu ne kɔ!» ²⁸ Levi ka a ta baara bee dabla, ka wuri ka tugu Yesu kɔ.

²⁹ Levi nana panagbeba dɔ laben a ta so kɔɔ Yesu ye. Ninsaraminabaga caman, ani mɔgɔ werew nana sigi ni Yesu ni a ta karamɔgɔdenw ye ka domuni ke. ³⁰ Farisiw* ni o ta sariya karamɔgɔw* ka ke o kɔɔfɔ ye; o k'a fɔ Yesu ta karamɔgɔdenw ye ko: «Mun kosɔn aw be domuni ke, ka min ni ninsaraminabagaw ni mɔgɔ kewalejuguw ye?» ³¹ Yesu ka o jaabi k'a fɔ o ye ko: «Mɔgɔ minw ka kene, olugu te flakebaga yɔɔjini;

banabagatɔw le be flakebaga yɔrɔnini. ³²Ne ma na mɔgɔ terenninw wele; ne nana jurumuntɔw le wele, janko o ye nimisa o ta jurumunw na.»

Landakow ni Kibaro Diman te kelen ye

(Matiyu 9.14–17; Marika 2.18–22)

³³Mɔgɔ dɔw ko Yesu ma ko: «Wagati caman Yuhana ta karamɔgɔdenw ni Farisiw* ta karamɔgɔdenw be sun don, ka Ala daari; nka ele ta karamɔgɔdenw be domuni ke, ka min lon bee.» ³⁴Yesu ka o jaabi ko: «Yala aw be se ka kɔnɔɔɔ jɛnɔgɔnɔw jagboya ko o kana domuni ke, ka o ni kɔnɔɔɔ to ɔgɔn fe kɔnɔɔɔ ra wa? ³⁵Lon min na o bena kɔnɔɔɔ ta ka bɔ o kɔrɔ, o lon le ra o bena sun don.»

³⁶O kɔ, Yesu ka talen dɔ were fɔ o ye ko: «Mɔgɔ si te fanikura kunkurun tige k'a ke ka fani kɔrɔ bari ni a ye. Ni i ka o ke, i ka fanikura cen le. I ka a kunkurun min bari fani kɔrɔ ra, o fla ɔa fana tena ke kelen ye. ³⁷Mɔgɔ si fana te duvenkura ke forogokɔrɔw kɔnɔ. Ni o te, duvenkura bena forogokɔrɔw faran, ka bɔn; o tigi be bɔnɔ forogow ra fana. ³⁸O kosɔn duvenkura ka kan ka ke forogokuraw le kɔnɔ. ³⁹Mɔgɔ si fana te duvenkɔrɔ min, ka sɔrɔ ka ɔabɔ kura fe tuun, sabu a b'a fɔ ko kɔrɔman le ka di.»

Nenekirilon ta ko

(Matiyu 12.1–8; Marika 2.23–28)

6¹Nenekirilon dɔ ra, Yesu ni a ta karamɔgɔdenw tun be temena foro dɔw ce ma. Yesu ta karamɔgɔdenw ka ke o foro siman dɔw karikari ye, ka o terege o tegew kɔnɔ, ka o kisew jimi. ²Farisi* dɔw ko o ma ko: «Ko min man kan ka ke Nenekirilon na, mun kosɔn aw be o kera?» ³Yesu ka o jaabi, ko: «Wagati min kɔngɔ tun ka Dawuda ni a tagamaɔgɔnɔw mina, a ka min ke aw ma o ko karan wa? ⁴A donna Alabatoso kɔnɔ; sarakaburu minw tun blanin be yi, a ka o ta k'a jimi ka dɔ di a tagamaɔgɔnɔw fana ma; k'a sɔrɔ ka kapa ni sariya* ye, mɔgɔ si tun man kan ka o buruw jimi ni sarakalasebagaw* dɔrɔn te.» ⁵O kɔ, Yesu k'a fɔ o ye ko: «Min kera Adamaden ye*, Nenekirilon kuntigiya be o le boro.»

Yesu ka ce boro faganin keneya

(Matiyu 12.9–14; Marika 3.1–6)

⁶Ayiwa, Nenekirilon* dɔ were ra, Yesu donna karanso* dɔ kɔnɔ ka mɔgɔw karan. Ce dɔ tun be yi, min kininboro faganin tun lo. ⁷Farisiw* ni sariya karamɔgɔw* tun be Yesu kɔrɔsira k'a fle, yala ni a bena sɔn ka mɔgɔ keneya Nenekirilon na, janko o ye sababu dɔ sɔrɔ ka a jaraki. ⁸Nka Yesu tun ka o ta miiriya lon; a ko ce boro faganin ma ko: «Wuri ka na lo cemance ra yan, jama bee ɔa kɔrɔ!» Ce wurira ka lo. ⁹Yesu k'a fɔ o ye ko: «Ka kapa ni sariya* ye, kopuman le ka kan ka ke Nenekirilon na wa, walama kojugu? Ka mɔgɔ kisi wa, walama ka mɔgɔ halaki?» ¹⁰O tuma, Yesu ka a ɔa lo o bee ra ka to ka o bee fle. O kɔ, a k'a fɔ o ce ye ko: «I boro foni!» A ka a boro foni minke, a boro keneyara. ¹¹Farisiw ni sariya karamɔgɔw ka o ye minke, o dimina kosebe. O ka ke ɔgɔn sɔsɔ ye, ko o ka kan ka mun le ke Yesu ra.

Yesu ka ciraden tan ni fla ɔanawoloma

(Matiyu 10.1–4; Marika 3.13–19)

¹²Ayiwa, lon dɔ, Yesu tagara yelen kuru dɔ kan ka Ala daari. A ka su bee ke Aladaari ra. ¹³Dugu nana gbe minke, a ka a ta karamɔgɔdenw wele, ka na mɔgɔ tan ni fla ɔanawoloma o ra, ka olugu wele ko ciradenw*: ¹⁴Fɔlo tun ye Simɔn ye, min tɔgɔ lara ko Piyeri, ani a balemace Andere, ani Yakuba, ani Yuhana, ani Filipe, ani Baritelemi, ¹⁵ani Matiyu, ani Toma, ani Alife dence Yakuba, ani Simɔn min tun wele ko faso kanubagaba^r, ¹⁶ani Yakuba dence Zude, ani Zudasi Sikariyɔti, min nana ke Yesu janfabaga ye.

Yesu ka banabagatɔ dɔw keneya

(Matiyu 4.23–25)

¹⁷Ayiwa, Yesu jigira ni a ta ciradenw* ye ka bɔ kongori kan, ka na lo kenegbeyɔrɔ dɔ ra. A ta karamɔgɔden caman tun be yi, ani mɔgɔ caman were. O mɔgɔ dɔw tun bɔra Zeruzalemu, dɔw bɔra Zude mara yɔrɔw ra, dɔw bɔra kɔgɔjida kerefeduguw ra, Tiri ni Sidɔn. ¹⁸O mɔgɔw tun nana Yesu fe ka na a ta karan lamɛn, ka keneya fana ka bɔ o ta banaw ra. Jinaw tun be minw tɔrɔrɔ, olugu fana keneyara. ¹⁹Jama bee tun b'a fe ka maga Yesu ra, sabu se bagaya dɔ tun be bɔ a ra ka o bee keneya.

Hera ni bɔnɔ

(Matiyu 5.1–12)

²⁰Ayiwa, Yesu ka a ɔa lo a ta karamɔgɔdenw na k'a fɔ o ye ko:
«Aw minw ye fagantanw ye, aw ta ɔana,
sabu aw ninyɔrɔ bena ke Ala ta Masaya* ra.

^q6.4 Nin kuma fɔra Samawilu fɔlɔ 21.2–7.

^r6.15 Faso kanubagaba: Kitabu dɔw b'a fɔ ko Zelɔti.

²¹ Kɔngɔ be aw minw na sisan, aw ta jana,
sabu aw bena domuni sɔrɔ ka fa!

Aw minw be kasira sisan, aw ta jana,
sabu aw bena jagari fɔ ka yereko.

²² «Ne Min kera Adamaden ye*, ni ne tɔgɔ kosɔn mɔgɔw be aw kɔninya ka ban aw ra, ka aw neni, ka aw tɔgɔjugu fɔ, aw ta jana; ²³ ni o kera, lon min na, aw ye jagari, ka ninsɔndiya, ka panpan, sabu aw ta baraji bena bonya sankolo ra. O bemaw ka o kow jɔgɔn le ke Ala ta ciraw ra!

²⁴ Nka aw minw ye nafortotigiw ye, bɔnɔ bena aw sɔrɔ,
sabu aw ka aw ta hera sɔrɔ ka ban!

²⁵ Aw minw fanin lo sisan, bɔnɔ bena aw sɔrɔ,
sabu kɔngɔ bena aw sɔrɔ.

Aw minw be yerekora sisan, bɔnɔ bena aw sɔrɔ,
sabu aw ja bena kumu, aw bena kasi ka jaji bɔ.

²⁶ Ni mɔgɔw be be aw tandora faninya kan, bɔnɔ bena aw sɔrɔ,
sabu o bemaw ka cira faninyafɔbagaw tando o cogo le ra.»

Yesu ko an ka kan ka an juguw kanu

(Matiyu 5.38–48; 7.12)

²⁷ Yesu ko: «Aw minw be ne lamenna, ne b'a fɔ aw ye ko: Aw ye aw juguw kanu, aw ye koɔnuman ke aw kɔninyabagaw ye. ²⁸ Mɔgɔ minw be aw danga, aw ye dugawu ke olugu ye. Minw be aw minako juguya, aw ye Ala daari olugu ye. ²⁹ Ni mɔgɔ ka i fata i ye kelen na, i ye tɔ kelen fana lɔ a ye. Ni mɔgɔ ka i ta deregeba bɔsi i ra, i ta deregedennin fana to a boro. ³⁰ Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka i daari, i ye a tigi sɔn. Ni mɔgɔ ka i borofen ta, i kana a fɔ ko a tigi ye a kɔsegi i ma.

³¹ «Aw b'a fe mɔgɔw ye ko min ke aw ye, aw yere ye o jɔgɔn le ke o ye.

³² «Ni aw be aw kanubagaw dɔrɔn le kanu, aw bena mun tandori le sɔrɔ o ra tuun? Hali Alalɔnbariw be o ke! O be o kanubagaw le kanu. ³³ Mɔgɔ minw be koɔnuman ke aw ye, ni aw be koɔnuman ke olugu dɔrɔn le ye fana, aw bena mun tandori le sɔrɔ o ra? Hali Alalɔnbariw fana be o jɔgɔn le ke; [minw be koɔnuman ke o ye, o fana be koɔnuman ke olugu le ye.] ³⁴ Aw ka a lon ko mɔgɔ minw be se ka juru sara, ni aw be juru don olugu dɔrɔn le ra, aw bena mun baraji le sɔrɔ Ala fe tuun? Hali Alalɔnbariw, minw be se ka juru sara o ye, o be juru don olugu le ra. ³⁵ Nka aw ye aw juguw kanu, aw ye koɔnuman ke. Ni aw ka juru don, aw ye aw jigi bɔ a kan. Ni o kera, aw bena barajiba sɔrɔ. O fana bena a yira mɔgɔw ra ko aw ye Ala Kɔrɔtaninba ta denw ye, sabu ale ka ni koɔnumanlonbariw, ani mɔgɔjuguw ma. ³⁶ Aw ye ke hinabagaw ye i n'a fɔ aw Fa Ala ye hinabaga ye cogo min na.»

Mɔgɔ man kan ka a mɔgɔjɔgɔn kɔrɔfɔ

(Matiyu 7.1–5)

³⁷ Yesu k'a fɔ tuun ko: «Aw kana mɔgɔ kɔrɔfɔ, ni o kera, aw fana tena kɔrɔfɔ; aw kana tɔw jaraki, ni o kera, aw fana tena jaraki. Aw ye yafa tɔw ma, Ala fana bena yafa aw ma. ³⁸ Aw ye tɔw sɔn, Ala fana bena aw sɔn; a bena aw sɔn k'a caya; k'a don aw ta minan kɔnɔ, k'a yuguyugu, k'a digi, ka dɔ were fara a kan, fɔ k'a bɔn, ka o yelema aw ta jufaba kɔnɔ; sabu aw be mɔgɔ tɔw mina cogo min na, aw fana bena mina o cogo le ra.»

³⁹ O kɔ, Yesu ka zana dɔ la o ye tuun; a ko: «Yala fiyentɔ dɔ be se ka ke fiyentɔ dɔ were ta bereminabaga ye wa? O fla be tena ben dinga kɔnɔ wa? ⁴⁰ Karamɔgɔden te se ka teme a karamɔgɔfa kan. Nka ni karamɔgɔden min karanna kosebe, o be se ka ke i n'a fɔ a karamɔgɔfa. ⁴¹ Mun kosɔn jamajama fitini min be i balema jaden na, i be o ye, k'a sɔrɔ yiri belebele min be ele yere ja ra, i te o yera. ⁴² Ele be se k'a fɔ i balema ma cogo di, ko: «Ne balema, a to ne ye jamajama fitini nin bɔ i ja ra,» k'a sɔrɔ yiri belebele min be ele yere ja ra, i ja te o ra? Flankafu fle! I ta yiri belebele bɔ i yere ja ra fɔlɔ. Ni o kera, ni i yere ja yelera, i be se ka jamajama fitini bɔcogo lon i balema ja ra.»

Yiri be lon a den fe

(Matiyu 7.16–20; 12.33–35)

⁴³ Ayiwa, Yesu k'a fɔ tuun ko: «Yirijuman te denjugu ke, yirijugu fana te dennuman ke. ⁴⁴ Yiri be be lon a den le fe. Toromɔ te se ka sɔrɔ yiri gbansan dɔ ra; rezenmɔ fana te sɔrɔ njanisun na. ⁴⁵ Mɔgɔ jusujuman be koɔnuman le bɔ a jusu ra k'a ke, nka mɔgɔ jusujugu be kojugu le bɔ a jusu ra k'a ke. Mɔgɔ jusu fanin be min na, a da be o le fɔ.»

Bon fla ta ko

(Matiyu 7.24–27)

⁴⁶ Yesu ko: «Mun kosɔn aw be ne wele ko Matigi, Matigi, k'a sɔrɔ ne be min fɔ aw ye, aw te o kera? ⁴⁷ Mɔgɔ min be na ne fe ka na ne ta kumaw lamɛn, ka a sira tagama, an be se ka o tigi suma ni min ye, ne bena o fɔ

aw ye. ⁴⁸ An be se ka a suma ni bonlobaga do le ye: a ka dinga sogi ka a dunya, ka taga se fara ma, ka a ta bon ju sigi o fara kan. Bon lonin ko, lon do, sanjiba do nana, ji woyora ka ke bon kan, nka a ma se ka bon ben; sabu a locogo pana kosebe.

⁴⁹ «Nka mago min be ne ta kuma lamen, ni a te a sira tagama, o tigi be i n'a fo bonlobaga min ka a ta bon lo dugukolo gbansan kan, a ma a ju sigi fara kan. Sanji nana ben, ji woyora ka don a jukoro, o yoroin be a benna; a bencogo juguyara kosebe.»

Yesu ka sorasikuntigi ta baaraden keneya

(Matiyu 8.5–13)

7 ¹ Ayiwa, Yesu ka o kumaw be fo ka ban magow ye tuma min na, a wurira ka taga Kaperinahumu. ² Sorasikuntigi do tun be o dugu ra, min ta baaraden tun banara fo a tun be jini ka sa; o baaraden ko tun ka gbelen a ma kosebe. ³ O sorasikuntigi ka Yesu ko men minke, a ka Yahudiya cekoroba dow ci Yesu fe, ko o ye taga a daari ko a ye na a ta baaraden keneya.

⁴ O cekorobaw tagara se Yesu fe minke, o ka a daari k'a gbeleya kosebe, k'a fo a ye ko: «A ka kan i ye nin ce dema, ⁵ sabu an ta siya ko ka di a ye, ale le fana ka an ta karanso* lo an ye.» ⁶ Yesu tagara ni o ye. O surunyara sorasikuntigi ta bon na minke, sorasikuntigi ka a teri dow ci Yesu fe, k'a fo a ye ko: «Matigi, i kana i yere toro, sabu a man kan ko ele ye na ne jagon ta so. ⁷ O le koson ne k'a jate mina k'a ye ko ne yere tun man kan ka taga i no fe. Nka ni i ka kuma kelenpe le fo, o sababu ra ne ta baaraden be keneya. ⁸ Sabu kuntigi dow be ne kunna, nka ne fana be sorasi dow kunna. Ni ne k'a fo min ma ko: «Taga!», o be taga; ni ne k'a fo min ma ko: «Na yan!», o be na. Ni ne k'a fo ne ta baaraden ye ko: «Nin ke tan!», a be o ke.» ⁹ Yesu ka o kuma men minke, o sorasikuntigi ko diyara a ye kosebe. A ka a ja munu ka a nafemagow fle, k'a fo o ye ko: «Ne b'a fo aw ye ko hali Izirayelimagow ra, ne ma nin lanayaba jagon soro mago si fe.» ¹⁰ Ciradenw sekora ka taga so kono, ka taga a soro ko baaraden keneyara.

Yesu ka muso do dence su lakunu

¹¹ O lon dugusagbe, Yesu tun be tagara dugu do ra, min togo ye ko Nahini; a ta karamagodenw ni jama caman tun tugura a ko. ¹² O surunyara dugu donda ra minke, o ka magow boto ye ni kanbelen do su ye, o be tagara a sutara. Muso ce sanin do dence kelenpe tun lo. Dugumagow camanba tun be ni o ye. ¹³ Matigi ka o muso ye minke, a hina donna a ra. A ko muso ma ko: «I kana kasi.» ¹⁴ A gbarara o ra, k'a boro maga sutanan na. Sutabagaw lora. A ko: «Kanbelennin, ne b'a fo i ye ko i ye wuri.» ¹⁵ Su wurira ka sigi ka ke kuma ye; Yesu k'a di a bamuso ma.

¹⁶ Magow be siranna. O ka Ala tando k'a fo ko: «Ala ta ciraba do nana an fe; Ala nana a ta magow dema.» ¹⁷ O ka kuma minw fo Yesu ko ra, o kuma sera fo Zude mara ni a lamini be ra.

Yuhana ka a ta karamagodenw ci Yesu fe

(Matiyu 11.2–19)

¹⁸ Yuhana ta karamagodenw tagara o kow be lakari a ye. ¹⁹ Yuhana ka a ta karamagoden fla wele ka o ci Matigi Yesu fe, ko o ye taga a jininka ko: «Kisibaga* min tun ka kan ka na, ele lo wa, walama an ka kan ka do were le makono?» ²⁰ O karamagoden fla tagara se Yesu koro tuma min na, o ka a jininka ko: «Matigi, Yuhana Batizerikebaga ka an ci i fe, ko an ye na i jininka ko Kisibaga min tun ka kan ka na ko ele lo wa, walama ko an ka kan ka do were le makono?» ²¹ O wagati yere ra, Yesu ka mago caman keneya ka bo o ta banaw ni o ta torow ra, ka jinaw gben ka bo dow ra; a ka fiyento caman ja ye. ²² O ko, Yesu ka Yuhana ta ciradenw jaabi ko: «Aw ka ko minw ye, ani aw ka kuma minw men, aw ye taga o lakari Yuhana ye, ko: fiyentow be yeri kera, nabaraw be tagamana, kunatow keneyara, torogberenw be menni kera, mago saninw be kununa ka bo saya ra, Kibaro Diman* be fora fagantanw ye fana. ²³ Ni mago min ma sigiya ne ta ko ra, o tigi ta pana!»

Yesu ni Yuhana Batizerikebaga ta ko

²⁴ Yuhana Batizerikebaga ta ciradenw sekora ka taga minke, Yesu kumana jama fe Yuhana ko ra. A ko o ma ko: «Aw tun tagara kongo kono minke o, aw tagara bin gbansan le ye fono b'a lamagara wa? ²⁵ O te de! O tuma aw tagara mun le ye? Aw ka mago do le ye min ka fanijuman songogbelen do don wa? Aw yere k'a lon ko minw be fanijuman songogbelenw don, ka domuni dimanw ke, ani ka o yere diyanyakow be ke, olugu be soro masasow le kono. ²⁶ Ayiwa, aw tagara mun le ye sa? Cira do lo wa? Dnhon, ne b'a fo aw ye ko cira lo; a ka bon ka teme hali cira kan. ²⁷ Sabu min sebera Kitabu kono, ko:

«A fle, ne be ne ta ciraden ci ka taga i ja fe

ka i ta sira laben i ye^s,»

o ciraden ye Yuhana le ye. ²⁸ Ne b'a fo aw ye ko muso si ma den woro folo min ka bon ni Yuhana ye. O be n'a ta, Ala ta Masaya* ra, magow be ra fitini ka bon ni Yuhana ye.

^{7.27} Nin kuma fora Malaki 3.1.

²⁹ «Mɔgɔ minw bɛɛ tun bɛ Yuhana lamenna, hali ninsaraminabagaw, olugu bɛɛ tun batizera Yuhana fɛ, k'a yira ko o sɔnna a ma, ko Ala terennin lo. ³⁰ Nka Farisiw* ni sariya karamɔgɔbaw ma sɔn Ala ta kolatigeninw ma o ye; o ma sɔn Yuhana ta batizeri* ma.»

³¹ Yesu k'a fɔ tuun ko: «Ne bɛ se ka bi mɔgɔw suma ni jɔntigiw le ye? O bɛ i ko jɔntigiw? ³² Bi mɔgɔw kera i ko denmisennin minw siginin bɛ toron na kenegbe ra; o bɛ pɛrɛn, k'a fɔ jɔgɔn ye ko:

«A fle, anw ka filen fiye aw ye,

aw ma dɔn kɛ!

Anw ka sangadɔnkiriw la aw ye,

aw ma kasi!»

³³ Sabu Yuhana Batizerikɛbaga nana, a tun tɛ domuni janaman kɛ, a tun tɛ duvɛn min; aw ko, ko jina le b'a ra. ³⁴ Ayiwa, Min kera Adamaden ye*, ale nana, a bɛ domuni kɛ, ka min; aw ko: «E, cɛ nin nogo ka bon kojugu! Dɔrɔminbaga lo, ninsaraminabagaw ni mɔgɔ kɛwalejuguw terice lo.» ³⁵ Nka hakiritigiya min bɔra Ala ra, o bɛ lɔn mɔgɔw ra o ta kɛwalew le fɛ.»

Muso dɔ ka Yesu sen mun ni turu kasadiman ye

(Matiyu 26.1–13; Yuhana 12.1–8)

³⁶ Farisice dɔ tun ka Yesu daari ko a ye taga domuni kɛ ale ta so. Yesu tagara Farisice ta so; o sigira domuni na. ³⁷ Ayiwa, muso kɛwalejugu dɔ tun bɛ o dugu kɔnɔ, ale k'a mɛn minke ko Yesu bɛ domuni na Farisice ta bon kɔnɔ, a nana ni turu kasadiman dɔ ye daganin cɛɾumanba dɔ kɔnɔ. ³⁸ A temena Yesu kɔ fɛ ka na lɔ a sen kɔrɔ ka kɛ kasi ye, fɔ k'a nɔji kɛ ka Yesu senw jigi; o kɔ, a ka Yesu senw jɔsi ni a yɛrɛ kunsigi ye, ka o mɔmɔ, ka turu kasadiman dɔ kɛ ka a senw mun.

³⁹ Farisice min tun ka Yesu wele ka na a ta so, ale ka o ye minke, a k'a fɔ a yɛrɛ kɔnɔ ko: «Ni a tun kera ko can ra nin cɛ tun ye Ala ta cira ye, muso min bɛ magara a sen na tan, a tun bɛna a lɔn mɔgɔ suguya min lo; a tun bɛna a lɔn ko muso kɛwalejugu lo.» ⁴⁰ Yesu ko Farisice ma ko: «Simɔn, kuma bɛ ne fɛ k'a fɔ i ye.» Simɔn ko: «Ne karamɔgɔ, a fɔ.» ⁴¹ Yesu ko: «Cɛ dɔ ta juru tun bɛ mɔgɔ fla ra. Kelen ta ye wari deniye^f kemɛ looru, tɔ kelen ta ye wari deniye bilooru. ⁴² O fla si tun tɛ sera ka o ta juru sara minke, cɛ ka o fla bɛɛ ta juru to o ye. Ayiwa, sisan o mɔgɔ fla ra o, cɛ ko bɛna diya jɔn ye ka tɛmɛ jɔn kan?» ⁴³ Simɔn ko: «Ne bɛ miiri ko min ta juru tun ka ca, cɛ ko bɛna diya o le ye.» Yesu ko: «I ka can fɔ.»

⁴⁴ O kɔ, Yesu k'a nasin muso ma, k'a fɔ Simɔn ye ko: «Simɔn, i ka muso nin ye kɛ? Ayiwa, ne nana i fɛ, i ma ji di ka ne sen ko; nka ale ka ne sen jigi ni a nɔji ye, k'a jɔsi ni a yɛrɛ kunsigi ye. ⁴⁵ Ele ma ne fo ni kanuya ye, nka ale kɔni, kabini ne donna yan, ale ka ne mina ni kanuya ye. ⁴⁶ Ele ma turu mun ne kun na, nka ale kɔni, ale ka turu kasadiman mun ne senw na. ⁴⁷ O ra, ne b'a fɔ i ye, a ta jurumun ni a caya bɛɛ, a bɛɛ yafara a ma, sabu a ta kanuya ka bon. Ni jurumun caman ma yafa mɔgɔ min ma, o tigi ta kanuya fana bɛ dɔgɔya le.»

⁴⁸ O kɔ, Yesu ko muso ma ko: «I ta jurumunw yafara i ma.» ⁴⁹ Mɔgɔ minw tun bɛ domuni kera ni a ye, olugu ka kɛ a fɔ ye jɔgɔn ye ko: «E! O tuma, ale ye mɔgɔ suguya juman le ye, fɔ ka na kɛ mɔgɔw ta jurumunw yafa ye o ma!» ⁵⁰ Nka Yesu ma o ta kuma jate. A ko muso ma ko: «I ta lanaya ka i kisi; taga hera ra!»

Muso minw tun bɛ Yesu ni a ta karamɔgɔdenw demena

8 ¹ O kow kɔ, Yesu tagara dugubaw, ani dugumisenw na, ka taga mɔgɔw waaju, ka Ala ta Masaya* Kibaro Diman* fɔ o ye. A ta karamɔgɔden tan ni fla tun bɛ ni a ye. ² A tun ka muso minw keneya, ka dɔw ta jinaw gbɛn ka bɔ o ra, olugu dɔw fana tun bɛ ni a ye: Mariyam, min bɛ wele ko Magidalakamusu, Yesu tun ka jina wolonfla gbɛn ka bɔ min na, ³ ani Yahani, min tun ye masace Herodi* ta bon kɔrɔsibaga Suza ta muso ye, ani Suzana, ani muso caman wɛrɛ. O musow bɛɛ tun bɛ to ka o borofɛn dɔw di Yesu ni a ta karamɔgɔdenw ma ka o demɛ.

Simankisɛw ta talen

(Matiyu 13.1–9; Marika 4.1–9)

⁴ Ayiwa, jamaba dɔ tun nana lajen Yesu kɔrɔ; o tun bɔra dugu caman na. A ka talen dɔ fɔ o ye; a ko: ⁵ «Senɛkɛbaga dɔ le bɔra ka taga simankise seri. A seririkɛtɔ, simankise dɔw benbenna sirada ra. Tɛmɛbagaw ka o dɔndɔn, kɔnɔw ka o kunukunu. ⁶ Simankise dɔw benbenna faraw cɛ ra. O simanw wurira, nka a ma mɛɛn, o bɛɛ jara, sabu sumaya tun tɛ yi. ⁷ Simankise dɔw benbenna njanaw cɛ ra; njanaw wurira ni o ye ka o datugu. ⁸ Ayiwa, simankise dɔw benbenna dugukoloɾuman na. Olugu wurira ka nɔ, ka den kemɛ kemɛ kɛ.» O kɔ, Yesu kumana ni fanga ye, ko: «Ni mɔgɔ min b'a fɛ ka nin kow faamu, o ye jija ka nin kumaw lamɛn!»

Yesu ka talenw lakun fɔ

(Matiyu 13.10–17; Marika 4.10–12)

⁹ Yesu ta karamɔgɔdenw ka a nininka o talen kɔrɔ ra. ¹⁰ A ka o jaabi ko: «Ala ta Masaya* gundow lɔnniya dira aw le ma. Nka tɔw kɔni, a bɛ fɔ olugu ye ni talenw le ye. O le kosɔn

^f7.41 Yesu ta wagati ra deniye kemɛ saba, o tun bɛ senɛkɛbaga sanji kelen baara sara bɔ.

«o b'a fle, nka o t'a ye;
o b'a men, nka o t'a faamu^u.» »

Yesu ka simankisew ta talen kɔɔ fɔ

(Matiyu 13.18–23; Marika 4.13–20)

¹¹ «Ayiwa, talen kɔɔ ye nin ye: simankise, o ye Ala ta Kuma le ye. ¹² Simankise minw benbenna sirada ra, o kɔɔ ye mɔɔ minw be Ala ta Kuma lamɛn, nka Setana be na o neɛe ka o kuma bɔ o jusukun na, janko o kana la Ala ta Kuma ra ka kisi. ¹³ Simankise minw benbenna fara kan, o kɔɔ ye mɔɔ minw be Ala ta Kuma lamɛn, ka sɔn o ma ni ninsɛndiya ye; nka o kuma te lilin don ka taga yɔɔjan o kɔɔ. O be to lanaya ra wagati dɔɔnin, nka ni Setana ka o kɔɔbɔ k'a fle dɔɔn, o be lanaya dabra. ¹⁴ Simankise minw benbenna ŋaniw ce ra, o kɔɔ ye mɔɔ minw ka Ala ta Kuma lamɛn, nka sani wagati dɔ ye se, hamikow, ani natorokow, ani dunuɔa ŋanagbekow be don o jusu ra ka o ta lanaya degu fɔ ka a cen. A be ke i n'a fɔ siman min jara ka a den kɔɔbari to. ¹⁵ Ayiwa, simankise minw benbenna dugukolopuman na, o kɔɔ ye mɔɔ minw be Ala ta Kuma men ka sɔn a ma ni jusukunɔuman ye, ani jusukun gbenin, ka to a kan ni kan kelen ye, ka jija fɔ ka den.»

Fitinayeelen ta ko

(Marika 4.21–25)

¹⁶ Yesu k'a fɔ tuun ko: «Mɔɔ si te fitina mana ka fiye biri a kunna, walama k'a bla lanan jukɔɔ. I be a bla fitinablayɔɔ le ra, janko minw be don bon kɔɔ, olugu ye a yeelen ye. ¹⁷ Ayiwa, fen dogonin si te yi, ni min tena yira; gundo si te yi ni min tena bɔ kene kan. ¹⁸ O le kosɔn, aw ye aw ta lamencogo kɔɔsi kosebe; sabu dɔ be min fe ka ban, dɔ were bɛna di o tigi le ma; nka dɔ te min fe, hali a b'a miiri ko fitini min b'a fe, o bɛna bɔsi a ra.»

Yesu be mɔɔ minw jate a somɔɔw ye

(Matiyu 12.46–50; Marika 3.31–35)

¹⁹ Yesu bamuso ni Yesu balemaw nana a fe. Nka jama caya kosɔn, o ma se ka gbara a kɔɔ. ²⁰ Mɔɔw ka o ko fɔ Yesu ye, ko: «I bamuso ni i balemaw be kene ma; o b'a fe ka kuma n'i ye.» ²¹ Yesu ka o mɔɔw jaabi ko: «Minw be Ala ta Kuma lamɛn ka a ke, olugu le ye ne bamuso ni ne balemaw ye.»

Yesu ka fɔɔba lalɔ baji kan

(Matiyu 8.23–27; Marika 4.35–41)

²² Lon dɔ, Yesu ko a ta karamɔɔdenw ma ko: «An ye taga ba ŋa dɔ kan!» O donna kurun dɔ kɔɔ ka taga. ²³ Ka o tagatɔ to, Yesu sunɔɔra. Dɔɔnin kera, fɔɔba dɔ barara ka wuri ji kan. Fɔɔ tun be ji serira ka don kurun kɔɔ, fɔ kurun tun be ŋini ka jigi ni o ye ji jukɔɔ. ²⁴ Karamɔɔden dɔw gbarara Yesu ra ka a lakunu; o ko: «Matigi, Matigi, an satɔ fle ji ra!» Yesu wurira ka sɔngɔ fɔɔ ni ji ra; fɔɔ ni ji malara, yɔɔ sumana. ²⁵ O kɔ, Yesu k'a fɔ o ye ko: «O tuma aw ta lanaya be min le?» Karamɔɔdenw siranna, ka kabakoya fɔ o ka ke a fɔ ye ŋɔɔn ye ko: «E! Nin ce ye mɔɔ suguya juman le ye? A be kuma hali fɔɔ ni ji fe, o be a kan mina.»

Yesu ka jinaw gben ka bɔ ce dɔ ra Gerasa mara ra

(Matiyu 8.28–34; Marika 5.1–20)

²⁶ Yesu ni a ta karamɔɔdenw tagara se ba kɔ, Gerasakaw ta mara ra; o yɔɔ ŋasinna Galile mara ma. ²⁷ Yesu jigito ka bɔ kurun kɔɔ, o dugu ce dɔ nana Yesu kunben. Jina caman tun be o ce ra; a fari lakolon le tun be yaala kabini wagatijan. A tun te sɔn ka to so kɔɔ; a tun be to kaburulo le ra. ²⁸ A ka Yesu ye minke, a ka kule ci ka na ben dugu ma Yesu sen kɔɔ ka perɛn ko: «Mun le be ne ni i ce, Yesu, Den* min bɔra Ala Kɔɔtaninba ra? Ne be i daari, sabari i kana ne tɔɔɔ.» ²⁹ A tun be o fɔra sabu Yesu tun k'a fɔ jina ye ko a ye bɔ ce ra. Jina tun be to k'a ben tuma caman. Mɔɔw tun be a boro fla siri ni neɛeɔɔɔ ye, ka a sen don neɛe ra janko a ye to yɔɔ kelen na, nka a tun be o neɛe beɛe tigetiɛe; jinaw fana tun be taga ni a ye kongo kɔɔ.

³⁰ Yesu ka a ŋininka ko: «I tɔɔ ye di?» A ko: «Ne tɔɔ ye ko «Jamaba»»; sabu jina caman le tun b'a ra.

³¹ Jinaw ka Yesu daari ko a ye sabari, a kana olugu bla ka taga tɔɔɔɔɔ ra.

³² O y'a sɔɔ, lekuruɔa dɔ tun be domuni kera o yɔɔ ra kuru kere fe. Jinaw ka Yesu daari ko a ye sabari k'a to olugu ye taga don lew ra; Yesu ko o ye bɔ ka taga. ³³ Jinaw bɔra ce ra ka taga don lew ra. Lekuru beɛe girinna ka jigi kuru jigijigi fe ka taga ben baji ra. O beɛe fagara ji ra. ³⁴ Legbenbagaw ka o ye minke, olugu borira ka taga o fɔ dugu kɔɔ, ani togodaw ra. ³⁵ Mɔɔw bɔra ko o be taga a fle. O sera Yesu kɔɔ tuma min na, jinaw bɔra ce min na, o ka o siginin ye Yesu kɔɔ, derege be a kan na, a ŋamalɔra. Siranya ka mɔɔw mina.

³⁶ Ayiwa, o ko tun kera minw ŋa na, olugu ka a lakari mɔɔw tɔw ye. ³⁷ Gerasa mara mɔɔw beɛe k'a fɔ Yesu ye ko a ye taga ka bɔ olugu ta yɔɔ ra, sabu a ko tun ka siranyaba bla o beɛe ra. Yesu ni a ta karamɔɔdenw donna kurun kɔɔ ka sekɔ ka taga.

^u8.10 Nin kuma fɔra Ezayi 6.9.

³⁸ Yesu sekɔɔ, cɛ jinatɔkɔɔ tun ka a daari kosebe ko a y'a to ale ye taga ni a ye. Nka Yesu ka a labla, k'a fɔ a ye ko: ³⁹ «Sekɔ ka taga i ta somɔgɔw fɛ; Ala ka koba min ke i ye, taga o lakari o ye.» Cɛ tagara; Yesu ka ko min ke a ye, a ka o lakari dugu yɔɔ bɛɛ ra.

Zayirusi denmuso kunuko ni muso dɔ keneyako

(*Matiyu 9.18–26; Marika 5.21–43*)

⁴⁰ Yesu sekɔra ka na minke, jamaba nana a kunben, sabu o bɛɛ tun be a makɔnɔna. ⁴¹ Cɛ dɔ tun be yi, a tɔgɔ ye ko Zayirusi, ale le tun ye o yɔɔ karanso* kuntigi ye. A nana Yesu fɛ ka na a kinbiri gban Yesu kɔɔ ka a daari ko a ye sabari ka taga ale ta so. ⁴² Sabu denmusonin kelenpe le tun b'a fɛ, min si tun be san tan ni fla bɔ; o tun banara fɔ a be jini ka sa. Ayiwa, Yesu tagatɔ o cɛ ta so, jama tun ka a lamini fan bɛɛ ra fɔ ka a gbende o cɛ ra.

⁴³ O y'a sɔɔ muso dɔ tun be yi, joribɔnbana tun be o ra kabini san tan ni fla. A borofenw bɛɛ tun banna flakebagaw fɛ, nka o si ma se ka a keneya. ⁴⁴ A gbarara Yesu ra a kɔ fɛ, ka na maga a ta derege dagbolo ra. O yɔɔnɔn bɛɛ a ta joribɔn lɔra. ⁴⁵ Yesu ka jininkari ke ko: «Jɔntigi le magara ne ra?» I n'a fɔ mɔgɔ si ma sɔn ka lɔ a ra, Piyeri ko: «An karamɔgɔ, i m'a ye jama ka i lamini cogo min na fɔ ka i gbende wa?» ⁴⁶ Yesu ko: «Can lo, nka mɔgɔ dɔ kɔni magara ne ra, sabu ne k'a ye ko se bagaya dɔ bɔra ne ra.»

⁴⁷ Ayiwa, muso k'a ye ko ale ka min ke ko o lɔnna minke, a yereyereɔ nana a kinbiri gban Yesu kɔɔ. Kun min na a magara Yesu ta derege ra, ani a keneyara yɔɔnɔn kelen na cogo min na fana, a ka o bɛɛ fɔ Yesu ye mɔgɔ bɛɛ ja na. ⁴⁸ Yesu ko a ma ko: «Ne denmuso, i ta lanaya ka i kisi; taga hera ra!»

⁴⁹ Ka Yesu to kuma ra, cɛ dɔ bɔra karanso* kuntigi ta so ka na a fɔ ko: «I denmuso sara, i kana karamɔgɔ sege tuun!» ⁵⁰ Yesu ka o kuma mɛn minke, a k'a fɔ karanso kuntigi ye ko: «I kana siran! La ne ra dɔɔn, i denmuso bena wuri!»

⁵¹ O tagara se Zayirusi ta so minke, Yesu ma sɔn mɔgɔ si ye don ni a ye bon kɔɔ, fɔ Piyeri ni Yuhana ni Yakuba ni den face ni a bamuso. ⁵² Mɔgɔw bɛɛ tun be kasira den su kunna, ani ka kule. Yesu ko: «Aw kana kasi; a ma sa, a be sunɔgɔra le.» ⁵³ Mɔgɔw ka ke a lɔgɔbɔ ye, sabu o bɛɛ tun k'a lɔn ko den sara yere le. ⁵⁴ Yesu ka den mina a boro ma, k'a fɔ ni fanga ye ko: «Ne den, i wuri!» ⁵⁵ Den nin kɔsegira a ma; o yɔɔnɔn bɛɛ, a wurira. Yesu ko o ye domuni di a ma. ⁵⁶ O ko ka den face ni a bamuso kɔnɔnɔban. Yesu k'a fɔ o ye ko o kana o ko lakari mɔgɔ si ye.

Yesu ka karamɔgɔdenw ci ka taga waajuri ke

(*Matiyu 10.5–15; Marika 6.7–13*)

9 ¹ O kɔ, Yesu ka a ta karamɔgɔden tan ni fla lajɛn. A ka fanga ni se bagaya di o ma janko o ye se ka jinaw bɛɛ gben, ani ka banabagatɔw keneya. ² A ka o ci ka taga Ala ta masaya ko waajuri ke, ani ka banabagatɔw keneya. ³ A k'a fɔ o ye ko: «Aw kana foyi ta ka taga tagama ra: aw kana bere ta, walama bɔɔ, walama domunifen, walama wari; aw kana derege fla ta. ⁴ Ni aw jigira lu min kɔɔ, aw ye to o lu kɔɔ, fɔ ka taga aw bɔ o yɔɔ ra. ⁵ Nka ni yɔɔ min mɔgɔw ma sɔn ka aw lajigi, aw bɔɔ o yɔɔ ra, aw ye aw sennabuguri gbongbon; o bena ke aw seere ye o mɔgɔw kama.»

⁶ Ayiwa, ciradenw bɔra ka taga duguw ra, ka Kibaro Diman waajuri ke, ka banabagatɔw keneya fana o yɔɔw bɛɛ ra.

Herodi hakiri jagamina Yesu ta ko ra

(*Matiyu 14.1–12; Marika 6.14–29*)

⁷ Ayiwa, ko minw bɛɛ tun be kera, jamanatigi Herodi* nana o mɛn; a hakiri jagamina, sabu mɔgɔ dɔw tun b'a fɔra ko Yuhana Batizerikebaga le kununa ka bɔ saya ra. ⁸ Dɔw ko, ko cira Iliya^v le nana tuun; dɔw fana ko, ko fɔɔfɔɔ ciraw kelen le kununa. ⁹ Herodi ko: «Yuhana kɔni, ne ka ale kun tige. Nin kow bɛɛ be fɔra min ta ko ra sisan, o tuma ale ye jɔn le ye?» O ra, Herodi yere tun b'a fɛ ka Yesu ye.

Yesu ka domuni di jama ma

(*Matiyu 14.13–21; Marika 6.30–44; Yuhana 6.1–14*)

¹⁰ Ayiwa, Yesu ta ciradenw* sekɔra ka na tuma min na, o ka fen o fen ke, o ka o bɛɛ lakari a ye. O tuma Yesu wurira ka taga ni o ye o danna dugu dɔ kere fɛ, min tɔgɔ ye ko Betisayida.

¹¹ Mɔgɔw nana a lɔn ten minke, o tugura o kɔ. Yesu ka o mina ka ja; a ka Ala ta Masaya* ko fɔ o ye. Minw fana tun man kene, a ka olugu keneya.

¹² Ayiwa, tere tun be jini ka ban. A ta karamɔgɔden tan ni fla gbarara a ra k'a fɔ a ye ko: «Mɔgɔw labla janko o ye taga kerefeduguw ra, ani togodaw ra, ka taga siyɔɔ jini, ani domuni; sabu an be kongo le kɔɔ yan.» ¹³ Nka Yesu ka o jaabi, ko: «Aw yere ye domuni di o ma!» O k'a fɔ a ye ko: «Burukun looru ni jegeden fla dɔɔn le be an fɛ. Yala i b'a fe an ye taga domuni san ka na a di nin jama bɛɛ ma wa?» ¹⁴ Cɛ waga looru jɔgɔnna le tun be o jama ra. Yesu ko a ta karamɔgɔdenw ma ko: «Aw ye mɔgɔw lasigi mɔgɔw bilooru looru.»

^v9.8 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.

¹⁵ Karamogodenw k'a ke ten; o ka jama bee lasigi. ¹⁶ O ko, Yesu ka o burukun looru ni jegeden fla ta, ka a ja korota san fe, ka baraka la Ala ye; o ko, a ka o tigetige ka o di a ta karamogodenw ma ko o ye a tarantaran jama ra. ¹⁷ Mogo bee ka domuni ke fo ka fa. O ko, burukunkurun ni jedge to minw tora, o ka segi tan ni fla fa ni o ye.

Piyeri ko Yesu ye Kisibaga ye

(Matiyu 16.13–28; Marika 8.27–9.1)

¹⁸ Lon do, Yesu tun be Ala daarira yoro do ra a danna; a ta karamogodenw tun be ni a ye. A ka o jininka ko: «Mogow be ne jatera jontigi le ye de?» ¹⁹ O k'a jaabi ko: «Dow ko, ko i ye Yuhana Batizerikebaga le ye, dow ko, ko i ye cira Iliya le ye, dow fana ko, ko folofolo ciraw do le kununa.»

²⁰ Yesu ko o ma ko: «Aw do? Aw ta miiriya ra ne ye jontigi le ye?» Piyeri k'a jaabi ko: «Ele le ye Kisibaga* ye, Ala ka min janawoloma.»

Yesu ta saya ni a kunuko

(Matiyu 16.20–23; Marika 8.31–33)

²¹ Yesu k'a fo o ye k'a gbeleya ko o kana o ko fo mogo si ye. ²² Yesu k'a fo o ye fana ko Min kera Adamaden ye*, ko jagboya lo ko o ye toro kosebe; cekorobaw, ani sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamogow* bena ban a ra, ka a mina ka a faga. Nka a tere sabanan, a bena kunu.

Mogo be tugu Yesu ko cogo min na

(Matiyu 16.24–28; Marika 8.34–9.1)

²³ O ko, Yesu k'a fo o bee ye ko: «Ni mogo min b'a fe ka tugu ne no fe, o tigi ka kan ka ban a yere ra, k'a ta gbengbenyiri ta^w lon o lon ka tugu ne ko. ²⁴ Sabu ni mogo o mogo b'a fe k'a nin kisi, o tigi bena bono a nin na; nka ni mogo o mogo ka bono a nin na ne koson, o tigi bena a nin kisi. ²⁵ Ni mogo ka dunupa bee soro ka taga bono a nin na, walama ka a yere halaki, o tuma dunupasoro ka mun le ja o tigi ye? ²⁶ O le koson ni mogo o mogo ka maroya ka ne ni ne ta kuma ko fo, Min kera Adamaden ye*, ni o nana don a ta noro ra, ani a Fa Ala ni meleke saninmanw ta noro, ale fana bena maroya k'a fo ko o tigi ye ale ta ye. ²⁷ Can ra, ne b'a fo aw ye ko minw be yan bi, o dow tena sa fiyewu, fo o ye Ala ta Masaya* nato ye.»

Yesu noro yirara karamogodenw na

(Matiyu 17.1–8; Marika 9.2–8)

²⁸ Ayiwa, tere seegi jagon temenin ko, Yesu tagara ni Piyeri ni Yuhana ni Yakuba ye kuru do kan ka taga Ala daari. ²⁹ Ka Yesu to Aladaari ra, a pada cogoya yelemana, a ta faniw yelemana ka gbe pepe. ³⁰ Ce fla nana ke kuma ye ni Yesu ye; o tun ye cira Musa ni cira Iliya ye. ³¹ Olugu mogo fla noroman tun nana; Yesu tun ka kan ka taga Zeruzalemu ka taga Ala sago ke, ka sa cogo min na, o tun be kumana ni Yesu ye o kow le ra. ³² O y'a soro Piyeri ni a torogonw tun sunogora. O nana kunu minke, o ka Yesu ni o ce fla noroman ye. ³³ O ce fla nana ke taga ye tuma min na ka bo Yesu koru, Piyeri ko Yesu ma ko: «An karamogo, an nana yan minke, o pana de! A to an ye fanibon saba lo: ele ta kelen, cira Musa ta kelen, ani cira Iliya ta kelen.» Piyeri koni tun ka o kuma fo a yere kun fe le. ³⁴ Ka Piyeri to o kuma ra, sankaba do nana o bee datugu. Piyeri ni a torogonw k'a ye ko sankaba ka olugu datugu minke, o siranna. ³⁵ Kumakan do bora sankaba ra, ko: «Nin le ye ne Dence janawolomanin ye; aw y'a lamem!» ³⁶ O kuma fonin ko, karamogodenw ma mogo si ye ni Yesu kelen te. O bee jera o ko kan; o wagati ra, o tun ka ko minw ye, o ma son ka o lakari mogo si ye.

Yesu ka den jinato do keneya

(Matiyu 17.14–18; Marika 9.14–27)

³⁷ O lon dugusagbe, Yesu ni a ta karamogodenw jigira ka bo kuru kan minke, jamaba nana o kunben. ³⁸ O jama ce ra, ce do kumana ni fanga ye ko: «An karamogo, ne be i daari, sabari ka ne dence fle! A kelenpe le be ne fe! ³⁹ Jina do le b'a ra, ni o jina ka a mina wagati min na, a be kule ci, jina be a yuguyugu ni fanga ye, a da be kanga bo, a b'a toro kosebe ka soro ka a bla. ⁴⁰ Ne ka i ta karamogodenw daari ko o ye o jina gben, nka o ma se.» ⁴¹ Yesu ko: «Aw mogojugu lanabariw, ne bena to ni aw ye fo tuma juman, janko aw ye la ne ra? Ne bena aw ta kow sonmina fo ka taga se wagati juman le?» A ko ce ma ko: «Na ni i dence ye yan.» ⁴² Den surunyara Yesu ra minke, jina k'a yuguyugu ni fanga ye ka a firi dugu ma. O tuma Yesu songora jina ra, ko a ye bo den na; a ka den keneya k'a di a face ma. ⁴³ Mogo minw tun be o yoro ra, o bee kabakoyara kosebe Ala ta sebagaya koson.

^w9.23 Ka gbengbenyiri ta, o koru ye ka son toro bee ma, ka son hali saya yere ma.

Yesu k'a ta saya ko fɔ tuun

(Matiyu 17.22–23; Marika 9.30–32)

O mɔgɔw tun ninsɔndiyara, fɔ ka o kɔnɔnɔban Yesu ta kokeninw kosɔn. Yesu ka o ye minke, a k'a fɔ a ta karamɔgɔdenw ye ko: ⁴⁴«Aw ye aw toro malɔ ka nin kuma lamɛn ka ja: Min kera Adamaden ye*, o bɛna o mina, ka a don mɔgɔw boro.» ⁴⁵Nka karamɔgɔdenw tun ma o kuma kɔrɔ lɔn. O kuma kɔrɔ tun dogora o ma, janko o kana a faamu. O fana tun bɛ siranna ka Yesu pininka kuma kɔrɔ ra.

Mɔgɔ min ye jamɔgɔ ye Ala fe

(Matiyu 18.1–5; Marika 9.33–37)

⁴⁶Ayiwa, sɔsɔri dɔ nana wuri karamɔgɔdenw cɛ ra, ko jɔntigi le ye olugu ra jamɔgɔ ye. ⁴⁷Yesu ka o ta miiriya lɔn minke, a ka denfitini dɔ ta ka a lɔ a yere kɔrɔ. ⁴⁸A ko karamɔgɔdenw ma ko: «Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka nin denfitini mina ka ja ne tɔgɔ kosɔn, o tigi ka ne yere le mina ka ja. Ni mɔgɔ o mɔgɔ fana ka ne mina ka ja, min ka ne ci, o tigi ka o le mina ka ja. Ni mɔgɔ min ka a yere ke aw bɛɛ ra fitini ye, o tigi le ye jamɔgɔ ye.»

An juguw ani an jinw ye

(Marika 9.38–40)

⁴⁹Yuhana k'a fɔ Yesu ye ko: «An karamɔgɔ, an ka cɛ dɔ ye, a bɛ jinaw gbɛnna ka bɔ mɔgɔw ra i tɔgɔ baraka ra; an ka a bari o ra, sabu a tɛ ni an ye.» ⁵⁰Yesu ko a ma ko: «Aw kana a bari o ra! Sabu ni mɔgɔ min tɛ aw jugu ye, o tigi ye aw jin le ye.»

Samari dugumɔgɔw ma sɔn Yesu ma

⁵¹Ayiwa, Yesu bɔwagati dunuɓa ra ka taga Ala fe, o wagati surunyara minke, a k'a latige ko ni a ka ke cogo o cogo, ale ka kan ka taga Zeruzalemu. ⁵²Nka sani a ye sira ta, a ka ciraden dɔw ci ka taga a ja fe. O ciradenw tagara se Samari dugu dɔ ra. O ka o dugumɔgɔw daari ko o ye jatigiya di olugu ma Yesu ye. ⁵³Nka o dugumɔgɔw ma sɔn Yesu ye jigi olugu fe sabu a bɛ tagara Zeruzalemu le. ⁵⁴Yakuba ni Yuhana ka o men minke, olugu dimina. O ko Yesu ma ko: «Matigi, i tɛ a to an ye tasuma lajigi ka bɔ san fe ka o bɛɛ halaki wa?» ⁵⁵Yesu ka a ja munu ka sɔngɔ Yakuba ni Yuhana ra. A ko o ma ko: «Jusu suguya min bɛ aw ra, aw ma o lɔn dɛ! ⁵⁶Min kera Adamaden ye*, ale ma na mɔgɔw halakiyɔrɔ ra, a nana ka na o kisi le!» O temena o dugu kan ka taga dugu dɔ were ra.

Karamɔgɔdenya ni a tɔrɔ

(Matiyu 8.19–22)

⁵⁷O tagatɔ sira kan, mɔgɔ dɔ ko Yesu ma ko: «Matigi, ne b'a fe ka tugu i kɔ, ni i bɛ taga yɔrɔ o yɔrɔ.» ⁵⁸Yesu k'a jaabi ko: «I k'a lɔn ko dinga bɛ kongowuruw fe, jaɓa fana bɛ kɔnɔninw fe, nka Min kera Adamaden ye*, yɔrɔ si tɛ o fe a bɛ se k'a yere laganfiya yɔrɔ min na dɛ!»

⁵⁹Yesu k'a fɔ mɔgɔ were ye ko: «Tugu ne kɔ!» Ale ko Yesu ma ko: «Matigi, a to ne ye taga ne face su don fɔlɔ!» ⁶⁰Yesu ko a ma ko: «A to suw yere ye o ta suw don. Ele ye taga Ala ta Masaya* ko waajuri ke.»

⁶¹Dɔ were ko Yesu ma tuun ko: «Matigi, ne kɔni b'a fe ka tugu i kɔ, nka a to ne ye taga sara ne ta somɔgɔw ra fɔlɔ.» ⁶²Yesu ko ale ma ko: «Mɔgɔ o mɔgɔ bɛ misidaba mina, k'a kɔ fle, o tigi tɛ Ala ta Masaya* baara ja.»

Yesu ka karamɔgɔden biwolonfla ni fla ci

10 ¹Ayiwa, o kɔ fe, Yesu ka karamɔgɔden biwolonfla ni fla were wele ka o ci a yere ja, mɔgɔ fla fla. A yere tun bɛna se dugu o dugu ra, ani yɔrɔ o yɔrɔ ra, a ka o bla ka taga o yɔrɔw bɛɛ ra. ²A ko o ma ko: «Siman tigeta ka ca, nka baarakebagaw ka dɔgɔ. Aw ye forotigi daari, janko a ye baarakebagaw ci ka taga a ta siman tige. ³Ayiwa, aw ye taga. Ne bɛ aw ci ka taga, i ko sagadennin minw bɛ taga waraw cɛ ra. ⁴Aw kana wari bla aw yere kun, aw kana bɔrɔ ta, walama sanbaraw; aw kana mɔgɔ si fo sira ra. ⁵Ni aw ka don lu o lu ra, aw ye o lu mɔgɔw fo fɔlɔ, ko: «Ala ye hera ke aw ye.» ⁶Ni i y'a sɔrɔ ko heramɔgɔ bɛ o lu kɔnɔ, o tuma o tigi bɛna aw ta fori dugawu sɔrɔ. Ni o tɛ, aw ta fori dugawu bɛna to aw yere kan. ⁷Ni lu min mɔgɔw ka sɔn aw ma, aw ye to o lu le kɔnɔ. Ni o ka domunifen min di aw ma, aw ye o domu. Ni o ka minnifen min di aw ma, aw ye o min, sabu baaraden ka kan ni a ta sara ye. Aw kana aw ta jatigiya yelem. ⁸Ni aw ka don dugu o dugu kɔnɔ, ni o ka sɔn aw ma ka na domunifen o domunifen sigi aw kɔrɔ, aw ye o domu. ⁹Banabagatɔ minw bɛ o dugu kɔnɔ, aw ye o keneya. Aw y'a fɔ mɔgɔw ye ko: «Ala ta Masaya* wagati surunyara aw ra.» ¹⁰Nka ni aw donna dugu o dugu kɔnɔ, ni o mɔgɔw ma sɔn aw ma, aw ye taga lɔ sira kan k'a fɔ o ye ko: ¹¹«Hali aw ta dugu buguri min bɛ anw sen na, anw bɛ o gbongbon ka bɔ an sen na ka a to aw kan. Nka o bɛɛ n'a ta, aw ka kan k'a lɔn ko Ala ta Masaya* surunyara aw ra.»

¹²«Ne b'a fɔ aw ye ko kiti lon na, Sodɔmu^x dugumɔgɔw ta kiti belɛn bɛna nɔgɔya ka tɛmɛ o dugumɔgɔw ta kan.»

^x10.12 Sodɔmu dugumɔgɔw ta juguya kosɔn fɔlɔfɔlɔ, Ala tun ka o bɛɛ faga ni tasuma ni kiribi ye (Damina 19.24–28).

Yesu ka dugu dɔw mafiyɛnya

(Matiyu 11.20–24)

¹³ Yesu ko: «Korazenkaw, bɔnɔ bena aw sɔrɔ! Betisayidakaw, bɔnɔ bena aw sɔrɔ! Sabu kabako minw kera aw fɛ yan, ni o ɲɔɲɔn tun kera Tiri, walama Sidɔn^y, olugu tun bena nimisa o ta jurumunw na kabini wagatijan, ka bɔrɔfani don o yɛrɛ ra, ka sigi bugurigbɛ ra. ¹⁴ O le kosɔn, kiti lon na, Tirikaw, ani Sidɔnkaw ta kiti belɛn bena nɔɲɔya ka tɛmɛ aw ta kan. ¹⁵ Ayiwa, Kaperinahumukaw, aw do? Aw b'a miiri ko aw ta dugu bena bonya ka se fɔ sankolo ma wa? Fiyewu! A bena jigi le ka se fɔ jahanama kɔnɔ.»

¹⁶ Yesu ko a ta karamɔɲɔdenw ma ko: «Ni mɔɲɔ min ka aw lamɛn, o tigi ka ne le lamɛn; ni mɔɲɔ min banna aw ra, o tigi banna ne le ra; ni mɔɲɔ min banna ne ra, o tigi banna ne cibaga le ra.»

Karamɔɲɔdenw kɔsegira ka na

¹⁷ Ayiwa, karamɔɲɔden biwolonfla ni fla tagara, ka kɔsegi ka na, o jusu diyandinba; o ko Yesu ma ko: «Matigi, i tɔɲɔ baraka ra, hali jinaw bɛ siran an ɲa; ni an ka min fɔ, o bɛ o kɛ.» ¹⁸ Yesu ka o jaabi, ko: «Can lo, ne tun bɛ Setana bɔtɔ yera sankolo ra ka ben i ko san bɛ manamana ka jigi cogo min na. ¹⁹ Ayiwa, ne ka se di aw ma, ko aw ye tagama saw ni bundɛninw kan, ka jugu Setana ta sebayaw bɛɛ dɔndɔn ni aw sen ye; kojugu si tena aw sɔrɔ. ²⁰ Nka o bɛɛ n'a ta, aw kana ɲagari ko jinaw bɛ siran aw ɲa ka aw kan mina; aw tɔɲɔ min sebera sankolo ra, aw ye ɲagari o le ra.»

Yesu ɲagari a ta karamɔɲɔdenw kosɔn

(Matiyu 11.25–27; 13.16–17)

²¹ O wagati yɛrɛ ra, Nin Saninman* ka Yesu jusu fa ɲagari ra; a ko: «Ne Fa Ala, sankolo ni dugukolo tigi, ne bɛ baraka la i ye, sabu i ka nin kow dogo dunuɲa hakiritigiw, ani a kolɔnbagaw ma, k'a yira denmisɛnw na; can lo, ne Fa Ala, sabu o le diyara i ye.»

²² Yesu ko: «Ne Fa ka fen bɛɛ labla ne ye. Mɔɲɔ si tɛ Dɛncɛ lɔn ni Fa Ala tɛ, mɔɲɔ si fana tɛ Fa Ala lɔn ni Dɛncɛ tɛ, ani ni Dɛncɛ b'a fɛ k'a yira mɔɲɔ min na.»

²³ O kɔ, a k'a ɲa munu a ta karamɔɲɔdenw fan fɛ, k'a fɔ olugu ye o danna, ko: «Aw ɲa bɛ min na, ni mɔɲɔ minw ka o ye, olugu ta ɲana. ²⁴ Sabu ne b'a fɔ aw ye ko aw bɛ min yera, cira caman, ani masace caman tun b'a fɛ ka o ye, nka o m'a ye; aw bɛ min mɛnna, o tun b'a fɛ ka o men, nka o m'a men.»

Samarikacɛ mɔɲɔɲuman ta ko

²⁵ Ayiwa, sariya karamɔɲɔba dɔ tun b'a fɛ ka Yesu kɔrɔbɔ; a wurira ka lɔ ka Yesu ɲininka ko: «An karamɔɲɔ, ne ka kan ka mun le kɛ ka ɲanamanya banbari sɔrɔ?» ²⁶ Yesu k'a jaabi ko: «Mun le sebera Ala ta sariya* ra? Ele ka a karan k'a faamu cogo di?» ²⁷ A ka Yesu jaabi ko: «A sebera ko: «I ka kan ka i Matigi Ala kanu ni i jusukun bɛɛ ye, ani i nin bɛɛ, ani i baraka bɛɛ, ani i ta miiriya bɛɛ, ani ka i mɔɲɔɲɔɲɔn kanu i ko i yɛrɛ.»

²⁸ Yesu k'a fɔ a ye ko: «I ka min fɔ, o ɲana; o sira tagama, i bɛ kisi.»

²⁹ Nka cɛ tun b'a fɛ ka jo di a yɛrɛ ma minke, a ko Yesu ma ko: «Jɔn le ye ne mɔɲɔɲɔɲɔn ye?»

³⁰ Yesu ka a jaabi ni talɛn dɔ ye; a ko: «Cɛ dɔ le tun bɔra Zeruzalemu, a bɛ tagara Zeriko. Benkannikebaga dɔw benna a kan sira ra; o ka a bororafɛnw bɛɛ bɔsi a ra, ka a bugɔ ka a mandimi, ka taga ka a lanin to saya ni ɲanamanya cɛ. ³¹ A nana kɛ ko sarakalasebaga* dɔ tun bɛ tɛmɛna o sira kɛlɛn fɛ; ale nana se cɛ mandiminin lanin ma, a k'a ye, nka a tɛmɛna a kɔrɔ ka taga. ³² Alabatoso baaraden dɔ fana nana tɛmɛ o sira kɛlɛn fɛ. A nana cɛ lanin ye, nka a tɛmɛna a kɔrɔ ka taga. ³³ Ayiwa, Samarika dɔ dugutagatɔ nana tɛmɛ o sira kɛlɛn fɛ; ale ka cɛ ye minke, a hina donna a ra. ³⁴ A gbarara a ra, ka a ta joriw flakɛ, ka turu ni duvɛn mun o ra ka o siri. O kɔ, a ka a ta ka a la a yɛrɛ ta fali kan, ka taga ni a ye lonanɲigibon dɔ ra, ka a janto a ra.

³⁵ Dugu gbera minke, a ka bonsara bɔ k'a di bontigi ma k'a fɔ a ye ko: «I janto nin cɛ ra; ni wariko o wariko ka bɔ a ra ka tɛmɛ nin kan, ne sekɔtɔ bena o sara.» »

³⁶ Ayiwa, Yesu ka cɛ ɲininka ko: «Ele ta miiriya ra o, nin mɔɲɔ saba ra, juman le ka a yɛrɛ kɛ cɛ mandiminin mɔɲɔɲɔɲɔn ye?» ³⁷ Cɛ ka Yesu jaabi ko: «Min hinara a ra k'a ta ka taga a flakɛ, o le ka a yɛrɛ kɛ a mɔɲɔɲɔɲɔn ye.» Yesu ko: «Taga, ele fana ye o ɲɔɲɔn kɛ!»

Yesu tagara Mariti ni Mariyamu ta so

³⁸ Ayiwa, Yesu ni a ta karamɔɲɔdenw tun bɛ sira kan ka taga Zeruzalemu. O tagara don dugu dɔ kɔnɔ; muso dɔ tun bɛ o dugu kɔnɔ min tɔɲɔ tun ye ko Mariti. Ale ka Yesu ni a ta karamɔɲɔdenw lajigi a ta so.

³⁹ Mariti dɔɲɔmuso dɔ tun bɛ yi, o tɔɲɔ tun ye ko Mariyamu. Mariyamu tagara sigi Matigi Yesu kɔrɔ ka to ka a ta kumaw lamɛn. ⁴⁰ O y'a sɔrɔ Mariti kɛlɛn ɲagbannin tun bɛ baara ra bon kɔnɔ. Mariti nana gbara Matigi Yesu ra k'a fɔ a ye ko: «Matigi, ne dɔɲɔmuso ka ne kɛlɛn to baara ra tan, i tɛ o jate wa? A fɔ a ye ko a ye ne demɛ.» ⁴¹ Nka Matigi ka a jaabi ko: «Mariti, Mariti, ele bɛ hamina, ka i yɛrɛ ɲagban ni ko caman ye. ⁴² Nka nafa bɛ fen kɛlɛnpe le ra. Mariyamu ka fɛɲɲuman yɛrɛ le ɲanawoloma; mɔɲɔ si tena se ka o bɔsi a ra.»

^y10.13 Tiri ni Sidɔn dugumɔɲɔw tun ye siya wɛrɛ mɔɲɔw ye, minw ta kewalew tun ka jugu kosebe.

Ala daaricogo

(Matiyu 6.9–13; 7.7–11)

11 ¹Lon dɔ, Yesu tun be Ala daarira yɔrɔ dɔ ra. A banna tuma min na, a ta karamɔgɔden dɔ k'a fɔ a ye ko: «Matigi, an karan Aladaari ra i ko Yuhana ka a ta karamɔgɔdenw karan cogo min na.» ²Yesu k'a fɔ o ye ko: «Ni aw b'a fe ka Ala daari, aw y'a fɔ ko:

An Fa Ala, i tɔgɔ saninman ye bonya mɔgɔ bɛe fe.

I ta Masaya* ye na.

³An ta lon o lon domuni di an ma.

⁴An ta jurumunw yafa an ma, sabu an fana be yafa an haketabagaw ma.

I kana to Setana ye an nege ka an bla kojugu ra.»

⁵Ayiwa, a ko karamɔgɔdenw ma ko: «Ni aw dɔ wurira su cɛmance ra ka taga aw terice dɔ fe ka taga a ta da gbasi k'a fɔ a ye ko: «Ne terice, wuri ka burukun saba di ne ma, ⁶sabu ne terice dɔ bɔra dugu dɔ ra ka na ne fe, nka domuni foyi te ne fe k'a di a ma.» ⁷I terice be se ka to bon kɔnɔ k'a fɔ ko: «Ce, i kana ne tɔrɔ sa! Ne ka ne ta da sɔgɔ ka ban, ne ni ne ta denw bɛe lanin lo ka ban. Ne te se ka wuri ka domuni di i ma.» ⁸O bɛe n'a ta, ne b'a fɔ aw ye ko hali ni a ma wuri ka buru di a ma o ta teriya kosɔn, ni a k'a jagban kosebe, a bena wuri; a mako be fen o fen na, a bena o bɛe di a ma.

⁹«O kosɔn ne b'a fɔ aw ye ko: Aw ye daariri ke, a bena di aw ma; aw ye jinini ke, aw bena a ye; aw ye da gbasi, da bena yeɛ aw ye. ¹⁰Sabu ni mɔgɔ o mɔgɔ ka fen daari, o tigi bena o sɔrɔ; ni mɔgɔ min ka fen jini, o tigi bena o ye; ni mɔgɔ min ka da gbasi, da bena yeɛ o tigi ye. ¹¹Face juman le be aw ce ra, ko ni a den ko a be jɛge fe, a be sa mina k'a di a ma? ¹²Walama ni den ko sisefan, a be bundenin mina k'a di a ma? ¹³Ayiwa, aw minw ka jugu, ni aw be fenɔnuman lɔn k'a di aw denw ma, aw ma la a ra ko Fa Ala min be sankolo ra ko ale be se ka Nin Saninman* di a daaribagaw ma fɔ ka tɛme aw ta diri jɔgɔn kan wa?»

Yesu ta fanga ma bɔ Setana ra

(Matiyu 12.22–30; Marika 3.22–27)

¹⁴Lon dɔ, Yesu tun be jina gbenna ka bɔ ce dɔ ra; o jina tun ka o ce ke bobo ye. Jina bɔra minke, bobo ka ke kuma ye; jama bɛe kabakoyara. ¹⁵Nka mɔgɔ dɔw tun b'a fɔra ko: «Yesu be jinaw gbenna ni jinaw kuntigiba Setana yere ta sebgaya le ye.»

¹⁶Dɔw fana tun b'a fe ka Yesu kɔrɔbɔ; o ko a ye tagamasiyen dɔ yira olugu ra, min b'a yira ko a bɔra Ala ra. ¹⁷Nka Yesu tun ka o mɔgɔw ta miiriya lɔn; a ko o ma ko: «Ni masaya min o min ta mɔgɔw ka taran ka jɔgɔn kere, o masaya be halaki, a bonw be benben jɔgɔn kan. ¹⁸Ayiwa, ni Setana ka a yere jɛnɔgɔnw kere, a ta masaya te se ka laban. Aw ko, ko ne be jinaw gbenna jinaw kuntigiba Setana baraka le ra. ¹⁹Ayiwa, ni ne be jinaw gbenna jinaw kuntigiba le baraka ra, o tuma, aw yere ta mɔgɔw, olugu be o gbenna jɔn baraka le ra? Aw yere ta mɔgɔw le bena o kuma ben aw kan. ²⁰Nka i n'a fɔ ne be jinaw gbenna ni Ala ta sebgaya le ye, o b'a yira ko Ala ta Masaya* nana se fɔ aw ma.

²¹«Ce barakaman min be a ta lu kɔrɔsi ni kerekeminanw ye a boro, mɔgɔ si te se ka maga o tigi borofen na de! ²²Nka ni mɔgɔ were nana, min baraka ka bon ni ale ta ye, ni o benna a kan ka se a ra, o tuma a jigi tun be a ta kerekeminan minw kan, a be o bɛe bɔsi a ra, ka a borofenw mina ka o tarantaran mɔgɔw ra.

²³«Ayiwa, ni mɔgɔ min te ne fe, o tigi ye ne jugu le ye. Ni min te ne demena ka a lajen, o tigi b'a yeregera le.»

Jina min sekɔra ka na

(Matiyu 12.43–45)

²⁴Yesu ko: «Ni jina ka bɔ mɔgɔ dɔ ra, o jina be taga yaalayaala kongo kɔnɔ ka laganfiyayɔrɔ jini, nka a te laganfiyayɔrɔ sɔrɔ; a b'a fɔ ko: «Ne bena sekɔ ka taga ne bɔyɔrɔkɔrɔ ra.» ²⁵A be sekɔ o tigi fe, ka na a sɔrɔ o tigi jusukun be i ko bon min kɔnɔ flanna k'a gbɛ, ka laben ka ja. ²⁶O tuma a be taga jina wolonfla were jini ka na, minw ka jugu ni ale yere ye; o bɛe bena don o tigi ra tuun ka to yi. A laban, o tigi cogo be juguya ka tɛme a cogokɔrɔ kan. Ayiwa, bi mɔgɔjuguw ta bena ke ten le.»

Mɔgɔ minw ta pana

²⁷Ka Yesu to kuma ra, muso dɔ tora jama ra ka a kan kɔrɔta k'a fɔ Yesu ma ko: «Muso min ka ele kɔnɔ ta fɔ ka na i woro, ka sin di i ma, o muso ta pana Ala fe de!» ²⁸Yesu ka muso jaabi ko: «Mɔgɔ minw be Ala ta Kuma lamɛn ka sɔn k'a ke, olugu ta le pana Ala fe.»

Yunusu ta ko tagamasiyen

(Matiyu 12.38–42)

²⁹Jama nana caya Yesu kɔrɔ; a k'a fɔ o ye ko: «Bi mɔgɔw kewale ka jugu. O be tagamasiyen le jinina; nka tagamasiyen were tena ke o ye ni cira Yunusu ta tagamasiyen te. ³⁰Sabu cira Yunusu kera tagamasiyen ye

Ninivekaw fe cogo min na, Min kera Adamaden ye*, ale fana bena ke tagamasiyen ye bi mɔgɔw fe o cogo kelen le ra. ³¹ Kiti lon na, Seba jamana masamuso bena wuri ka aw bi mɔgɔw jaraki, sabu ale bɔra fɔ dunuɓa kun dɔ ra ka na masace Sulemani ta hakiritigiyakumaw lamɛn. A bena aw bi mɔgɔw jaraki sabu mɔgɔ dɔ be yan min ka bon ni masace Sulemani ye, nka aw tɛ o lamenna. ³² Kiti lon na, Ninivekaw fana bena wuri ka aw bi mɔgɔw jaraki, sabu cira Yunusu ka waajuri ke minke, o nimisara ka o jogo yeɓema. A bena aw bi mɔgɔw jaraki, sabu mɔgɔ dɔ be yan min ka bon ni cira Yunusu ye, nka aw tɛ o lamenna.»

Naden ye farikolo yeelen ye

(Matiyu 5.15; 6.22–23)

³³ Ayiwa, Yesu ko: «Mɔgɔ si tɛ fitina mana ka a dogo, walama ka fiye biri a kunna. A be a bla fitinablayɔw le ra, janko minw be don bon na, olugu ye a yeelen ye. ³⁴ Mɔgɔ naden le ye a farikolo ta fitinayeelen ye. Ni i naden ka ɓi, i fari yɔwɔ beɛ be ke yeelen na. Nka ni i naden man ɓi, i fari yɔwɔ beɛ le be ke dibi ra. ³⁵ O kosɔn, aw ye aw yere kɔwɔsi aw ta yeelen kana na ban ka ke dibi ye. ³⁶ Ni mɔgɔ fari beɛ kera yeelen na, ni dibi tɛ a yɔwɔ si ra, o tuma yɔwɔ beɛ bena ke yeelen ye, i n'a fɔ fitina be mana ka yeelen bɔ cogo min na.»

Yesu ka Farisiw ni sariya karamɔgɔw jaraki

(Matiyu 23.1–36; Marika 12.38–40)

³⁷ Yesu bannin kɔ o kumaw ra, Farisice dɔ ka a wele ko a ye taga domuni ke ale ta so. Yesu tagara sigi domuni na. ³⁸ Yesu tun ma a tɛge ko Farisiw* ta tɛgekocogo ra ka sɔwɔ ka domuni ke minke, o ka Farisice kabakoya. ³⁹ O ra, Matigi Yesu k'a fɔ o ye ko: «Aw Farisiw, aw be jifiye ni minanw kenɛmayɔwɔw ko k'a gbe, k'a sɔwɔ aw kɔwɔwɔwɔw fanin lo tɔwɔri ni juguya ra. ⁴⁰ Nalomaw fle! Min ka kenɛmayɔwɔw dan, o kelen le ma kɔwɔwɔwɔw fana dan wa? ⁴¹ Aw ye juguya bɔ aw jusukun na, ka fagantanw sɔn; o le ye saninyari sira ye.

⁴² «Nka bɔwɔ bena aw sɔwɔ, aw Farisiw! Sabu aw be aw ta nankɔ flaburumisɛnw beɛ kelen kelen yaga bɔ; nka min ye terenninya ye, ani Ala ta kanuya, aw be o to kɔ fe. Aw tun ka kan ka kɔn o le ma, ka ko tɔw fana ke ka fara o kan.

⁴³ «Bɔwɔ bena aw sɔwɔ, aw Farisiw! Sabu karansow kɔwɔ, sigiyɔwɔɓumanw le ka di aw ye; aw b'a fe mɔgɔ tɔw le ye aw fo jamayɔwɔw ra. ⁴⁴ Bɔwɔ bena aw sɔwɔ, aw Farisiw! Sabu aw be i ko kaburu dogonin. Mɔgɔ bena tagama a kan, i t'a lɔn ko kaburu lo.»

⁴⁵ Ayiwa, sariya karamɔgɔba dɔ ko a ma ko: «An karamɔgɔ, i ka nin kuma min fɔ tan, i be anw fana le dɔgɔyara de!» ⁴⁶ Yesu ka o jaabi ko: «Bɔwɔ bena aw fana sɔwɔ, aw sariya karamɔgɔbaw kɔni! Sabu doni minw ta ka gbelen, aw be o le la mɔgɔw kun na; k'a sɔwɔ aw yere tɛ sɔn ka hali aw borokanden kelen maga a ra ka o deme dɔwɔnin!

⁴⁷ «Bɔwɔ bena aw sɔwɔ! Sabu aw be ciraw ta kaburuw lɔ, k'a sɔwɔ aw bemaw le ka o faga. ⁴⁸ O ra, aw kera aw yere seerew ye, ko aw sɔnna aw bemaw ta kewalejuguw ma. Aw bemaw ka ciraw faga, aw be o ta kaburuw lɔ.

⁴⁹ «O le kosɔn, Ala ni a ta hakiritigiya tun k'a fɔ ko: «Ne bena ciraw ci o fe, ani ciradenw*. O bena dɔw faga, ka dɔw tɔwɔ.» ⁵⁰ O kosɔn o ka cira o cira faga, kabini dunuɓa danwagati ra, Ala bena bi mɔgɔw ɓininka o beɛ kelen kelen fagako ra, ⁵¹ ka a damina Abila^z fagari ra, ka taga a bla fɔ Jakariya ta fagari ma; o ka ale boritɔ faga sarakajɛnifen* ni Alabatoso yɔwɔ saninman* ce. Can ra, ne b'a fɔ aw ye, ko Ala bena bi mɔgɔw ɓininka o beɛ ra.

⁵² «Bɔwɔ bena aw sɔwɔ, aw sariya karamɔgɔbaw! Aw ka lɔnniya donda ta lakile ta. Aw yere ma don, minw fana b'a fe ka don, aw be olugu bari ka don.»

⁵³ Ayiwa, o kumaw beɛ kɔ, Yesu bɔra o yɔwɔ ra ka taga. Sariya karamɔgɔw, ani Farisiw ka ɓininkari gban a ra, ka a darabɔ cogo beɛ ra janko a ye kuma. ⁵⁴ O tun b'a fe ka a to a ye kuma benbari dɔ fɔ, janko olugu ye a minasababu sɔwɔ.

Farisiw ta flankafuya

(Matiyu 10.26–27)

12 ¹ Ayiwa, o wagati ra, mɔgɔ caman nana lajen Yesu kɔwɔ. O cayakojuɓu fe fɔ o tun be yelenyelen ɓɔwɔn sen kan. O tun be mɔgɔ waga dama dama bɔ. Yesu k'a damina ka a ta karamɔgɔdenw karan fɔlɔ, k'a fɔ o ye ko: «Aw ye aw yere kɔwɔsi Farisiw* ta burufunufen na: o ye flankafuya le ye. ² Sabu fen dogonin si tɛ yi, ni min tena yira; gundo si tɛ yi, ni min tena lɔn. ³ O kosɔn, ni aw ka fen o fen dogo k'a fɔ mɔgɔw ye su fe, dibi ra, o bena men tere fe kene kan; ni aw ka fen o fen ɓunɔɓunu mɔgɔ dɔ toro kɔwɔ bon kɔwɔ aw kelen na, dɔ bena perɛn ka o fɔ kene ma bon san fe.»

^z11.51 Abila: Dɔw b'a fɔ ko Abeli.

Mɔgɔ ka kan ka siran Ala na

(Matiyu 10.28–31)

⁴ Yesu ko: «Ne teriw, ne b'a fɔ aw ye ko mɔgɔ minw be mɔgɔ faga ka farikolo dɔrɔn halaki, aw kana siran olugu na. ⁵ Aw ka kan ka siran min na, o fle: Ala min be se ka saya lase aw ma, o kɔ fe ka aw firi jahanama kɔnɔ fana, can ra, ne b'a fɔ aw ye ko aw ka kan ka siran ale le na.

⁶ «Yala aw te kɔnɔnin looru fiyeere tama fla dɔrɔn wa? K'a sɔrɔ Ala hakiri be o bɛe kelen kelen na. ⁷ Aw kɔni, hali aw kunsigiw bɛe jateda lɔnnin lo Ala fe. O ra, aw kana siran fiyewu. Nafa be aw ra ka tɛme hali kɔnɔnin caman kan!»

Ka sɔn walama ka ban Yesu ra

(Matiyu 10.32–33; 12.32; 10.19–20)

⁸ Yesu ko: «Ne b'a fɔ aw ye ko ni mɔgɔ o mɔgɔ ka sɔn k'a fɔ mɔgɔw na na ko ale ye ne ta mɔgɔ ye, Min kera Adamaden ye*, o fana bena a fɔ Ala ta mɛlekew na na ko o tigi ye ale ta ye. ⁹ Nka ni mɔgɔ min ma sɔn k'a fɔ mɔgɔw na na ko ale ye ne ta mɔgɔ ye, ne fana bena a fɔ Ala ta mɛlekew na na ko o tigi te ne ta mɔgɔ ye.

¹⁰ «Ayiwa, Min kera Adamaden ye, ni mɔgɔ o mɔgɔ ka kumajugu fɔ o ma, o tigi bena o jurumun yafa sɔrɔ; nka ni mɔgɔ min ka Nin Saninman* tɔgɔ cɛn, o jurumun te yafa o tigi ma fiyewu.

¹¹ «Ni o ka aw mina ko o be taga kiti tige aw kan karansow* kɔnɔ, ani jamana namɔgɔw fe, ani kititigebagaw fe, aw bena kuma minw fɔ o yɔrɔ ra ka jo sɔrɔ, ka bɔsi, aw kana hami o ra. ¹² Sabu aw ka kan ka kuma minw fɔ, o wagati yere ra Nin Saninman yere le bena o kumaw yira aw ra.»

Nafrotigi hakirintan ta ko

¹³ Cɛ dɔ tora jama ra k'a fɔ Yesu ye ko: «An karamɔgɔ, a fɔ ne kɔrɔce ye ko an face ka cɛn min to an ye, ko a ye o taran ka ne ninyɔrɔ di ne ma.» ¹⁴ Yesu ka o cɛ jaabi ko: «Cɛ, jɔn le ka ne sigi ka ne ke aw ta kɔnaw kititigebaga ye, walama ka ke aw ta cɛn taranbaga ye?» ¹⁵ O kɔ, Yesu ko jama ma ko: «Aw ye aw yere kɔrɔsi, aw ye aw yere mina naforo kanɔpɔgɔnya ma, sabu hali ni mɔgɔ ta naforo ka caya cogo o cogo, o te se k'a to i ye panamanya sɔrɔ de!»

¹⁶ Yesu ka o kuma jayira o ra ni talen dɔ ye. A ko: «Cɛ nafrotigi dɔ ta senefenw tun jana a fe kosebe, ¹⁷ fɔ a ka ke a jate mina ye a yere kɔnɔ ko: «Ne bena mun le ke sa? Simanmarayɔrɔ te ne fe!» ¹⁸ A miirira, ka na a fɔ ko: «Ne bena ne ta bondow ci, ka belebelebaba dɔw lɔ, ka ne ta simanw ni ne ta borofenw bɛe mara o kɔnɔ.

¹⁹ O tuma ne bena a fɔ ne yere kɔnɔ ko: Aa, cɛ, i yere jasuma sisan, fen caman maranin be i ye fɔ san caman; o ra, domuni ke ka fa, ka min ka fa, ka i yere panagbe.» ²⁰ Nka Ala ko a ma ko: «Naloman! Bi su nin na yere, i nin bena mina i ra. I ka fen minw lajen i yere ye, o bena ke jɔn ta le ye sa?» ²¹ O kɔ, Yesu ko: «Mɔgɔ min be naforo lajen a yere ye dunɔna ra, k'a sɔrɔ foyi t'a fe Ala tan fan fe, o tigi ta be ten le.»

Dunɔnafenw ta hami

(Matiyu 6.25–34)

²² Ayiwa, o kɔ, Yesu ko a ta karamɔgɔdenw ma ko: «O kosɔn ne b'a fɔ aw ye ko aw kana hami aw baroko ra, ko aw bena mun domu, aw bena mun min; walama aw farikolo ko ra, ko aw bena fiyerebɔ sɔrɔ cogo di.

²³ Sabu si nafa ka bon ka tɛme domuni kan, farikolo fana nafa ka bon ka tɛme fiyerebɔ kan.

²⁴ «Ayiwa, aw ye kankanw fle ke! O kɔnɔw te sene ke, o te siman tige, bondo te o fe, simanmarayɔrɔ te o fe fana; nka Ala be o baro. K'a sɔrɔ aw ka fisa ni o kɔnɔw ye pewu! ²⁵ Aw ra jɔntigi le be se ka hali dɔnɔnin fara a si kan hami fe? ²⁶ Ni aw te se ka hali o fen fitini jɔgɔnna ke, o tuma mun na aw be hami ko tɔw ra? ²⁷ Aw ye binfiyerenw wuricogo fle; o te baara ke, o te jese dan k'a ke fani ye. Nka ne b'a fɔ aw ye ko hali masace Sulemani ni a ta bonya bɛe, a ma fani si don min cɛna ka o binfiyeren kelen cɛna bɔ. ²⁸ Ayiwa, bin min be kongo kɔnɔ bi, k'a sɔrɔ sini tasuma bena a jeni, ni Ala be o cɛna tan, yala a tena aw fiyerebɔ ka tɛme o kan wa? Aw ta lanaya ka dɔgɔ de!

²⁹ «Ayiwa, aw kana hami tuma bɛe ka aw hakiri jagami ko aw bena mun domu, walama aw bena mun min. ³⁰ Sabu Alalɔnbariw be bori o fenw bɛe le kɔ. Nka aw Fa Ala k'a lɔn ko aw mako o fenw na. ³¹ Aw ye jija ka ale ta Masaya* le jini. Ni o kera, Ala bena o fen tɔw di aw ma, ka fara o kan.»

Naforo min te ban

(Matiyu 6.19–21)

³² Yesu ko: «Aw kana siran, ne ta sagakurunin; sabu aw ko diyara aw Fa Ala ye, o le kosɔn, a ka aw don a ta Masaya* ra. ³³ Aw ye aw borofenw fiyeere ka mɔgɔ tɔw sɔn ni o wari ye. Aw ye naforomarayɔrɔ ke aw yere na sankolo ra, naforomarayɔrɔ min te se ka cɛn; ka naforo mara aw yere ye sankolo ra, naforo min te se ka ban, sonw tena a sɔrɔ ka a sonya, tumu fana tena don a ra yi. ³⁴ Sabu i ta naforo be yɔrɔ min na, i jusukun ta miiriyana fana be o yɔrɔ le kan.»

Ka laben ka Yesu makɔnɔ

³⁵ Yesu ko a lamɛnɓagaw ma ko: «Aw ye aw yere cesiri ka laben baara kama, ka aw ta fitina mana ka bla. ³⁶ Aw ye ke i ko baaraden minw be o matigice makɔnɔna so kɔnɔ, janko ni a nana ka bɔ kɔɔya ra ka na da gbasi dɔɔn, o ye da yeɛ a ye. ³⁷ Ayiwa, ni matigice nana ka na baaraden minw sɔɔ jana, ni o ma sunɔɔɔ fiyewu, o baaradenw ta bena diya. Sabu, can ra, ne b'a fɔ aw ye, matigice yere bena a yere cesiri ka o baaradenw wele ka na domuni sigi o kɔɔ. ³⁸ O kosɔn ni matigice nana su dugutarama fe le o, walama ni a nana dondokasituma le ra o, ni a kɔni nana baaraden minw sɔɔ jana, o baaradenw ta bena diya. ³⁹ «Aw yere k'a lɔn ko ni bontigi tun be sonce nawagati lɔn, a tun tena la ka sunɔɔɔ k'a to sonce ye na a ta bonda kari ka don! ⁴⁰ O ra, aw fana ye laben, sabu aw te miiri wagati min na, Min kera Adamaden ye*, ale bena na o wagati le ra.»

Baaradenɓuman ni baaradenjugu

(Matiyu 24.45–51)

⁴¹ Ayiwa, Yesu ka o kumaw fɔ minke, Piyeri ka a pininka ko: «Matigi, i be nin talen fɔra an dɔɔn le ye wa, walama, i be a fɔra mɔɔɔw beɛ le ye?» ⁴² Matigi Yesu ko: «Jɔn le bena ke o baaraden terennin hakirman ye sa, min matigice bena a sigi a ta baarakeɓagaw kunna, janko a ye o ta siman ninyɔɔ di o ma a wagati ra? ⁴³ Ayiwa, o baaraden min matigice bena a sɔɔ ko a be o baarɓuman kera, o baaraden ta bena ja. ⁴⁴ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko a matigice bena a sigi a borofenw beɛ kunna. ⁴⁵ «Nka ni o baaraden k'a miiri k'a fɔ ko: «Ne matigice bena meɛn ka sɔɔ ka na,» ni a ka ke a baaradenɓogɔn cɛmanw ni a musomanw bugɔ ye, ka to ka domuni ke ka fa, ka dɔɔ min ka a yere janamini, ⁴⁶ ayiwa, o baaradenjugu te miiri lon min na, ani a te wagati min lɔn, a matigice bena na ka na bara a ra o wagati le ra. A bena a bugɔ kosebe, ka a bla ni Alapasiranbariw ye. ⁴⁷ «Ni baaraden min ka a matigice diyanyako lɔn cɔ, nka a ma sɔn ka foyi laben k'a matigice diyanyako ke, o baaraden bena bugɔri caman mina de! ⁴⁸ Nka ni baaraden min ma a matigice diyanyako lɔn, ni a ka firi ka kewalejugu dɔ ke min ka kan ni bugɔri ye, o baaraden bena bugɔri dɔɔnin dɔɔn le mina. Sabu caman dira ele mɔɔɔ min ma, caman bena jini ele le fe; caman karifara ele mɔɔɔ min ma, caman bena jini ele le fe fana.»

Mɔɔɔw bena taran Yesu tɔɔɔ kosɔn

(Matiyu 10.34–36)

⁴⁹ O kɔ, Yesu ko mɔɔɔw ma ko: «Ne nana tasuma le ke dugukolo kan. Ne tun b'a fe a ye sɔɔ ko a manana ka ban. ⁵⁰ Nka tɔɔɔba dɔ ka kan ka ne sɔɔ fɔlɔ. O le be ke i ko ne ta batizeri*. Ne jusu pagaminin lo fɔ ka taga o kelon se. ⁵¹ Aw b'a miiri ko ne nana ni hera le ye dugukolo kan wa? Ne ma na ni hera ye dugukolo kan de! Ne nana benbariya le bla mɔɔɔw ce ra. ⁵² «Sabu ka bɔ bi ra, mɔɔɔ looru bena ke lu kelen kɔnɔ, nka o bena taran: saba bena ke fla kama, fla bena ke saba kama. ⁵³ Face bena ke a dence kama, dence fana bena ke a face kama; bamuso bena ke a denmuso kama, denmuso fana be ke a bamuso kama; bamuso bena ke a dence muso kama, muso fana bena ke a buranmuso kama.»

Mɔɔɔw ka kan ka nin wagati ta ko faamu

(Matiyu 16.2–3)

⁵⁴ Yesu tun b'a fɔra jama ye fana ko: «Ni aw ka san finnin ye tereben^a na dɔɔn, aw b'a fɔ ko sanji le bena ben. A fana bena ke ten tigitigi. ⁵⁵ Ni aw ka fɔɔɔ wuritɔ ye ka bɔ kongokolon fan fe dɔɔn, aw b'a fɔ ko fundenin bena ke. A fana be ke ten. ⁵⁶ Aw flankafuw! O tagamasiyen minw be kera sankolo ni dugukolo kan, aw be se ka olugu faranfasi ka o lɔn. Mun kosɔn ko minw be kera sisan wagatiw ra, aw te o faamuna?

Ka cogo jini ka ben ni i jarakibaga ye

(Matiyu 5.25–26)

⁵⁷ «Mun na ko minw terenna, aw te o jate mina aw yere ma ka o ke? ⁵⁸ «Ayiwa, ni ko be i ni mɔɔɔ dɔ ce, ni o tigi b'a fe ka taga ni o ko ye fagamaw fe, i ka kan ka cogoya jini ka o ko janabɔ ka aw to sira ra le. Ni o te, ni a tagara i don kititigeɓagaw boro, kititigeɓagaw be i di kasobon kɔɔsibaga ma, ale be i bla kaso ra. ⁵⁹ Ni i kɔni donna o yɔɔ ra, ne b'a fɔ i ye ko o ka wari min ben i kan, ni i ma o beɛ sara ka ban pewu, i te bɔ kaso ra fiyewu.»

Mɔɔɔ nimisabariw bena halaki

13 ¹ O wagati ra, Pilati ka Galileka dɔw faga ka o to sarakabɔ ra, fɔ ka o yere jori ni o ta sarakaw jori pagami jɔɔɔn na. Ayiwa, mɔɔɔ dɔw nana o kow lakari Yesu ye. ² Yesu ka o jaabi ko: «O Galileka minw

^a12.54 Yahudiya ta jamana ra, san be fin tereben le fe, kɔɔɔji fan na.

fagara, aw b'a miiri ko olugu ta jurumun tun ka ca ka teme Galileka taw bee ta kan, ko o le koson o fagara ten wa? ³O te de! Ne be o fo aw ye! O ra, ni aw ma nimisa aw ta jurumunw na, aw bee bena halaki o cogo le ra.

⁴«Silowe sankasojan benna mago tan ni seegi minw kan Zeruzalemu ka o faga, aw b'a miiri ko o mago tan ni seegi ta kewalew le tun ka jugu ka teme Zeruzalemu dugumago taw ta kan wa? ⁵O te de! Ne be o fo aw ye! O ra, ni aw ma nimisa aw ta jurumun na, aw bee bena halaki o cogo ra.»

Yiri denbari ta ko

⁶Ayiwa, Yesu ka talen do fo, ko: «Torosun do tun be ce do ta rezenforo ra. Lon do, o ce tagara toromdo jini o torosun na, nka a ma do soro. ⁷A ko a ta baaraden ma ko: «A fle, a san saba le be nin ye, ne be to ka na toromdo jini torosun nin na, ne te foyi soro a ra. A tige ka bo yi! Mun koson a be ne ta foro ra yan, ka yoro cen gbansan?» ⁸Baaraden ko: «Matigi, a to yi ninan san kelen na; ne bena a jukoro yoro wogobi k'a lamini, ka mago ke a koro ka fle! ⁹San were ni a denna, o lo; ni a fana ma den, o tuma i b'a to an y'a tige ka bo yi.» »

Yesu ka muso do keneya Nenekirilon na

¹⁰Lon do, Yesu tun be magow karanna karanso do kond Nenekirilon* na. ¹¹O y'a soro muso do tun be yi, jina do tun ka bana bla ale ra kabini san tan ni seegi, k'a ko kuru; a tun te se ka lo ka teren fiyewu. ¹²Yesu ka o muso ye minke, a ka a wele, k'a fo a ye ko: «Muso, i keneyara ka bo i ta bana ra!» ¹³A ka a boro la muso kan. O yoronin bee muso lora ka teren; a ka ke Ala tando ye.

¹⁴Nka karanso kuntigi k'a ye ko Yesu ka muso keneya Nenekirilon na minke, a dimina o ra; a k'a fo jama ye ko: «Baara be ke tere woro le ra logokun kond. Aw ye na keneyari jini o lonw na; aw kana na Nenekirilon na.» ¹⁵Matigi Yesu k'a jaabi ko: «Aw flankafuw! Aw bee kelen kelen te aw ta misiw, walama aw ta faliiw foni ka bo were kond Nenekirilon na, ka taga o lamin wa? ¹⁶O tuma nin muso min ye Iburahima duruja do ye, ni Setana ka a mina ka a toro kabini san tan ni seegi, yala ne tun man kan ka o keneya Nenekirilon na wa?»

¹⁷Yesu ka o fo minke, a juguw bee maroyara. Nka jama to bee tun be jagarira a ta kojuman keninw koson.

Ala ta Masaya be damina fitini le

(Matiyu 13.31-33; Marika 4.30-32)

¹⁸Yesu k'a fo tuun ko: «Ala ta Masaya* bora mun le fe? Ne be se k'a suma ni mun ye? ¹⁹A be i ko mutaridi kise. Ce do k'a ta ka taga a dan a ta nankoro ra. A nana wuri, ka ke yiri ye, fo kondow be o ta jagaw la o yiriborow ce ra.»

²⁰Yesu k'a fo tuun ko: «Ne be se ka Ala ta Masaya suma ni mun le ye? ²¹A be i ko burufunufen. Ni muso ka burufunufen donin ke mugu caman na, a be mugu bee wuri ka a funu.»

Donda fitini

(Matiyu 7.13-14,21-23)

²²O ko, Yesu tagato Zeruzalemu, a tun be teme dugubaw ni dugumisen minw na, a tun be magow karan olugu bee ra ka taga.

²³Mago do ka Yesu pininka ko: «Matigi, yala mago minw bena kisi, o tena caya de?» Yesu ka o jaabi, a ko: ²⁴«Aw ye jija ka don da fitini fe, sabu ne b'a fo aw ye ko mago caman bena donyoro jini, nka o tena a soro.

²⁵Ni lutigi nana wuri ka da soro ka aw to kene ma, o tuma aw bena ke da gbasigbasi ye, ko: «Matigi, da yele an ye!» O tuma a bena aw jaabi ko: «Ne ma aw boyoro lon.» ²⁶O tuma aw bena a fo ko: «Matigi, anw ka domuni ke, ka min ni i ye, i ka an karan an ta dugu siradaw ra!» ²⁷Matigi bena a fo aw ye ko: «Ne ko ne ma aw boyoro lon. Aw ye bo ne koro, aw kojugukebagaw!»

²⁸«Kasi ni jinjimi le bena ke o yoro ra, wagati min na aw nana Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ni ciraw bee ye Ala ta Masaya* ra, k'a soro o ka aw firi kene ma. ²⁹Mago dow bena bo terebyanfan na, ani terebenyanfan na, ka bo sahiliyanfan na ni woroduguyanfan na, ka na sigi Ala ta Masaya ra ka domuni ke.

³⁰«O ra, kofemago dow bena ke nafemagow ye, nafemago dow fana bena ke kofemagow ye.»

Yesu kumana Zeruzalemu ta ko ra

(Matiyu 23.37-39)

³¹O wagati yere ra, Farisi* dow nana a fo Yesu ye ko a ye bo o yoro ra ka taga yoro were ra, ko sabu masace Herodi* b'a fe ka a faga. ³²Yesu ka o jaabi ko: «Aw ye taga a fo ale Herodi kongowuru ye, ko ne ko: «Ne be jinaw gben ka bo magow ra, ka banabagatow keneya bi ni sini; a tere sabanan ne ta baara bena laban.» ³³Nka jagboya lo ne ye bi ke tagama ra, ani sini, ani sinikene; sabu cira man kan ka faga yoro were ni Zeruzalemu te.

³⁴«E, Zeruzalemu! Zeruzalemu! Ele min be ciraw faga, ani Ala be mago minw ci i fe, i be olugu bon ni kabakuru ye ka o faga. Sijaga caman, ne tun b'a fe ka i ta denw lajen, i ko siseba be a denw lajen a kaman koro cogo min na, nka aw ma son o ma. ³⁵Sisan a fle, Ala bena aw ta so lakolon to. Ne b'a fo aw ye ko aw pa tena la ne kan tuun, fo lon min na aw bena a fo ko: «Min be nana Matigi Ala tawo ra, dugawu ye ke o ye.» »

Yesu ka ce dɔ keneya Nenekirilon na

14¹ Nenekirilon* dɔ ra, Yesu tun welera domuni na Farisiw* ta namɔɔ dɔ ta so kɔnɔ. Mɔɔ minw tun be yi, olugu tun be Yesu kɔrɔsira. ² O y'a sɔrɔ ce dɔ tun be yi fana, bana dɔ tun ka o fari funufunu. ³ Yesu ka kuma lase sariya karamɔɔɔbaw ni Farisiw ma ko: «Ka mɔɔ keneya Nenekirilon na, o bennin lo wa, walama o bennin te, ka kɔra ni an ta sariya* ye?» ⁴ O ma sɔn ka a jaabi. Ayiwa, Yesu ka a boro la ce kan ka a keneya, ka a bla ka taga. ⁵ O kɔ, a ko o ma ko: «Jɔn le be aw ra ko ni a dence, walama ni a ta misi benna kɔlɔn kɔnɔ Nenekirilon na, a te teliya k'a labɔ o yɔrɔnin be ra?» ⁶ O ma se ka Yesu jaabi o kumaw ra.

Mɔɔ ka kan k'a yere majigi

⁷ Ayiwa, Yesu nana a ye ko mɔɔ minw nana domunikeyɔrɔ ra, olugu dɔw be sigiyɔrɔɔnumanw le wolomara o yere ye. A k'a fɔ o ye ko: ⁸ «Ni mɔɔ dɔ ka i wele kɔɔɔya dɔ ra, ni i sera yi, i kana taga sigiyɔrɔw be ra numanman ta. Ni o te, ni a kera ko mɔɔ were welera o panagbe ra min ka bon ni ele ye, ⁹ min ka aw fla be wele, ni o nana fɔ ele ma ko: «Ce, wuri ka sigiyɔrɔ di mɔɔ tisina ma.» O tuma ele ni maroya le bena wuri ka taga sigi fɔ kɔ fe. ¹⁰ O kosɔn ni i welera o yɔrɔ nɔɔɔn na, taga sigi fɔ kɔ fe. Ni o kera, ni jatigice yere nana a ye ko i man kan ni o sigiyɔrɔ ye, ni a k'a fɔ i ye ko: «Ne terice, wuri ka na ja fe,» o tuma bonya le bena la ele kan o wagati ra mɔɔ tɔw be ja na. ¹¹ Sabu mɔɔ o mɔɔ be a yere kɔrɔta, Ala be o tigi majigi, nka mɔɔ o mɔɔ be a yere majigi, Ala be o tigi kɔrɔta.»

Lanabaga ye an janto fagantanw na

¹² Ce min tun ka Yesu wele domuni na, Yesu ko o ce ma ko: «Ni i be mɔɔw wele domuni na, tere fe walama su fe, i kana a to a ye ke i teriw, ani i balemaw, ani i ta somɔɔw, ani i sigiyɔrɔw waritigiw ye; sabu olugu fana bena a nɔɔɔn ke i ye, ka i ta kopuman juru sara ka bɔ yi. ¹³ Nka ni i ka panagbe dɔ laben, i ka kan ka fagantanw, ani senkelenw, ani nabaraw, ani fiyentɔw le wele. ¹⁴ Ni o kera, i bena dugawu sɔrɔ, sabu olugu tena se ka a juru sara i ye. I bena o baraji sɔrɔ mɔɔ terenninw suw kunulon na.»

Domuniba ta talen

(Matiyu 22.1–10)

¹⁵ Minw tun siginin be ni Yesu ye domuni na, olugu ka Yesu ta kuma men minke, o ra kelen ko Yesu ma ko: «Minw bena domuni ke Ala ta Masaya* ra, olugu ta bena diya de!» ¹⁶ Yesu k'a fɔ a ye ko: «Lon dɔ, ce dɔ tun ka domuniba dɔ laben, ka mɔɔ caman wele. ¹⁷ Domuni wagati nana se minke, a ka a ta baaraden ci ko a ye taga a fɔ mɔɔw ye ko: «Aw ye na, fen be labenna ka ban.» ¹⁸ Nka o mɔɔw be ko, ko ce ye yafa olugu ma. Mɔɔ fɔlɔ ko: «Ne ka foro dɔ san, ne ka kan ka taga o fle; sabari ka yafa ne ma.» ¹⁹ Dɔ were ko: «Ne ka senkemisi tan san, ne ka kan ka taga sene ke ni olugu ye k'a fle; sabari ka yafa ne ma.» ²⁰ Dɔ were ko: «Ne ka muso dɔ furu siri sisan; o kosɔn ne tena se ka taga.»

²¹ «Baaraden nana o kumaw fɔ a matigice ye. A matigice dimina; a ko baaraden ma ko: «Bɔ jona jona ka taga barokɔyɔrɔw ra, ani siradaw ra, ka taga fagantanw, ani senkelenw, ani fiyentɔw, ani nabaraw wele ka na.» ²² O kera minke, baaraden ko a matigice ma ko: «Ne matigice, i ka min fɔ, ne ka o ke, nka hali bi bon ma fa.» ²³ A matigice ko a ma ko: «Bɔ ka taga kongokɔnɔyɔrɔw ra, ani kongokɔnsiraw ra, ka taga mɔɔw jagboya ka na don, janko ne ta bon ye fa. ²⁴ Sabu ne b'a fɔ aw ye ko mɔɔ fɔlɔ minw welera, olugu si tena ne ta domuni dɔ nene.» »

Yesu ta karamɔɔdenya cogo

(Matiyu 10.37–38)

²⁵ Ayiwa, jama caman tun be tagamana ni Yesu ye. A ka a ja munu k'a fɔ o ye ko: ²⁶ «Ni mɔɔ min ko a be na ne fe, ni o tigi ma ne kanu ka teme a face kan, walama a bamuso, walama a muso, walama a denw, walama a dɔɔw ni a kɔrɔw, ni a ma ne kanu ka teme hali a yere nin kan, o tigi te se ka ke ne ta karamɔɔden ye. ²⁷ Ni mɔɔ min ma a ta gbengbenyiri ta^b ka tugu ne kɔ, o tigi te se ka ke ne ta karamɔɔden ye.

²⁸ «Jɔn le be aw ra, ko ni a b'a fe ka sankaso lɔ, a tena sigi fɔlɔ ka jatemina ke, k'a fle ni a bena se k'a lɔ k'a ban? ²⁹ Ni o te, ni a ka bon jubɔ, ka na dese, a ma se k'a laban, mɔɔw bena a ye, ka to ka yereko a ma, ³⁰ ko: «E, ce nin ka bon damina ka na dese a ra k'a to yi!»

³¹ «Masace juman le fana be sɔn ka wuri ko a be taga kere ke ni masace were ye, ni a ma sigi fɔlɔ ka jatemina ke, k'a fle ni a kera ko ale ni a ta ce waga tan be se ka a masace nɔɔɔn ni a ta ce waga mugan kere. ³² Ni a k'a ye ko a tena se, k'a masace nɔɔɔn to yɔrɔjan belen, a be mɔɔw ci ka taga kuma ni a ye k'a fɔ a ye ko o ye kere ban. ³³ O cogo ra, ni mɔɔ min ma jen a borofenw be kɔ, o tigi te ne ta karamɔɔdenya ja.»

(Matiyu 5.13; Marika 9.50)

³⁴ Yesu ko: «Kɔɔ ye fennuman ye. Nka ni kɔɔ timiya bɔra a ra, mun le be se ka a latimiya tuun? ³⁵ O tuma a te foyi ja dugukolo ye, a fana te se ka ke nɔɔw ye foro kɔnɔ. A be firi kene ma le.

^b14.27 Ka gbengbenyiri ta, o kɔrɔ ye ka sɔn tɔrɔ be ma, ka sɔn hali saya yere ma.

«Ayiwa, min b'a fe ka faamuri ke, o tigi ye jija ka lamenni ke.»

Saga tununin ta ko

(Matiyu 18.12–14)

15¹ Ayiwa, ninsaraminabagaw, ani mɔgɔ kewalejugu werew bee tun be gbarara Yesu ra ka a lamen. ² Farisiw* ni sariya karamɔgɔw* ka Yesu kɔrɔfɔ, k'a fɔ ko: «A fle, ce nin be sɔn jurumunkebagaw ye na sigi a kɔrɔ, fɔ a be domuni ke ni o ye!» ³ Yesu ka talen dɔ la o ye, ko: ⁴ «Ɔɔn le be aw ra, ni saga keme b'a fe, ni kelen tununa, ko a tena a tɔ bikɔnɔntɔn ni kɔnɔntɔn to kongo kɔnɔ ka taga saga tununin yɔrɔɔini fɔ k'a ye? ⁵ Ni a k'a ye, a jusu diyaninba be a la a kan na. ⁶ Ni a sera so kɔnɔ, a be a teriw ni a siginɔgɔnw wele k'a fɔ o ye ko: «Aw ye pagari ni ne ye, sabu ne ta saga min tun tununa, ne ka o ye.» »

⁷ Yesu ko: «O cogo ra fana, ne b'a fɔ aw ye ko ni jurumuntɔ kelenpe ka nimisa a ta jurumunw na, pagari min be ke sankolo ra ale kelen kosɔn, o jɔgɔn te ke hali mɔgɔ terennin bikɔnɔntɔn ni kɔnɔntɔn kosɔn, nimisako te olugu minw ta ra.»

Warigbe tununin ta ko

⁸ Yesu ko: «Muso juman le be yi fana ko ni warigbe tan b'a fe, ni kelen tununa, ko a tena fitina mana, ka bon flan, ka a jini ni timinadiya ye fɔ ka taga a ye? ⁹ Ni a k'a ye, a be a teriw ni a siginɔgɔnw wele k'a fɔ o ye ko: «Aw ye pagari ni ne ye, sabu ne ta warigbe min tun tununa, ne ka o ye.» » ¹⁰ Yesu ko: «O cogo ra, ne b'a fɔ aw ye ko ni jurumuntɔ kelenpe ka nimisa a ta jurumun na, Ala ta melekew be pagari o ra.»

Cɛkɔrɔba ni a dence fla ta ko

¹¹ Yesu k'a fɔ tuun ko: «Dence fla tun be ce dɔ fe. ¹² Lon dɔ, dɔgɔcɛman ko a face ma ko: «Baba, i ka naforo min bla ne tɔgɔ ra ko a bena ke ne ta ye, o di ne ma sisan.» Faceman k'a ta naforo taran o ce.

¹³ «Tere dama temenin kɔ, dɔgɔcɛman ka a ta cen bee fiyeere, ka taga ni o wari ye fɔ jamanajan dɔ ra; a tagara to kokunntanw na k'a ta naforo bee cen o yɔrɔ ra.

¹⁴ «Ayiwa, a nana a ta wari bee ban tuma min na, kɔngɔba dɔ benna o jamana kan; fen bee nana dese a fe. ¹⁵ A ma na ja, a tagara o jamana mɔgɔ dɔ fe; ale k'a bla ka taga kongo ra ka taga to a ta lew kɔrɔ. ¹⁶ Kɔngɔ kosɔn, hali ni a tun ka o lew ta domuni dɔ sɔrɔ, a tun be sɔn ka o ke a ta baro ye, nka mɔgɔ si ma a sɔn o dɔ ra fana.

¹⁷ «Ayiwa, lon dɔ a nana miiri, ka hakiri sɔrɔ. A ko: «Baaraden caman le be ne face ta so, o be domuni ke ka fa fɔ ka a tɔ to; k'a sɔrɔ ne be yan, kɔngɔ bena ne halaki.» ¹⁸ A ko: «Ne bena wuri ka taga ne face fe, ka taga a fɔ a ye ko: Baba, ne ka Ala hake ta, ka ele yere hake ta. ¹⁹ Ne man kan ka wele tuun ko i dence. Ne mina i n'a fɔ i ta baaraden dɔ.»

²⁰ «A wurira o le ra ka taga a face fe. K'a to fɔ yɔrɔjan, a face k'a ye; a hina donna a ra. A borira ka taga a kunben, ka a boro mini a kan na ni kanuya ye. ²¹ A ko a face ma ko: «Baba, ne ka Ala hake ta, ka ele yere hake ta. Ne man kan ka wele tuun ko i dence.» ²² A face k'a fɔ a ta jɔnw ye ko: «Aw ye na jooa ni deregew bee ra pumanman ye ka na o don a ra, ka bororanegɛ don a boro ra, ka sanbara don a sen na fana. ²³ Aw ye na ni misiden tɔrɔnin dɔ ye, ka na o faga. An ye domuni ke ka pagari; ²⁴ sabu ne dence min ye nin ye, ale tun sara le, nka sisan a panamanyara tuun; a tun tununa, nka bi a yera.» O bee ka ke pagari ye sa.

²⁵ «O y'a sɔrɔ kɔrɔcɛman tun be kongo ra. Ale nana ka na surunya lu ra minke, a ka donkanw, ani donkirilakanw men. ²⁶ A ka baaraden dɔ wele ka o pininka ko mun le kera yi. ²⁷ Ale ko a ma ko: «I balemacɛ le nana. I face ka misiden tɔrɔnin faga a ye ko sabu a dence keneman nana.»

²⁸ «Kɔrɔcɛman dimina, ko a te don lu kɔnɔ. A face bɔra ka na a daari ko a ye na. ²⁹ A ko a face ma ko: «Kabini san caman ne be baara ke i ye; ne ma i kan bla ka ye fiyewu. Nka lon si i ma hali badennin kelen di ne ma janko ne ye ne yere panagbe ni ne teriw ye! ³⁰ Sisan, i dence min tagara i ta wari cen jatɔmusow ra, ale nana minke, i sɔnna ka misiden tɔrɔnin faga ale ye.»

³¹ «A face ko a ma ko: «Ne dence, ele be ni ne ye yan tuma bee o. Fen o fen ye ne ta ye, o ye ele ta le ye. ³² A kɔni tun ka kan an ye pagari ka ninsɔndiya, sabu i balemacɛ tun sara, nka sisan a panaman lo, a tun tununa, nka bi a yera.» »

Naforo kunnasigibaga nanbarato

16¹ Yesu k'a fɔ a ta karamɔgɔdenw ye ko: «Naforotigi dɔ tun ka ce dɔ ta ka a ke a ta naforo kunnasigibaga ye. Naforotigi nana a men ye ko o ce be ale ta naforo cenna. ² A k'a wele ka na a fɔ a ye ko: «Ne k'a men ko i be ne ta naforo cenna; mun kosɔn i be o kera? Ayiwa, i ka ne ta naforo ke fen o fen ye, o bee jate yira ne ra; sabu i tena ne ta naforo mara tuun.»

³ «Naforo kunnasigibaga k'a miiri a yere kɔnɔ, ko: «Ne matigice ko a be ne gben ka bɔ a ta naforo kunna. O tuma ne bena a ke di? Fanga te ne ra ka sene ke; ka daariri ke, o fana maroya be ne ra. ⁴ Ayiwa, ne bena min ke, ne ka o lon. Ni ne ka o ke, ni o nana ne gben ka bɔ baara ra, mɔgɔ dɔw bena ne ladon o ta sow kɔnɔ.»

⁵ «Ayiwa, ce wurira o le ra ka a matigice ta jurunantigiw bee wele kelen kelen ka na. A ka folo pininka ko: «Ne matigice ta jori juru le be i ra?» ⁶ O ko a ma ko: «Turu gbongbon na keme.» A k'a fo a ye ko: «I ta sebe ta joona joona, i ye sigi k'a sebe ko na bilooru.» ⁷ A ko do were ma ko: «Ne matigice ta jori juru le be ele ra?» Ale ko: «Simankise boro keme.» A ko a ma ko: «I ta sebe ta, k'a sebe ko boro biseegi.»

⁸ «Ayiwa, nafortotigi nana o kow men minke, a ka naforo kunnasigibaga nanbarato tando, sabu a ceguyara. Sabu dununamogow be mogon minacogo lon ka teme Ala ta mogow yere kan, minw be yeelen na.»

⁹ Yesu ko: «Ne b'a fo aw ye ko ni aw ka dununa ta naforojugu ta ka mogow deme, ka teriw jini ni o ye, lon min na ni aw ta dunupalatige nana ban, o bena ke sababu ye k'a to aw ye baraji soro Ala fe arijana ra.

¹⁰ «Ni mogow min kera lanamogow ye fen fitiniw na, o tigi be ke lanamogow ye fenbaw fana ra; ni mogow min kera mogow terenbari ye fen fitiniw na, o tigi be ke mogow terenbari le ye fenbaw fana ra. ¹¹ O ra ni aw ma ke lanamogow ye dununa ta naforojugu ko ra, jon le bena la aw ra ka naforo panaman karifa aw ma? ¹² Ni aw ma ke lanamogow ye walifenw ta ko ra, jon le bena aw yere ta di aw ma? ¹³ Baaraden si te se ka baara ke kuntigi fla ye; sabu a bena kelen koninya ka to kelen kanu, walama a be noro kelen na, ka to kelen mafiyenya. Aw te se ka ke Ala ta jonw ye, ka ke wari fana ta jonw ye.»

¹⁴ Ayiwa, Farisiw* ka o kumaw men minke, o ka ke Yesu logobo ye ka yereko a ma, sabu naforo tun ka di olugu ye haali. ¹⁵ Yesu ko o ma ko: «Aw be aw yere ke mogow terreninw ye mogow na na, nka Ala ka aw jusukun lon, sabu adamadenw be min jate, k'a bonya, Ala be o koninya le.»

Ala ta sariya te yelema

(Matiyu 11.11–13; 5.31–32; Marika 10.11–12)

¹⁶ Yesu ko: «Ayiwa, cira Musa ta sariya* ni cira tow ta kitabuw ta kumaw tora yi, fo ka na se Yuhana Batizerikebaga ta wagati ma. K'a damina Yuhana Batizerikebaga ta wagati ra, Ala ta Masaya* kuma Kibaro Diman* be fra; bee b'a fe ka jija ka don o Masaya ra.

¹⁷ «Nka o bee n'a ta, sankolo ni dugukolo be se ka ban, nka hali Ala ta sariya tomi fitini kelen tena ben.

¹⁸ «O le koson, ni ce o ce ka a muso bla, ka muso were furu, o ce ka jeneya le ke. Ni ce o ce fana ka muso furusanin ta, o ce fana ka jeneya le ke.»

Nafortotigi ni Lazari

¹⁹ «Ayiwa, ce nafortotigi do tun be yi, min tun be fani pumanman songogbelenw don, ka domuni dimanw ke, ka a yere panagbe lon bee. ²⁰ Ayiwa, ce fagantan do fana tun be yi, min togo tun ye ko Lazari; jorijuguw tun be a fari bee ra. A tun be la nafortotigi ta luda ra. ²¹ Nafortotigi domuniketo, domuni murumuru minw tun be benben, a tun b'a fe ka o le soro ka o domu. Wuruw fana tun be to ka na a ta joriw nemu.

²² «Lon do, ce fagantan sara; melekew ka a ta ka taga ni a ye Iburahima kere fe. Nafortotigi fana nana sa, o ka a su don. ²³ Ka nafortotigi to tooro ra lahara, a ka a na korota ka Iburahima ye yorojan, Lazari be a kere fe. ²⁴ Nafortotigi perenna, ko: «Ne fa Iburahima, sabari ka na ne ma, Lazari ci, a ye taga a borokanden su ji ra ka na ne nenden suma ni o ye, sabu ne be tooro tasuma nin konko kosebe!» ²⁵ Nka Iburahima k'a jaabi, ko: «Ne den, i hakiri to a ra ko ele ka i ta fenpumanw soro ka i to dununa ra, nka Lazari ka tooro doron le soro. Sisan, ale jusu saarora, ele be tooro ra. ²⁶ O dama yere te, dingadunba be anw ni aw ce fana. O le koson, ni mogow min b'a fe ka bo an fe yan ka taga aw fe yi, o tigi te se. Mogow si fana te se ka bo aw fe yi ka na an fe yan.»

²⁷ Nafortotigi ko: «O tuma, ne be i daari, ne fa Iburahima, i ye Lazari ci dununa ra, a ye taga ne face ta lu konko; ²⁸ balemace looru be ne fe, a to Lazari ye taga olugu lasomi, janko olugu fana kana na nin toorojoro ra yan.» ²⁹ Iburahima k'a jaabi ko: «Cira Musa ta sariya* kitabu kumaw be o fe yi, ani cira tow ta kumaw; o ye o lamem.» ³⁰ Nafortotigi ko: «Ne fa Iburahima, o te a na; ni mogow sanin do su le kununa ka taga kuma o fe, o bena nimisa o ta jurumunw na.» ³¹ Iburahima k'a fo a ye ko: «Ni o ma cira Musa ta kumaw ni cira tow ta kumaw lamem, hali ni mogow sanin do su kununa ka taga kuma o fe, o tena son ka nimisa fiyewu.» »

Kunnacenniko ni yafariko

(Matiyu 18.6–7,21–22; Marika 9.42)

17 ¹ Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «Ko dow bena ke sababu ye ka mogow kunnacen; o te se ka to kebari ye. Nka mogow min be ke sababu ye ka o kow lase a mogowogonw ma, bonko bena o tigi soro. ² Hali ni o tun ka wugu belebebeba do le dulon o tigi kan na ka a firi kogoji ra, o belen be fisaya a ma, sani a ye nin denfitini do kunnacen ka a lafiri. ³ Aw ye aw yere korosi!

«Ni i balema ka jurumun ke, a wele ka kuma ni a ye. Ni a nimisara, yafa a ma. ⁴ Ni i balema ka i hake ta hali sipaga wolonfla le tere kelen konko, ni a bee kelen kelen na a nana ka na a fo i ye ko i ye yafa a ma, ko ale nimisara, i ka kan ka yafa a ma.»

Lanaya be se ka min ke

⁵ Ciradenw* ko Yesu ma, ko: «Matigi, dɔ fara an ta lanaya kan.» ⁶ Matigi Yesu ka o jaabi ko: «Ni aw ta lanaya bonya tun ka hali mutaridi kise^c bɔ, aw tun be se k'a fɔ yirisun nin ye ko a ye bɔn ka bɔ a nɔ ra ka taga turu kɔgɔji ra. A tun bena aw kan mina.»

Baaraden ka kan ka min ke

⁷ Yesu ko: «Jɔn le be aw ra, ni a ta baaraden nana ka bɔ kongo ra senɛkeyɔrɔ ra walama bɛganmarayɔrɔ ra, a be sɔn k'a fɔ a ye ko a ye na joona ka na sigi ka domuni ke? ⁸ A b'a fɔ a ye le ko a ye domuni laben, ka fani werew don, ka na domuni sigi ale yere kɔrɔ fɔlɔ, ale be domuni ke ka fa, ka min. O kɔ, baaraden yere be sɔrɔ ka domuni ke, ka min. ⁹ Min fɔra baaraden ye, ni a ka o ke, yala a matigice bena a fo o kosɔn wa?

¹⁰ «Ayiwa, aw fana ta be o cogo ra; baara min fɔra aw ye, ni aw ka o bɛɛ ke ka ban tuma min na, aw y'a fɔ ko: «Anw ye baaraden gbansanw le ye. An tun ka kan ka min ke, an ka o le ke.» »

Yesu ka kunatɔɔ tan keneya

¹¹ Ayiwa, ka Yesu tagatɔ to Zeruzalem, a nana ke teme ye Samari mara ni Galile mara ce. ¹² A dontɔ dugu dɔ kɔnɔ, kunatɔɔ tan nana a kunben, nka o ma sɔn ka gbara a ra, o lonin tora yɔrɔjan, ¹³ ka perɛn k'a fɔ Yesu ye ko: «An karamɔgɔ Yesu, sabari ka ja anw ma!» ¹⁴ Yesu ka o ye minke, a ko o ma ko: «Aw ye taga aw yere yira sarakalasebagaw* ra.» Ka o tagatɔ to, o saninyara. ¹⁵ O ra kelen k'a ye ko ale keneyara minke, a sekɔra ka na, ka ke Ala tando ye ni kanba ye. ¹⁶ A nana a kinbiri gban ka a ja biri dugu ma Yesu sen kɔrɔ, ka Yesu fo. O ce tun ye Samarika le ye.

¹⁷ Yesu ko o le ra, ko: «O tuma mɔgɔ tan le ma keneya wa? A tɔ kɔnɔntɔn be min? ¹⁸ Mɔgɔ si ma sɔrɔ olugu ra min be sekɔ ka na baraka la Ala ye ni nin ce kelen te wa, min ye siya were mɔgɔ ye?»

¹⁹ Yesu ko o ce ma ko: «Wuri ka taga; i ta lanaya ka i keneya.»

Ala ta Masaya nacogo

(Matiyu 24.23-28,37-41)

²⁰ Farisi* dɔw ka Yesu jininka, ko Ala ta Masaya* bena na wagati juman le? Yesu ka o jaabi ko: «Ala ta Masaya tena na i ko flerifen, mɔgɔw fe. ²¹ A tena fɔ ko: «Aw y'a fle, a be yan,» walama ko: «A be yan fe yi,» sabu Ala ta Masaya be aw ce ra.»

²² Yesu ko karamɔgɔdenw ma ko: «Min kera Adamaden ye*, lon dɔ o ta wagati yelɔgɔ bena ke aw ra, hali ni a ka dan tere kelen ma, nka aw tena se k'a ye. ²³ Mɔgɔw bena a fɔ ko: «A fle, a be yan, a be yan fe yi!» Aw kana taga yi, aw kana bori o kɔ. ²⁴ Sabu san be manamana cogo min na ka bɔ sankolo kun dɔ ra, ka taga se kun dɔ ma, Min kera Adamaden ye, o nalon bena ke ten le. ²⁵ Nka sani o ye ke, jagboya lo a ye tɔrɔrɔ kosebe fɔlɔ, bi mɔgɔw ye ban a ra.

²⁶ «Min kera Adamaden ye, sani o ye na, ko minw kera Nuho ta tere ra, o jɔgɔn le bena ke. ²⁷ Nuho ta tere ra, mɔgɔw tun be domuni ke, ka min, ka furuw ke, ka o denw di furu ra, fɔ lon min Nuho donna kurunba kɔnɔ; sanjiba nana ka o bɛɛ halaki.

²⁸ «Min kera Lutu ta tere ra, o jɔgɔn le bena ke. Mɔgɔw tun be domuni ke ka min, o tun be sannɔ ke, ka fiyeere ke, ka forow senɛ, ka bonw lɔ. ²⁹ Nka lon min Lutu bɔra Sodɔmu dugu kɔnɔ, tasuma ni kiribi bɔra sankolo ra i ko sanji, ka bɔn dugu kan, ka mɔgɔw bɛɛ halaki.

³⁰ «Min kera Adamaden ye, ni o ta lon nana se, a bena ke o cogo le ra. ³¹ Ni o lon ka mɔgɔ min sɔrɔ biribon san fe, k'a sɔrɔ a borofɛnw be bon kɔnɔ, o tigi kana jigi ko a be taga a borofɛnw ta. Ni a kera ka mɔgɔ min sɔrɔ foro ra, o tigi kana sekɔ so kɔnɔ tuun. ³² Aw ye aw hakiri to Lutu ta muso ta ko ra. ³³ Ni mɔgɔ min b'a fe k'a nin tanga, o tigi bena bɔnɔ a nin na; nka ni mɔgɔ min ka bɔnɔ a nin na, o tigi bena a sɔrɔ.

³⁴ «Ne b'a fɔ aw ye ko o lon su fe, mɔgɔ fla bena sɔrɔ lanan kelen kan, kelen bena ta ka kelen to yi. ³⁵ Muso fla bena sɔrɔ mugusi ra jɔgɔn fe, kelen bena ta ka kelen to yi. ³⁶ [Ce fla bena ke kongo ra jɔgɔn fe, kelen bena ta, ka kelen to yi.]»

³⁷ Karamɔgɔdenw ka Yesu jininka ko: «Matigi, a bena ke yɔrɔ juman le?» Yesu ka o jaabi ko: «Ni sogosu ka ke yɔrɔ min na, dugaw be lajen o yɔrɔ le ra.»

Kititigebagajugu ta ko

18 ¹ Ayiwa, Yesu ka talen dɔ la a ta karamɔgɔdenw ye, k'a yira ko o ka kan ka Ala daari tuma bɛɛ le, o kana sege. ² A ko: «Kititigebaga dɔ tun be dugu dɔ ra, a te siran Ala ja, a te mɔgɔ si bonya. ³ Muso dɔ fana tun be o dugu kelen na, min ce tun sara. O muso tun be to ka na a fɔ o kititigebaga ye ko: «Ne hake bɔ ne jugu ra!» ⁴ O ko mɛenna, kititigebaga tun t'a fe ka sɔn. Nka muso nana gban a ra minke, kititigebaga nana a fɔ a yere kɔnɔ ko: «Hali ni ne te siran Ala ja, ne fana te mɔgɔ si bonya, ⁵ i n'a fɔ nin muso be ne tɔrɔrɔ tuma bɛɛ tan, ne bena a hake bɔ a jugu ra, ni o te, a bena to ka na ne tɔrɔrɔ le tuma bɛɛ.» »

^c17.6 Yahudiyaw fe, mutaridi kise le tun ka dɔgɔ ka teme simankise tɔw bɛɛ kan.

⁶O kɔ, Yesu k'a fɔ ko: «Aw ka kititigebaga ta kumacogo ye ke! ⁷Ayiwa, Ala ta mɔgo janawolomanin minw be kasi ka a daari su ni tere, yala Ala tena olugu fana hake bɔ o tɔwɔbagaw ra wa? Yala a bena a to a ye meen ka sɔwɔ ka o demɛ wa? ⁸Ne b'a fɔ aw ye ko Ala bena o hake bɔ o juguw ra joona joona. Nka, Min kera Adamaden ye*, ni o nana lon min na, yala a bena lanaya sɔwɔ dugukolo kan tuun wa?»

Farisice ni ninsaraminabaga

⁹Ayiwa, Yesu ka talen dɔ were la. Mɔgo minw be o yere jate mɔgo terenninw ye, ka o yere fisaya mɔgo tɔw ma, a ka a la olugu le ye. ¹⁰A ko: «Mɔgo fla le tun tagara Alabatosoba kɔwɔ ka taga Ala daari. Kelen tun ye Farisi* ye, tɔ kelen tun ye ninsaraminabaga ye. ¹¹Farisice lɔra ka Ala daari a yere kɔwɔ, ko: «Ala, ne be baraka la i ye sabu ne te i n'a fɔ mɔgo tɔw, minw ye sonw ye, ani kojugukebagaw, ani jeneyakebagaw; ne te i n'a fɔ nin ninsaraminabaga fana. ¹²Lɔgɔkun o lɔgɔkun, ne be tere fla sun. Ne fana be fen o fen sɔwɔ, ne be o bee yaga bɔ.»

¹³«Nka ninsaraminabaga lɔra yɔwɔjan, hali a ma sɔn ka a ja kɔwɔta san fe; a ka ke a disi gbasigbasi ye k'a fɔ ko: «E, Ala, makari ne ra, sabu ne ye jurumuntɔ le ye.» »

¹⁴Yesu ko: «Ne b'a fɔ aw ye ko Ala ka o ninsaraminabaga ta jurumunw yafa a ma; a sekɔra ka taga so kɔwɔ. Nka Farisice ta jurumunw ma yafa. Sabu mɔgo o mɔgo be a yere kɔwɔta, Ala be o tigi majigi, nka mɔgo o mɔgo be a yere majigi, Ala be o tigi kɔwɔta.»

Yesu ka dugawu ke denmisenw ye

(Matiyu 19.13–15; Marika 10.13–16)

¹⁵Ayiwa, mɔgo dɔw nana ni denpeninw fana ye Yesu fe, janko a ye maga o ra; nka karamɔgɔdenw ka o ye minke, olugu ka ke o mɔgɔw mafiyenya ye. ¹⁶Nka Yesu ka o denw lana a yere kɔwɔ, k'a fɔ ko: «Aw y'a to denmisenw ye na ne fe, aw kana o bari; sabu mɔgo minw be i ko denmisenw, Ala ta Masaya* ye olugu le ta ye. ¹⁷Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko ni mɔgo o mɔgo ma sɔn Ala ta Masaya ma i ko denfitini, o tigi tena don a ra fiyewu.»

Cɛ naforotigi ta ko

(Matiyu 19.16–30; Marika 10.17–31)

¹⁸Ayiwa, Yahudiyaw ta pamɔgo dɔ ka Yesu jininka ko: «An karamɔgɔnuman, ne ka kan ka mun le ke janko ne ye janamanya banbari sɔwɔ?» ¹⁹Yesu k'a fɔ a ye ko: «Mun na i ko ne ma ko: «Karamɔgɔnuman?» Mɔgɔnuman si te yi, ni Ala kelenpe te. ²⁰Ayiwa, i ka Ala ta sariyaw* lɔn, ko: «I kana jeneya ke, i kana mɔgo faga, i kana sonyari ke, i kana faninya fɔ k'a la i mɔgɔwɔgɔn na, i fa ni i ba bonya^d.» ²¹Cɛ ka Yesu jaabi ko: «Ne ka o sariyaw bee sira tagama kabini ne denmisenman.» ²²Yesu ka o men minke, a ko cɛ ma ko: «Fen kelen belen ka i jen: taga i borofenw bee fiyeere, ka o wari tarantaran fagantanw na; ni o kera, naforoba bena ke i fe arijana ra. O kɔ, i be na ka na tugu ne kɔ.» ²³Cɛ ka o kuma men minke, a janasisira kosebe, sabu naforo caman tun b'a fe.

²⁴Yesu ka cɛ janasisinin ye minke, a ko: «Naforo be mɔgo minw fe, olugu don ka gbelen Ala ta Masaya* ra de! ²⁵Nɔgɔmɛ don ka di miseniwo fe, ka temɛ naforotigi don kan Ala ta Masaya ra.» ²⁶Yesu lamɛnɔbagaw ko: «O tuma jɔn le bena kisi sa?» ²⁷Yesu ka o jaabi ko: «Fen min be mɔgo kapa, o te Ala kapa.»

²⁸Piyeri ko Yesu ma ko: «Anw do? Anw jenna an borofenw bee kɔ ka tugu i nɔ fe!» ²⁹Yesu ka o jaabi ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko ni mɔgo o mɔgo ka jen a ta bon kɔ, walama a muso kɔ, walama a balemaw kɔ, walama a somɔgɔw kɔ, walama a ta denw kɔ, Ala ta Masaya kosɔn, ³⁰o tigi bena o fenw bee jɔgɔn caman sɔwɔ dunɔra ra yan, ka taga janamanya banbari fana sɔwɔ sini.»

Yesu ka a ta saya ni a kunuko fɔ tuun

(Matiyu 20.17–19; Marika 10.32–34)

³¹O kɔ, Yesu ka a ta karamɔgɔden tan ni fla wele ka o gbara a yere kɔwɔ, k'a fɔ o ye ko: «An tagatɔ fle Zeruzalem; Min kera Adamaden ye*, ciraw ka ko o ko fɔ o ta ko ra, o bee bena ke. ³²O bena a mina ka a don siya were mɔgɔw boro. Olugu bena a lɔgɔbɔ, k'a neni, ka daji tu a kan. ³³O bena a bugɔ ni gbeɛ ye, ka sɔwɔ ka a faga; nka a saya tere sabanan na a bena kunu.»

³⁴Nka karamɔgɔdenw ma foyi faamu o kumaw ra. Kuma kɔwɔ dogora o ma. O ma a tagafan lɔn.

Yesu ka fiyentɔcɛ na ye

(Matiyu 20.29–34; Marika 10.46–52)

³⁵Yesu surunyara Zeriko dugu ra; fiyentɔcɛ dɔ tun siginin be sirada ra, a be daariri kera. ³⁶A ka jama mankan men minke, a ka mɔgɔw jininka ko mun mankan lo. ³⁷O k'a fɔ a ye ko Yesu Nazaretika le be temena. ³⁸Fiyentɔcɛ perenna ko: «Yesu, Dawuda Mamaden*, sabari ka ja ne ma!» ³⁹Mɔgo minw tun be ja fe, olugu sɔngɔra a ra, ko a ye je. Nka a ka dɔ le fara a perenkan kan ko: «Dawuda Mamaden*, sabari ka ja

^d18.20 Nin kuma fɔra Bɔri 20.12–16; Sariya 5.16–20.

ne ma.»⁴⁰ Yesu lbra; a k'a fɔ o ye ko o ye na ni a ye. A sera Yesu kɔrɔ minke, Yesu k'a jininka ko: ⁴¹ «I b'a fe ne ye mun ke i ye?» A ka Yesu jaabi ko: «Matigi, ne b'a fe ka yeri ke le tuun.»⁴² Yesu k'a fɔ a ye ko: «Ne sɔnna, i ye yeri ke; i ta lanaya ka i kisi!»⁴³ O yɔrɔnin kelen bɛɛ, cɛ ɲa yelɛra, a tugura Yesu kɔ, ka to ka Ala tando. Mɔgɔw ka o ye minke, o ka Ala tando.

Yesu ni Zake ta ko

19¹ Yesu donnin kɔ Zeriko dugu kɔnɔ, a tun bɛ dugu cɛtigɛra. ² Cɛ dɔ tun bɛ o dugu kɔnɔ, a tɔgɔ ye ko Zake; ale le tun ye ninsaraminabagaw ɲamɔgɔ ye, naforo fana tun b'a fe. ³ Zake tun b'a fe ka Yesu ye, k'a lɔn jɔn lo; nka a tun tɛ se, sabu ale tun ka surun, jama fana tun ka ca. ⁴ O ra, a borira ka taga ɲa fe, ka taga yeɛ sikomɔriyiri dɔ ra, janko ka Yesu ye, sabu Yesu tun ka kan ka tɛmɛ o yɔrɔ ra. ⁵ Yesu nana se yiri jukɔrɔ minke, a ka a ɲa kɔrɔta san fe k'a fɔ Zake ye ko: «Zake, i teliya ka jigi yan, sabu ne ka kan ka jigi i ta so bi.»⁶ Zake teliyara ka jigi, ka taga ni Yesu ye so kɔnɔ a ninsɔndiyaninba. ⁷ Mɔgɔw ka o ye minke, o bɛɛ ka ke Yesu kɔrɔfɔ ye, ko: «A sɔnna ka taga jigi jurumuntɔ ta so kɔnɔ!»⁸ Nka Zake lɔnin tora Matigi ɲa fe k'a fɔ a ye ko: «Matigi, ne bɛ ne borofɛnw tarancɛ bɛɛ di fagantanw ma; ni a kera ko ne ka mɔgɔ dɔ tɔɲɔ k'a borofɛn mina, ne bɛ o ɲɔgɔn naani kɔsegi o tigi ma.»⁹ Yesu k'a fɔ a ye ko: «Kisiri sera nin so kɔnɔ bi, sabu nin cɛ fana ye Ibrahima ta duruja dɔ ye. ¹⁰ Min kera Adamaden ye*, ale nana mɔgɔ tununinw le yɔrɔɲini ka o kisi.»

Baaraden saba ta ko

(Matiyu 25.14–30)

¹¹ Ayiwa, ka mɔgɔw to o bɛ Yesu lamenna, a ka talen dɔ la o ye; sabu o tun bɛ surunyara Zeruzalemu na, ani mɔgɔw ta miiriya tun ye ko Ala ta Masaya* bɛna sigi o wagati yere le ra. ¹² A ko: «Fagamaden dɔ tun bɛ tagara jamanajan dɔ ra, ka taga masaya sɔrɔ, ka sekɔ ka na sigi a yere ta jamana mɔgɔw kunna. ¹³ Ayiwa, sani a ye taga, a ka cɛ tan wele a ta baaradenw na, ka warigbɛ waga tan di o bɛɛ kelen kelen ma, k'a fɔ o ye ko o ye jago ke ni a ye, ka dɔ fara a kan sani ale ye sekɔ ka na.

¹⁴ «Nka a ko tun man di a ta jamanamɔgɔ dɔw ye. A taganin kɔ, o ka cira bla ka taga masaceba fe ka taga a fɔ a ye ko olugu t'a fe o cɛ ye na sigi olugu kunna.

¹⁵ «Nka, o bɛɛ n'a ta, a ka masaya sɔrɔ ka na a ta jamana ra. A nana minke, a tun ka wari di a ta baaraden minw ma, a ka olugu wele ka na, ko o ka tɔnɔ min sɔrɔ, o ye na a yira ale ra. ¹⁶ Baaraden fɔlɔ nana; a ko: «Ne matigicɛ, ne ka baara ke ni i ta wari ye ka a warigbɛ waga tan sɔrɔ ka fara a kan.» ¹⁷ A ko a ma ko: «O ɲana, baaradenɲuman le bɛ i ye. Fen fitini le dira i ma, nka i kera lanamɔgɔ ye o ra. O kosɔn, ne bɛna i sigi dugu tan kunna.» ¹⁸ O kɔ, flanan nana; ale ko: «Ne matigicɛ, ne ka baara ke ni i ta wari ye ka a warigbɛ waga looru sɔrɔ ka fara a kan.» ¹⁹ A matigicɛ ko o ma ko: «Ele fana bɛna sigi dugu looru kunna.» ²⁰ Baaraden dɔ were nana, ale ko: «Ne matigicɛ, i ta wari fle nin ye. Ne tun k'a don fani dɔ kɔnɔ, k'a dogo. ²¹ Ne siranna i ɲa, sabu ele ye mɔgɔ fariman le ye. I ma fen min bla, i bɛ o le ta, i ma foro min sɛnɛ, i bɛ o siman tige.» ²² A matigicɛ ko a ma ko: «Ele baaradenjugu. Ne bɛna kiti tige i kan ka kaɲa ni i yere darakuma le ye. I k'a lɔn ko ne ye mɔgɔ fariman le ye, ko ne ma fen min bla, ne bɛ o ta, ko ne ma foro min sɛnɛ, ne bɛ o siman le tige; ²³ o tuma, mun kosɔn, i ma ne ta wari bla waribon na? Ni o tun kera, ne kɔseginin, ne tun bɛna a ta, ka tɔnɔ sɔrɔ ka fara a kan.» ²⁴ A Matigicɛ k'a fɔ a kɛrɛfɛmɔgɔw ye ko: «Aw ye a ta wari mina a ra k'a di warigbɛ waga tan tigi ma.» ²⁵ Nka o mɔgɔw ko: «An matigicɛ, warigbɛ waga tan bɛ ale fe ka ban o.» ²⁶ Masacɛ ko: «Dɔ bɛ min fe, dɔ were bɛna di o le ma; nka dɔ tɛ min fe, hali fitini min b'a fe, o bɛna bɔsi a ra. ²⁷ Ayiwa, sisan, ne jugu minw tun t'a fe ne ye sigi olugu kunna, aw ye o bɛɛ mina ka na o bɛɛ faga ne yere ɲa na yan.» »

Yesu tagatɔ Zeruzalemu

(Matiyu 21.1–11; Marika 11.1–11; Yuhana 12.12–19)

²⁸ Ayiwa, Yesu ka o kumaw bɛɛ fɔ ka ban tuma min na, a blara jama ɲa, o ka ke taga ye Zeruzalemu. ²⁹ O tagara surunya Betifaze ra tuma min na, ani Betani, ka o to Oliviyesunw kuru kerɛ fe, Yesu ka a ta karamɔgɔden fla ci. ³⁰ A k'a fɔ o ye ko: «Dugu min fle an ɲa fe, aw ye taga yi; ni aw sera yi, aw bɛna faliden dɔ sirinin ye, mɔgɔ si ma yelɛn min kan fɔlɔ. Aw y'a foni ka na ni a ye yan. ³¹ Ni mɔgɔ dɔ ka aw jininka ko: «Mun kosɔn aw b'a fonina?» Aw y'a fɔ a ye ko: «An Matigi le mako b'a ra.» » ³² Karamɔgɔden fla tagara minke, Yesu tun k'a fɔ o ye cogo min na, o tagara a sɔrɔ ten. ³³ O tun bɛ faliden fonina minke, falitigiw ko o ma ko: «Mun kosɔn aw bɛ faliden fonina?» ³⁴ O ko: «An Matigi le mako b'a ra.»

³⁵ O nana ni faliden ye Yesu fe; o ka o ta derege dɔw la fali kɔ ra, ka Yesu layelɛn ka sigi a kan. ³⁶ Ka o tagatɔ to, mɔgɔw tun bɛ o ta deregebaw lalara sira kan Yesu ɲa. ³⁷ O tun bɛ surunyara Zeruzalemu na ka ban. O sera Oliviyesunw kuru jigijigi ra minke, Yesu tun ka kabako minw ke karamɔgɔdenw ɲa na, o bɛɛ jusu diyaninba ka ke Ala tando ye ni kanba ye o kabako keninw kosɔn. ³⁸ O tun b'a fɔra ko:

«Masacɛ min bɛ nana Matigi Ala tɔgɔ ra,
dugawu ye ke o ye.
Hera ye ke sankolo ra,
nɔkɔ ye la Ala tɔgɔ kan sanfeyɔrɔw bɛɛ ra.»

³⁹ Farisi* dɔw tora jama ra k'a fɔ Yesu ye ko: «Karamɔgɔɔɛ, a fɔ i ta karamɔgɔɔdenw ye ko o ye je.» ⁴⁰ Yesu ka o jaabi, ko: «Hali ni o jera, kabakuruw le bena peren o nɔ ra; ne be o fɔ aw ye.»

Yesu ka Zeruzalemu ta tɔɔɔ ko fɔ

⁴¹ O surunyara Zeruzalemu na; Yesu ka dugu ye minke, a kasira a kunna k'a fɔ ko: ⁴² «Fen min be se ka hera ke aw ye, ni a kera ko aw tun ka o lɔn bi! Nka o dogora aw ma sisan. ⁴³ Lon dɔ, bena se, aw juguw bena aw datugu, ka aw lamini ni kogow ye, ka dingaw sozi ka dugu fanw bɛɛ lamini ka aw degu. ⁴⁴ O bena dugumɔgɔw bɛɛ dɔndɔn ka o ɲɔɲɔ, ka aw ta dugu bɛɛ ci, ka a kabakuruw bɛɛ yerege; sabu Ala tun b'a fe ka aw deme wagati min na, aw ma o wagati jate!»

Yesu ka jagokebagaw gbenna

(Matiyu 21.12–17; Marika 11.15–19; Yuhana 2.13–22)

⁴⁵ Ayiwa, Yesu tagara don Alabatosoba lu kɔnɔ, ka jagokebagaw^e gben ka bɔ. ⁴⁶ A k'a fɔ o ye ko: «A sebera Kitabu kɔnɔ, ko: «Ne ta bon bena ke Aladaariyɔɔ le ye,» nka aw kɔni ka a yeɛma ka a ke sonw dogoyɔɔ le ye^f.»

⁴⁷ Yesu tun be mɔgɔw karanna lon bɛɛ Alabatosoba kɔnɔ. Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw*, ani jamana ɲamɔgɔw tun be Yesu fagasababu le ɲinina. ⁴⁸ Nka o tun bena a mina cogo min na, o tun ma o lɔn; sabu Yesu ta ko tun ka mɔgɔw bɛɛ kun mina, o bɛɛ tun b'a lamenna.

Yesu ta fanga sɔɔɔɔɔ

(Matiyu 21.23–27; Marika 11.27–33)

20 ¹ Lon dɔ, Yesu tun be mɔgɔw karanna Alabatosoba kɔnɔ, ani ka Kibaro Diman* fɔ o ye; sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw*, ani cekɔɔɔba dɔw nana a fe. ² O ko: «A fɔ an ye: I be nin kow kera fanga juman sababu le ra, ani ɲɔn le ka o fanga di i ma?» ³ Yesu ka o jaabi ko: «Ne fana bena aw ɲininka ko kelen na. ⁴ Aw ye nin fɔ ne ye: ɲɔn le tun ka Yuhana Batizerikebaga ci ka na mɔgɔw batize? Ala wa, walama mɔgɔw?» ⁵ O yere dama ka ke a miiri ye, ko: «Ni an ko: «Ala lo», a bena a fɔ ko: «O tuma mun kosɔn aw ma la a ra?» ⁶ Nka ni an fana ko: «Mɔgɔw lo», jama bena an bon ni kabakuru ye de; sabu o bɛɛ lanin b'a ra ko Yuhana ye Ala ta cira le ye.» ⁷ O kosɔn o ka Yesu jaabi ko olugu m'a lɔn. ⁸ Yesu fana ko: «Ayiwa, ni o lo, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne fana tena o fɔ aw ye.»

Baardenjuguw ta ko

(Matiyu 21.33–46; Marika 12.1–12)

⁹ O kɔ, Yesu ka nin talen fɔ jama ye; a ko: «Cɛ dɔ le tun ka rezenforo sene ka a karifa baarakebaga dɔw ma, ka bɔ ka taga tagama dɔ ra ka taga wagatijan ke yi. ¹⁰ Rezen bɔwagati nana se tuma min na, a ka a ta baarden dɔ ci rezenforo kɔɔsibagaw fe ko o ye rezenmɔ dɔ di. Nka rezenforo kɔɔsibagaw ka o mina, ka a bugɔ, ka a borolakolon gben ka taga. ¹¹ Forotigi ka baarden dɔ werɛ ci; o ka o bugɔ, ka o neni, ka o borolakolon gben ka taga. ¹² A ka mɔgɔ sabanan ci o fe; o ka o bugɔ ka a mandimi, ka a gben. ¹³ Forotigi ko: «Ne bena nin ko ke cogo di?» A ko: «Ayiwa, ne bena ne yere dence kanunin le ci o fe. Ne be miiri ko o bena ale bonya.» ¹⁴ Ayiwa, rezenforo kɔɔsibagaw nana forotigi dence nato ye minke, o k'a fɔ ɲɔɲɔn ye ko: «Nin le bena cen ta! An y'a mina ka a faga, janko foro ye ke an ta ye.» ¹⁵ A sera o ma minke, o tagara ni a ye foro kɔ fe ka taga a faga.»

Yesu ko: «Ayiwa, sisan forotigi bena na mun le ke o rezenforo kɔɔsibagaw ra sa? ¹⁶ A bena na ka na o faga, ka a ta foro karifa mɔgɔ werew ma.»

Mɔgɔw ka o kuma men minke, o ko: «E! Ala ma an kisira o ko ɲɔɲɔn ma.»

¹⁷ Yesu ka jama fle, k'a fɔ o ye ko: «Nin kuma min sebera Kitabu kɔnɔ, ko:

«Bonlobagaw banna kabakuru min na,

o le nana ke kabakuru sɔbeman ye, ka ke bon kabakuru fɔlɔ ye^g,»

aw ta miiriya ra o kuma kɔɔ ye di le? ¹⁸ Ayiwa, ni mɔgɔ o mɔgɔ kɔni ka ben o kabakuru kan, o tigi kolow bɛɛ be karikari; ni o kabakuru fana ka ben mɔgɔ o mɔgɔ kan, a be o tigi ɲɔɲɔ.»

Ninsɔngɔ sarako

(Matiyu 22.15–22; Marika 12.13–17)

¹⁹ Sariya karamɔgɔw* ni sarakalasebagaw kuntigiw* tun b'a fe ka Yesu mina o yɔɔɔnin kelen bɛɛ ra, sabu o k'a lɔn ko a ka talen fɔ olugu le ma; nka o siranna jama ɲa. ²⁰ O ka ke Yesu kɔɔsi ye. O ka mɔgɔ dɔw ci ka taga Yesu kɔɔsiri kama; olugu tagara o yere ke i n'a fɔ mɔgɔsɔbew, ka Yesu dakɔɔɔɔ janko a ye kuma benbari dɔ fɔ, o ye a minasababu sɔɔ ka taga ni a ye jamanatigi fe, ani fagamaw fe, ka taga kiti tige a kan.

^e19.45 O mɔgɔw tun be beganw fiyeere sarakabɔbagaw le ma, walama ka wari falen o ye.

^f19.46 Nin kuma fɔra Ezayi 56.7 ani Yereimi 7.11.

^g20.17 Nin kuma fɔra Zaburu 118.22.

²¹ O mɔ̀gɔ̀w nana Yesu jininka ko: «An karamɔ̀gɔ̀, an k'a lɔ̀n ko i ta kumaw, ani ta karan fana terennin lo; i te mɔ̀gɔ̀ bɔ̀ mɔ̀gɔ̀ ra, i be mɔ̀gɔ̀w karan Ala sira ra ka kapa ni can le ye. ²² Ayiwa, yala ka ninsɔ̀ngɔ̀ sara masaceba Sezari ye, o bennin lo wa, walama a bennin te?» ²³ Ayiwa, Yesu tun bɔ̀ra o mɔ̀gɔ̀w ta nanbara kɔ̀rɔ̀ ma. ²⁴ A ko o ma ko: «Aw ye tama kelen yira ne ra.» O ka tama kelen yira a ra. A ko: «Jɔ̀ntigi ja ni a tɔ̀gɔ̀ le be nin wari kan?» O ko: «Masaceba Sezari.» ²⁵ Yesu ko: «Ayiwa, ni o lo, aw ye Sezari ta kɔ̀segi Sezari ma, ka Ala ta kɔ̀segi Ala ma.» ²⁶ O mɔ̀gɔ̀w ma hali kuma den kelen sɔ̀rɔ̀ ka bɔ̀ Yesu da ra jama ja na, min be ke a minasababu ye. Yesu ta jaabiri ka o kabakoya; o jera!

Sadusiw ka Yesu jininka suw kunuko ra

(Matiyu 22.23–33; Marika 12.18–27)

²⁷ Ayiwa, Sadusiw, minw b'a fɔ̀ ko mɔ̀gɔ̀ si su tena kunu lahara, olugu dɔ̀w gbarara Yesu ra k'a jininka; o ko: ²⁸ «An karamɔ̀gɔ̀, cira Musa tun ka nin kuma sebe sariya* ra, ko: «Ni ce dɔ̀ ka muso furu, ka sa k'a sɔ̀rɔ̀ a ma den sɔ̀rɔ̀ ni o muso ye, a balemaɓe ka kan ka o muso ta ka den sɔ̀rɔ̀ ni a ye a balemaɓe nɔ̀ ra^h.»

²⁹ «Ayiwa, balemaɓe wolonfla tun be yi. Fɔ̀lɔ̀ ka muso furu, ka sa, a ma den sɔ̀rɔ̀. ³⁰ Balemaɓe flanan ka muso ta, ka sa, a ma den sɔ̀rɔ̀; sabanan fana ta kera ten. ³¹ O ce wolonfla beɓe ka muso furu ka gban jɔ̀gɔ̀n na, ka sa, o si ma den to o kɔ̀. ³² O kɔ̀, muso yere sara. ³³ Ayiwa, ni suw nana kunu lahara o, muso bena ke jɔ̀n kelen le ta ye sa? Sabu o ce wolonfla beɓe tun ka a furu!»

³⁴ Yesu ka o jaabi, ko: «Dunɔ̀ɔ̀ra ra yan le ce be muso furu, muso fana be sigi ce fe. ³⁵ Nka ni Ala nana a latige ko mɔ̀gɔ̀ minw ka kan ni wagati nata ta janamanyakura ye, ni olugu kununa ka bɔ̀ saya ra, olugu tena muso furu, walama ka di ce ma; ³⁶ o fana tena sa ka ye. O bena ke i ko melekew; o be ke Ala denw ye, sabu o bɔ̀ra saya ra ka don Ala ta janamanya ra.

³⁷ «Ayiwa, ni mɔ̀gɔ̀ ka sa, a be taga kunu lahara; cira Musa ka o le yira an na. Yiritunin tasumaman kɔ̀rɔ̀ a ka Ala wele ko: «Ibrahim ta Ala, ani Isiyaka ta Ala, ani Yakuba ta Alaⁱ.» ³⁸ O kɔ̀rɔ̀ ye ko Ala te mɔ̀gɔ̀ saninw ta Ala ye; mɔ̀gɔ̀ janamanw ta Ala lo; sabu Ala fe, o mɔ̀gɔ̀w beɓe janaman lo.»

³⁹ O kumaw fɔ̀nin kɔ̀, sariya karamɔ̀gɔ̀* dɔ̀w ko a ma ko: «An karamɔ̀gɔ̀, i ka can fɔ̀.»

⁴⁰ Ayiwa, k'a ta o wagati ra, o ma sɔ̀n ka Yesu jininka tuun.

Kirisita ma ke Dawuda Mamaden dɔ̀rɔ̀n ye

(Matiyu 22.41–46; Marika 12.35–37)

⁴¹ Yesu ko mɔ̀gɔ̀w ma ko: «Mun kosɔ̀n mɔ̀gɔ̀w b'a fɔ̀ ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ko o bena ke Dawuda Mamaden* le ye? ⁴² K'a sɔ̀rɔ̀ Dawuda yere k'a sebe Zaburuw kitabu kɔ̀nɔ̀, ko:

«Matigi Ala k'a fɔ̀ ne Matigi ye ko:

Na i sigi ne kininboroyanfan fe,

⁴³ fɔ̀ ne ye i juguw mina ka o bla i sen kɔ̀rɔ̀j.»

⁴⁴ Ayiwa, ni Dawuda be o Kisibaga wele ko a Matigi, o tuma a be se ka ke Dawuda Mamaden ye cogo di?»

Yesu ka sariya karamɔ̀gɔ̀w dɔ̀gɔ̀ya

(Matiyu 23.1–36; Marika 12.38–40)

⁴⁵ Jama beɓe tun be Yesu lamenna; a ko a ta karamɔ̀gɔ̀denw ma ko: ⁴⁶ «Aw ye aw yere kɔ̀rɔ̀si sariya karamɔ̀gɔ̀w* ra de! Deregebadon ka di olugu ye ka yaala. O b'a fe mɔ̀gɔ̀ tɔ̀w le ye olugu fo jamayɔ̀rɔ̀w ra. Karansow* kɔ̀nɔ̀, nafesigiɔ̀rɔ̀w le ka di o ye; ni o ka o wele domuniɔ̀rɔ̀w ra, nafesigiɔ̀rɔ̀w le ka di o ye. ⁴⁷ O be muso ce saninw borofenw beɓe domu. O be Ala daari ka meen janko mɔ̀gɔ̀w ye o kɔ̀rɔ̀si. O le kosɔ̀n, o ta kiti bena gbeleya ka teme tɔ̀w ta kan.»

Muso fagantan ta saraka

(Marika 12.41–44)

21 ¹ Ka Yesu to Alabatosoba kɔ̀nɔ̀, a k'a ja kɔ̀rɔ̀ta ka naforotigiw ye, o be o ta saraka blara sarakablaminan kɔ̀nɔ̀. ² A ka muso fagantan dɔ̀ fana ye, min ce tun sara, ale ka warimisennin fla bla sarakablaminan kɔ̀nɔ̀.

³ Yesu ko: «Can ra ne b'a fɔ̀ aw ye, ko nin muso fagantan min ce sara, ale ka saraka min di, o cayara ka teme tɔ̀w beɓe ta kan; ⁴ sabu tɔ̀w ka fitini dɔ̀rɔ̀n le bɔ̀ o ta naforo ra k'a bla sarakablaminan kɔ̀nɔ̀; nka ale ka a ta wari beɓe le di, hali domuni sɔ̀ngɔ̀ ma to a boro tuun.»

^h20.28 Nin kuma fɔ̀ra Sariya 25.5–6.

ⁱ20.37 Nin kuma fɔ̀ra Bɔ̀ri 3.2,6.

^j20.43 Nin kuma fɔ̀ra Zaburu 110.1.

Yesu ka dunuɓa laban tagamasiyenw yira

(Matiyu 24.3–14; Marika 13.1–2)

⁵ Ayiwa, mɔɔɔ dɔw ka ke Alabatosoba ko lakari ye, ko a ce ka ni, ko a lɔra ni kabakuru jumanmanw le ye, ani mɔɔɔw ka sarakafen minw di Ala ma. ⁶ Yesu ko: «Aw ja be nin bon minw na tan de, lon dɔ nin bonw bee bena cici, ka a kabakuruw bee yerege ka bɔ jɔɔɔn kunna.» ⁷ Karamɔɔɔdenw ko: «An karamɔɔɔ, nin kow bena ke wagati juman, ani tagamasiyen juman bena a yira ko a wagati sera?»

⁸ Yesu ka o jaabi, ko: «Aw ye aw yere kɔrɔsi, aw kana a to mɔɔɔ si ye aw lafiri; sabu mɔɔɔ caman bena na ni ne tɔɔɔ ye, k'a fɔ ko olugu le ye Kisibaga* ye, ko wagati sera ka ban. Aw kana tugu o kɔ. ⁹ Ni aw nana to ka kere mankanw men, ani murutiri kow, aw ja kana tige; sabu jagboya lo ko o kow ye ke; nka o si te a laban ye fɔl.»

¹⁰ A ko o ma ko: «Siya dɔ bena wuri dɔ were kama, jamana dɔ bena wuri dɔ were kama.

¹¹ Dugukoloyereyerebaw bena ke yɔrɔ dɔw ra, ani banajuguw, ani kɔngɔbaw. Siranyafenw, ani tagamasiyenba dɔw bena ke sankolo ra.

¹² «Nka sani o kow bee ye ke, o bena aw mina ka aw bugɔ. O bena aw tɔrɔ, o bena aw mina ka taga ni aw ye karansow* kɔnɔ janko ka kiti tige aw kan, ka aw bla kaso ra. O bena taga ni aw ye masacew fe, ani jamana jamɔɔɔw fe ne tɔɔɔ kosɔn. ¹³ O bena ke sababu ye k'a to aw ye ke ne seerew ye ka kuma olugu fe.

¹⁴ Aw y'a to aw hakiri ra, ko aw man kan ka kuma dɔ laben, aw bena taga min fɔ janko ka aw yere bɔsi.

¹⁵ Sabu ne yere le bena kuma don aw da ra, ka hakiritigiya di aw ma, min sababu ra aw juguw si tena se ka kuma ke ni aw ye, walama ka aw sɔsɔ. ¹⁶ Aw worobagaw, ani aw balemaw, ani aw somɔɔɔw, ani aw teriw bena aw janfa, ka aw caman faga. ¹⁷ Mɔɔɔw bee bena aw kɔninya ne tɔɔɔ kosɔn. ¹⁸ Nka, o bee n'a ta, hali aw kunsigiden kelen tena tunu. ¹⁹ Ni aw ka nin kow sɔnmina, o le bena aw nin kisi.»

Yesu ka Zeruzalemu dugu halaki ko fɔ

(Matiyu 24.15–21; Marika 13.14–19)

²⁰ Yesu ko: «Ni aw nana Zeruzalemu dugu lamininin ye kerekejamafe wagati min na, aw ka kan k'a lon ko dugu cituma sera. ²¹ Ni o wagati sera k'a sɔrɔ minw be Zude mara ra, olugu ye bori ka taga kuruw fan fe; minw be Zeruzalemu dugu kɔnɔ, olugu ye bɔ; minw be kongo kɔnɔ, olugu kana don dugu kɔnɔ.

²² «Sabu, o lon bena ke Ala ta kititigelon ye Zeruzalemu kan, janko kuma minw bee sebera Kitabu kɔnɔ, o ye ke can ye. ²³ O lonw na bɔnɔ bena muso lasiritɔw sɔrɔ, ani minw be sin dira denw ma; sabu tɔrɔɔba bena ke jamana kɔnɔ, ka Ala ta dimi ben nin jamana mɔɔɔw kan. ²⁴ O bena o faga ni kerekemuruw ye, o bena o mina ka taga o ke kasodenw ye siya werew* ta jamana bee ra. O cogo ra, siya were mɔɔɔw bena don Zeruzalemu ka o ta fanga sigi fɔ ka taga o ta wagati dafa.»

Yesu nacogo ka bɔ sankolo ra

(Matiyu 24.29–35; Marika 13.24–31)

²⁵ «Ayiwa, sankolo ra, tagamasiyen dɔw bena ke tere ni karo ni lolow kan. Dugukolo kan, jatigeɓa le bena mɔɔɔw mina fɔ ka o kɔnɔnɔban, kɔɔɔji ni jikurubaw ta mankan kosɔn. ²⁶ Ko minw bena ke dugukolo kan, mɔɔɔ dɔw ja tigeninba bena to o miiriri ra fɔ ka na kirin, sabu sankolo ta sebayayaw bena yuguyugu ka bɔ o nɔ ra. ²⁷ O tuma ra, Min kera Adamaden ye*, o bena o natɔ ye sankaba dɔ kan ni sebayayaba ye, ani nɔrɔɔba. ²⁸ Ayiwa, ni aw ka na o kow ketɔ ye tuma min na, aw ye aw kun kɔrɔta ka aw ja lawuri san fe, sabu aw ta kisiri wagati le surunya ra ten.»

Torosun ta karan

(Matiyu 24.32–35; Marika 13.28–31)

²⁹ O kɔ, Yesu ka talen dɔ fɔ o ye; a ko: «Aw ye torosun kɔrɔsi, ani yiri tɔw bee. ³⁰ Ni aw k'a ye ko o be flaburukuraw bɔra, aw b'a lon ko samiya surunyara. ³¹ O cogo kelen na, ni aw nana a ye ko nin kow be kera tuma min na, aw y'a lon ko Ala ta Masaya* wagati le surunyara. ³² Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko bi mɔɔɔw tena sa ka ban fɔ nin kow bee ye ke ka dafa. ³³ Sankolo ni dugukolo bena teme, nka ne ta kuma tena teme fiyewu.

³⁴ «Aw ye aw yere kɔrɔsi, aw kana to domunibaw ra, ani minni na, ka to ka hami dunuɓafenw sɔrɔri dɔrɔn na, k'a to ne nalon ye na bara aw ra; ³⁵ sabu ne nalon bena bara dunuɓamɔɔɔw bee ra, ka o mina i ko jɔ. ³⁶ O kosɔn, aw ye aw janto aw yere ra, ka Ala daari wagati bee, janko aw ye fanga sɔrɔ, kojugu minw bena ke, ka bɔsi o bee ma; ni o kera, Min kera Adamaden ye*, aw kun kɔrɔtanin bena se ka lo o ja kɔrɔ.»

³⁷ Ayiwa, Yesu tun be to ka mɔɔɔw karan Alabatosoba kɔnɔ tere fe. Ni su ka ko, kuru min be wele ko Oliviyesunw kuru, a tun be taga si o yɔrɔ ra. ³⁸ Sɔɔɔmada joona fe, mɔɔɔw bee tun be taga lajen a kɔrɔ Alabatosoba kɔnɔ ka a ta karan lamen.

Məgəw ka janfa siri Yesu kama

(Matiyu 26.1–5; Marika 14.1–2; Yuhana 11.45–53)

22¹ Ayiwa, Burufunubari panagbe* min be wele ko Jonyaban panagbe*, o tun be surunyara. ² Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karaməgəw* tun be cogo jinina ka Yesu faga, nka o tun be siranna jama ja.

Zudasi ka Yesu janfa

(Matiyu 26.14–16; Marika 14.10–11)

³ Ayiwa, Setana donna Zudasi jusukun na, min be wele fana ko Sikariyoti, ani min tun ye Yesu ta karaməgəden tan ni fla dɔ ye. ⁴ Zudasi tagara sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Alabatosoba kərəsibagaw kuntigiw fe; a bena Yesu mina k'a don o boro cogo min na, o kumana ka ben o kan. ⁵ O kuma diyara olugu ye kosebe. O ka layiri ta a ye ko o bena wari di a ma. ⁶ Zudasi sɔnna; a ka ke cogo jini ye, a bena se ka Yesu sɔrɔ ka a don o boro cogo min na, jama kana bɔ a kala ma.

Karaməgədenw ka Jonyaban panagbe laben

(Matiyu 26.17–25; Marika 14.12–21; Yuhana 13.21–30)

⁷ Burufunubari panagbe* wagati ra, lon min na Jonyaban panagbe ta saraka ka kan ka faga, ⁸ o lon na Yesu ka Piyeri ni Yuhana ci; a ko: «Aw ye taga Jonyaban panagbe domuni laben an ye janko an ye a domu.» ⁹ O ka Yesu jaabi ko: «I b'a fe an ye taga a laben min le?» ¹⁰ Yesu ko: «Ni aw donna dugu kɔnɔ, aw bena ben ni ce dɔ ye, ji be daga ra a kun na. A bena taga don lu min kɔnɔ, aw ye tugu a kɔ ka taga don fɔ o lu kɔnɔ. ¹¹ Ni aw sera yi, aw y'a fɔ lutigi ye ko: «An karaməgɔ ko, ko ale ni a ta karaməgədenw bena Jonyaban panagbe domuni ke bon min kɔnɔ, ko o bon be min?» ¹² Ayiwa, a bena bonba dɔ yira aw ra sankaso san fe, fen bee be a kɔnɔ. Aw bena Jonyaban panagbe domuni laben o bon le kɔnɔ.»

¹³ Ayiwa, Piyeri ni Yuhana tagara. O tagara a sɔrɔ i ko Yesu tun k'a fɔ o ye cogo min na. O ka Jonyaban panagbe domuni laben.

Jenpəgənya domuni

(Matiyu 26.26–30; Marika 14.22–26; Korentikaw fɔlɔ 11.23–25)

¹⁴ Domuniwagati sera minke, Yesu sigira domuni na ni a ta karaməgədenw ye. ¹⁵ Ka o to domuni na, Yesu k'a fɔ o ye ko: «Ne kɔni tun b'a fe yerɛ le ka nin panagbe domuni ke ni aw ye sani ne ye tɔrɔ. ¹⁶ Sabu ne b'a fɔ aw ye ko ne tena a pəgɔn domu tuun fiyewu fɔ ka taga se lon min na, a kɔrɔ ye min ye, o bena ke Ala fe a ta Masaya* ra.»

¹⁷ A ka jifiye ta, rezenji tun b'a kɔnɔ, a ka baraka la Ala ye, k'a fɔ a ta karaməgədenw ye ko: «Aw y'a mina, aw bee ye dɔ min a ra, ¹⁸ sabu ne b'a fɔ aw ye ko ne tena rezenji min tuun fiyewu fɔ lon min Ala ta Masaya* bena na.»

¹⁹ O kɔ, a ka buru ta, ka baraka la Ala ye, k'a tigetige ka dɔ di o ma, k'a fɔ o ye ko: «Nin ye ne farikolo le ye, o le dira aw kosɔn. Aw ye nin ke ka aw hakiri jigi ne ra.»

²⁰ O cogo ra, domuni bannin kɔ, Yesu ka jifiye ta, rezenji tun b'a kɔnɔ. A k'a di o ma, k'a fɔ o ye ko: «Ala be jenpəgənyakura* min don ni məgəw ye ne jori baraka ra, o le be nin ye. O jori le bɔnna aw kosɔn. ²¹ Nka o bee n'a ta, aw ra min bena ne don məgəw boro, o tigi ni ne siginin be domuni na yan. ²² Min kera Adamaden ye*, o kɔni bena sa, i n'a fɔ a tun latigera cogo min na. Nka məgɔ min bena ke sababu ye k'a janfa, bɔnɔ bena o tigi sɔrɔ.» ²³ Karaməgədenw ka ke pəgɔn jininka ye ko olugu ra jɔn kelen le bena sɔn ka o ko pəgɔn ke.

Karaməgədenw ko jɔn le ye paməgɔ ye olugu ra

²⁴ Ayiwa, sɔsɔri dɔ nana wuri karaməgədenw ce ra, ko olugu ra jɔn le ka kan ka jate paməgɔ ye. ²⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Aw k'a lɔn ko siya were məgəw ta masacew be o mara fanga ra; fanga be minw fe, olugu b'a fe jamanadenw ye olugu wele ko kopumankebagaw. ²⁶ Nka a man kan ka ke ten aw ce ra. Aw ra min ye məgɔba ye, o tigi ye ke i n'a fɔ bee ra fitini; min ye paməgɔ ye, o tigi ye ke i n'a fɔ tɔw ta baaraden. ²⁷ Baaraden min be gba ke, ani a matigice min bena sigi ka domuni ke dɔrɔn, o fla ra juman le ka bon? Min bena sigi ka domuni ke, o le man bon wa? O bee n'a ta, ne be aw ce ra i ko baaraden.

²⁸ «Aw kɔni jijara ka to ni ne ye ne ta kərəbrikow bee ra. ²⁹ O le kosɔn, ne be Ala ta Masaya* labla aw ye, i n'a fɔ ne Fa ka a labla ne ye cogo min na. ³⁰ O kosɔn aw bena domuni ni minni ke ni ne ye ne ta Masaya* ra. Aw bena sigi masasiganaw kan ka Izirayeli* siya tan ni fla ta kiti tige.»

Yesu ko Piyeri bena ban ale ra

(Matiyu 26.31–35; Marika 14.27–31; Yuhana 13.36–38)

³¹ O kɔ, Yesu ko Simɔn ma ko: «Simɔn, Simɔn, Setana tun k'a jini ko a be aw kərəbɔ, i ko o be siman tenten cogo min na. ³² Nka ne ka Ala daari ele ye, janko i ta lanaya kana cen. Ni ele nana nimisa tuma min na ka na

ne fe, i ye i balema tɔw ja gbeleya.»³³ Piyeri ko Yesu ma ko: «Matigi, ni kaso lo walama ni saya yere lo, ne labennin lo ka o beɛ ke ni i ye.»³⁴ Yesu ko: «Piyeri, ne b'a fo i ye ko sani dondo ye kasi bi, ele bena a fo mɔgɔw ye fo sɔnaga saba ko i ma ne lon.»

Yesu ka a ta karamɔgɔdenw ladi ko o ye o yere laben

³⁵ O ko, Yesu ko a ta karamɔgɔdenw ma tuun ko: «Ne tun ka aw ci, ko aw kana wari bla aw kun, ko aw kana bɔrɔ ta, ko aw kana sanbaraw ta minke o, yala fen do desera aw fe wa?» Karamɔgɔdenw k'a jaabi ko: «Foyi si ma dese an na.»³⁶ Yesu ko: «Sisan kɔni, ni wari be min fe, o tigi ye o bla a yere kun; ni bɔrɔ be min fe, o tigi ye o ta. Ni muru te min fe, o tigi ye a ta fani do fiyeere ka do san.»³⁷ Sabu ne b'a fo aw ye ko min sebera ne ta ko ra, o ka kan ka ke. A sebera ko: «O k'a jate ni kojogukebagaw ye^k» Ayiwa, sisan, o kow kewagati surunyara.»³⁸ Karamɔgɔdenw ko Yesu ma ko: «Matigi, ni o lo, muru fla ye nin ye.» Yesu ko: «A ka ni ten.»

Yesu ni karamɔgɔdenw tagara kuru kan

(Matiyu 26.36–46; Marika 14.32–42)

³⁹ O ko, Yesu bɔra ka taga Oliviyesunw kuru kan, i n'a fo a tun derira k'a ke cogo min na. A ta karamɔgɔdenw tugura a ko.⁴⁰ O sera yi minke, Yesu ko o ma ko: «Aw ye Ala daari, janko Setana kana aw nege ka aw bla kojugu ra.»⁴¹ O ko, a bɔra o kɔrɔ ka gbara na fe doɔnin, ka a kinbiri gban ka Ala daari.⁴² A ko: «Ne Fa, ni i be sɔn, i ye nin tɔrɔ yɔrɔ janya ne ra. Nka ne yere sago kana ke, ele sago le ye ke.»⁴³ [O tuma, meleke do bɔra sankolo ra ka na a ja gbeleya.⁴⁴ Sabu o wagati tun gbeleyara Yesu ma kosebe, a jusukun tun tɔrɔra haali; a ka Ala daari ni baraka ye ka wasi fo a wasiji kera i n'a fo jori, ka tɔnitɔni dugu ma.]⁴⁵ A ka Ala daari minke, a wurira ka na a ta karamɔgɔdenw fe, ka na a sɔrɔ olugu beɛ sunɔgɔra, janasisi fe.⁴⁶ A ko o ma ko: «Mun kosɔn aw be sunɔgɔra? Aw ye wuri ka Ala daari, janko Setana kana na aw nege ka aw bla kojugu ra.»

Yahudiyaw nana Yesu minayɔrɔ ra

(Matiyu 26.47–56; Marika 14.43–50; Yuhana 18.3–11)

⁴⁷ Ka Yesu to kuma ra, o barara ka jama natɔ ye. Yesu ta karamɔgɔden tan ni fla ra, kelen min tɔgɔ tun ye ko Zudasi, ale tun be o na fe. A nana ka na gbara Yesu ra, ko a be Yesu fo ni kanuyafori ye.⁴⁸ Yesu ko a ma ko: «Zudasi, Min kera Adamaden ye*, ele ka kanuyafori le ke tagamasiyen ye ka o janfa k'a don mɔgɔw boro wa?»⁴⁹ Karamɔgɔdenw nana a ye ko o nana Yesu minayɔrɔ le ra minke, o ko Yesu ma ko: «Matigi, an te muru ta o kama wa?»⁵⁰ O yɔrɔnin beɛ, Yesu ta karamɔgɔden kelen ka muru ke ka sarakalasebagaw kuntigiba* ta jɔnce kininboroyanfan toro caron ka bo yi.⁵¹ Yesu ko: «Aw y'a to ten!» A magara o ce toro ra ka a keneya.

⁵² O ko, Yesu kumana sarakalasebagaw kuntigiw fe, ani Alabatosoba kɔrɔsibagaw kuntigiw, ani cekɔrɔbaw, olugu minw tun nana a minayɔrɔ ra; a ko: «Aw nana ni berew ni kerekemuruw ye ne kama, k'a ke i ko aw nana benkanikebaga do le ko;»⁵³ k'a sɔrɔ ne tun be ni aw ye Alabatosoba kɔnɔ lon beɛ, nka aw ma sɔn ka ne mina. Ayiwa, aw ta wagati le sera sisan, dibi ta fanga ta wagati lo.»

Piyeri ko a ma Yesu lon

(Matiyu 26.57–58,69–75; Marika 14.53–54,66–72; Yuhana 18.12–18,25–27)

⁵⁴ O ka Yesu mina ka taga ni a ye, ka taga a ladon sarakalasebagaw kuntigiba* ta lu kɔnɔ; Piyeri tora yɔrɔjan, ka ke tugu ye o ko.⁵⁵ O ka tasuma do mana lu ce ma ka sigi o kɔrɔ. Piyeri nana sigi o kɔrɔ.

⁵⁶ Baardenmuso do nana Piyeri siginin ye tasuma kɔrɔ minke, a ka a lalaga ka a fle, k'a fo ko: «Nin ce fana tun be ni Yesu ye!»⁵⁷ Nka Piyeri ma sɔn ka lo a ra. A ko: «Muso, ne yere m'a lon.»⁵⁸ Doɔnin kera, mɔgɔ were nana Piyeri ye; ale fana ko: «Ele fana ye Yesu ta mɔgɔ do le ye!» Piyeri ko o tigi ma ko: «Ne te o do ye de!»⁵⁹ Wagati dama temenin ko, mɔgɔ were nana a fo k'a gbeleya ko: «Sigiya t'a ra, ce nin tun be ni Yesu ye, sabu Galileka lo.»⁶⁰ Piyeri ko: «Ce, ne ma i ta kuma faamu de!» O wagati kelen na, ka Piyeri to kuma ra, dondo kasira.⁶¹ Matigi Yesu ka a na munu ka Piyeri fle. O tuma Matigi tun ka kuma min fo a ye, a hakiri jigira o ra, ko: «Sani dondo ye kasi bi, ele bena a fo sɔnaga saba, ko i ma ne lon.»⁶² O tuma Piyeri bɔra kene ma ka taga kasi kosebe.

Yesu ta tɔrɔ ni a ta kiti

(Matiyu 26.67–68; Marika 14.65)

⁶³ Yesu kɔrɔsibagaw tun be a lɔgɔbɔra, ka to ka a bugɔ.⁶⁴ O ka a na siri, ka ke a jininka ye ko: «Min ka i bugɔ, o tigi tɔgɔ lon k'a fo!»⁶⁵ O ka a neni ka kumajugu caman were fo a ma.

(Matiyu 26.59–66; Marika 14.55–64; Yuhana 18.19–24)

⁶⁶ Dugu gbera minke, Yahudiya ta cekɔrɔbaw ta jenkuru, ani sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw* ka o ta kititigejama lajen, ka Yesu wele ka na.⁶⁷ O k'a jininka ko: «Ni ele le ye Kisibaga* ye, a fo an ye.» Yesu ka o jaabi ko: «Ni ne k'a fo aw ye, aw tena la a ra,»⁶⁸ ni ne fana ka aw jininka, aw tena ne

^k22.37 Nin kuma fra Ezayi 53.12.

jaabi. ⁶⁹Nka k'a ta bi ra, Min kera Adamaden ye*, o bena taga sigi Sebeetigi Ala kininboroyanfan fe.» ⁷⁰O mɔgɔw bɛɛ ko: «O tuma Den min bɔra Ala ra*, ele lo ke?» Yesu ka o jaabi ko: «Aw k'a fɔ cogo min na, ne lo.» ⁷¹O ko: «An mako te mɔgɔ si ta seereya ra tuun! A yere da k'a fɔ, an k'a men.»

O tagara ni Yesu ye Pilati fe

(*Matiyu 27.1–2, 11–14; Marika 15.1–5; Yuhana 18.28–38*)

23 ¹Ayiwa, jama bɛɛ jenna ka wuri ka taga ni Yesu ye Pilati fe. ²O sera Pilati fe minke, o ka ke Yesu jaraki ye, ko: «An k'a kɔrɔsi k'a ye ko nin ce be an ta jamana mɔgɔw kɔnɔnɔsura, ka o lamuruti, ka o bari ka ninsɔngɔ sara masaceba Sezari ma; a ko fana, ko ale ye Kisibaga* ye, ko ale ye masace ye.»

³Ayiwa, Pilati ka Yesu jininka ko: «Ele le ye Yahudiyaw ta masace ye wa?» Yesu ka a jaabi ko: «I k'a fɔ cogo min na, ne lo.» ⁴O kɔ, Pilati kumana sarakalasebagaw* kuntigiw ni jama fe, ko: «Ne ma kojugu si sɔrɔ nin ce ra min be se ka ke a jarakikun ye.» ⁵Nka, mɔgɔw k'a fɔ Pilati ye k'a gbeleya ko: «A be mɔgɔw bɛɛ lamurutira ni a ta karan ye Zude mara bɛɛ ra; a k'a damina Galile le, ka na se fɔ yan.»

O tagara ni Yesu ye Herodi fe

⁶Pilati ka o kuma men minke, a ka o jininka ko yala Yesu ye Galileka le ye wa? ⁷Pilati k'a men minke ko Yesu ye masace Herodi ta mara mɔgɔ dɔ le ye, a ko o ye taga ni Yesu ye Herodi fe, sabu Herodi yere tun be Zeruzalemu o wagati ra.

⁸Herodi ka Yesu ye minke, o diyara Herodi ye haali; sabu a tun ka fen caman men Yesu ta ko ra. A mɛenna, Herodi tun b'a fe ka Yesu ye janko a ye kabako dɔ ketɔ ye Yesu fe. ⁹O kosɔn Herodi ka jininkari caman ke Yesu fe, nka Yesu ma a jaabi o si ra.

¹⁰Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw* fana tun nana Herodi fe; o tun be kuma ni baraka ye ka Yesu jaraki kosɛbe. ¹¹Masace Herodi ni a ta sorasiw ka Yesu dɔgɔya; a ka masacefani dɔ don a ra, ka a lɔgɔbɔ, ka sɔrɔ ka a lasekɔ Pilati fe tuun. ¹²Pilati ni Herodi tun bennin te kakɔrɔ; nka o lon na o kera terijɔngɔnmanw ye.

Yesu fagako latigera

(*Matiyu 27.15–26; Marika 15.6–15; Yuhana 18.39–19.16*)

¹³Ayiwa, Pilati ka sarakalasebagaw* kuntigiw, ani jamana jamɔgɔw, ani jama lajen. ¹⁴A ko o ma ko: «Aw nana ni nin ce ye ne fe ka na a fɔ ne ye ko a be jamana mɔgɔw lamurutira; nka ne ka a jininka aw bɛɛ pa na, ne k'a ye ko aw be a jarakira fen o fen na, a ma o si ke. ¹⁵Herodi* fana ma kojugu sɔrɔ a ta ko ra, sabu ale fana ka a lasekɔ ne ma yan tuun. Nin ce kɔni ma foyi ke min be se ka ke a fagasababu ye. ¹⁶O kosɔn, ne bena a fɔ ko o y'a bugɔ ni gbeje ye k'a labla.»

¹⁷[Ayiwa, san o san, Yahudiyaw ta Jɔnyaban janagbe ra*, Pilati tun ka kan ka kasoden dɔ labla.] ¹⁸Jama bɛɛ jenna ka peren k'a fɔ ko: «Nin ce faga, i ye Barabasi labla!» ¹⁹K'a sɔrɔ lon dɔ o Barabasi le tun ka jama lamuruti dugu kɔnɔ, fɔ ka mɔgɔ dɔ faga; o le tun kera a blakun ye kaso ra. ²⁰Ayiwa, Pilati tun b'a fe ka Yesu le labla, O kosɔn a ka o jininka tuun. ²¹Nka o perenna, ko: «A gbengben yiri ra! A gbengben yiri ra!»

²²Pilati ka o jininka a sipaga sabanan na, ko: «O tuma a ka kojugu juman kelen le ke sa? Ne ma foyi ye a ra min be a fagakun bɔ; o ra ne bena a fɔ ko o y'a bugɔ, ka a labla.» ²³Nka jama perenna ni fanga ye ko Yesu ye gbengben yiri ra le. O ta perenkanw ka Pilati kapa.

²⁴Ayiwa, o tun be min jinina, Pilati k'a latige ko a bena o ke o ye. ²⁵O tun ka ce min daari, Pilati ka o labla, o min tun blara kaso ra murutiri ni mɔgɔfaga kosɔn. A ka Yesu don o boro, ko a ye ke o sago ye.

O ka Yesu gbengben yiri ra

(*Matiyu 27.32–56; Marika 15.21–41; Yuhana 19.17–30*)

²⁶Ayiwa, ka o tagatɔ to ni Yesu ye, o ka ce dɔ bɔtɔ ye kongo ra, min tɔgɔ tun ye ko Simɔn, Sirenika tun lo. O ka gbengbenyiri* la ale kun, ko a ye a ta ka tugu Yesu kɔ. ²⁷Ka o tagatɔ to, jamaba tugura o kɔ; muso dɔw tun be o jama ra, olugu tun be o disiw gbasigbasira ka kasi Yesu kosɔn. ²⁸Yesu ka a ja munu k'a fɔ o ye ko: «Zeruzalemu musow, aw kana kasi ne kosɔn de! Aw ye kasi aw yerew ni aw ta denw le kosɔn! ²⁹Sabu, lon dɔ bena se, o lon na o bena a fɔ ko: «Muso minw ma den sɔrɔ, minw ma den woro ka ye, ani o ma sin di den ma fiyewu, olugu ta jana.» ³⁰O wagati ra, mɔgɔw bena a fɔ kuruw ye ko: «Aw ye ben an kan!» K'a fɔ kongoriw ye ko: «Aw ye an datugu!» ³¹Sabu, ni o ka nin ko jɔgɔn ke yirikene ra, ni a nana se yirijalan ma do?»

³²O tun be tagara ni Yesu ye, ani kojugukebaga fla, ka taga olugu faga ni Yesu ye. ³³Ayiwa, yɔrɔ min tɔgɔ ye ko Kunkolo yɔrɔ, o sera yi minke, o ka Yesu gbengben yiri ra o yɔrɔ ra, ka kojugukebaga fla fana gbengben yiri werew kan, kelen be Yesu kininboroyanfan fe, kelen be a numanboroyanfan fe. ³⁴Yesu ko: «Ne Fa, yafa o ma, sabu o be min kera, o ma o lon.» Sorasiw ka kara la ka Yesu ta faniw tarantaran jɔgɔn na janko o bɛɛ ye o ta sɔrɔta lon. ³⁵Jama tun lonin be, o b'a flera. Yahudiyaw ta jamɔgɔw tun be Yesu lɔgɔbɔra, ko: «A ka mɔgɔ tɔw kisi; a ye a yere kisi sisan sa, ni a kera ko ale le ye Kisibaga* ye, Ala ka min janawoloma!»

¹23.30 Nin kuma fɔra Oze 10.8.

³⁶ Sorasiw fana gbarara Yesu ra k'a lɔgɔɔ, ka minnifen kumunin dɔ yira a ra, ³⁷ k'a fɔ a ye ko: «Ni ele le ye Yahudiyaw ta masace ye, i yere kisi sa!» ³⁸ O tun ka nin kumaw sebe yiri dɔ kan a kun san fe, ko: «Nin ye Yahudiyaw ta masace ye.»

³⁹ Kojugukebaga fla minw tun gbengbenna ni Yesu ye, o ra kelen tun be a nenina, k'a fɔ a ye ko: «Ele le te Kisibaga* ye wa? I yere kisi sa, i ye an fana kisi!» ⁴⁰ Nka tɔ kelen sɔngɔra ale ra k'a fɔ a ye ko: «Ele te siran Ala na wa? Nin tɔɔɔ kelen le te ele fana kan wa?» ⁴¹ An kɔni ka kan ni nin ye, sabu an ka kojugu min ke, o tɔɔɔ le be anw kan; nka nin ce ma kojugu si le ke.» ⁴² O kɔ, a ko Yesu ma ko: «Yesu, ni i nana ke i ta Masaya* ra tuma min na, i ye i hakiri to ne ra.» ⁴³ Yesu ko a ma ko: «Ne b'a fɔ i ye can ra, bi yere i bena ke ni ne ye arijana ra.»

⁴⁴ Ayiwa, tere sera kuncɛ tuma min na, dibi barara ka don jamana fan beɛ ra fɔ ka taga wulada surunya. ⁴⁵ Alabatosoba cetigefani faranna fla ye. ⁴⁶ O tuma, Yesu perenna ni fanga ye k'a fɔ ko: «Ne Fa, ne be ne nin to i boro^m.» A ka o fɔ minke, a sara.

⁴⁷ Ayiwa, sorasikuntigi ka o kow ye minke, a ka Ala tando, k'a fɔ ko: «Can ra, nin ce kɔni tun ye mɔgɔ terennin le ye.» ⁴⁸ Jama minw beɛ tun be yi, olugu ka o kow ye ka ban tuma min na, o sekɔra ka taga dugu kɔɔ, o panasisininba tora ka ke o disi gbasigbasi ye. ⁴⁹ Yesu ta teriw beɛ, ani muso minw tun tugura a kɔ kabini Galile, olugu tun lɔnin be yɔɔjan ka ke o kow fle ye.

O ka Yesu sutara

(*Matiyu 27.57–61; Marika 15.42–47; Yuhana 19.38–42*)

⁵⁰ Yahudiyaw ta kititigebagaw ta jenkuru ta mɔgɔ dɔ tun be yi, min tɔgɔ tun ye ko Yusufu; mɔgɔsɔbe, ani mɔgɔ terennin tun lo. ⁵¹ Kititigebaga tɔw tun ka ko minw latige, ani o tun ka ko minw ke, ale tun ma jen ni o ye o ra. Ale tun be bɔ Arimate; o ye Yahudiyaw ta dugu dɔ ye. A jigi tun be Ala ta Masaya* nawagati kan. ⁵² A tagara Pilati fe ka taga Yesu su daari a fe. ⁵³ O kɔ, a tagara Yesu su lajigi ka bɔ gbengbenyiri* ra, ka a kasanke ni fanigbe dɔ ye, ka taga a la kaburu kɔɔ; o kaburu tun sogira fara le kɔɔ; su tun ma deri ka don o yɔɔ ra fɔɔ. ⁵⁴ O lon tun ye Nenekirilon* pasigi le ye; Nenekirilon tun be jini ka damina.

⁵⁵ Muso minw tun tugura Yesu kɔ kabini Galile, olugu tun tagara ni Yusufu ye kaburuda ra. O ka kaburu fle, ka Yesu su lacogo fana fle. ⁵⁶ O kɔ, o sekɔra ka na so kɔɔ ka na kasadiyananw, ani wusunanw laben Yesu ye. Nka o ma sɔn ka foyi ke Nenekirilon* na, ka kapa ni Yahudiyaw ta sariya* ye.

Melekew ka Yesu kunuko fɔ musow ye

(*Matiyu 28.1–10; Marika 16.1–8; Yuhana 20.1–10*)

24 ¹ Ayiwa, lɔgɔkun tere fɔɔ sɔgɔmada jooa fe, musow tun ka kasadiyanan minw laben, o tagara ni o ye kaburuda ra. ² O tagara a sɔɔ ko kabakuruba kolonkolonna ka bɔ kaburu da ra. ³ O donna kaburu kɔɔ, nka o ma Matigi Yesu su ye. ⁴ O ko ka o hakiri jagami. Ce fla barara ka na lɔ o na kɔɔ, fanigbe pepe be o ra. ⁵ Musow siranninba ka o kun suuru; nka o ce fla k'a fɔ o ye ko: «Mun kosɔn mɔgɔ min panaman lo, aw be o jini suw ce ra?» ⁶ A te yan! A kununa. Wagati min na a tun be ni aw ye Galile, a ka kuma minw fɔ aw ye, aw ye aw hakiri to o ra. ⁷ A tun ko, ko Min kera Adamaden ye*, ko o ka kan ka don jurumunkebagaw boro, o bena a gbengben yiri ra ka a faga; nka a saya tere sabanan, a bena kunu.»

⁸ O tuma musow hakiri jigira Yesu ta kumaw na.

Musow ka Yesu kunuko fɔ karamɔgɔdenw ye

⁹ Musow bɔra kaburu ra ka taga o kow beɛ lakari ciraden* tan ni kelen ye, ani o tɔɔɔɔn tɔw beɛ. ¹⁰ O musow tun ye Mariyamu Magidalakamusu ye, ani Yahani, ani Yakuba bamuso Mariyamu; muso tɔ minw tun be ni o ye, olugu fana ka o kuma kelen le fɔ ciradenw ye. ¹¹ Nka musow ka min fɔ, ciradenw ka o jate manamanakan ye, o ma la a ra. ¹² Nka o beɛ n'a ta, Piyeri wurira ka bori ka taga kaburu ra. A birira ka kaburu kɔɔ fle; a ma foyi ye ni kasanke dɔɔn te. A kɔɔɔɔbannin sekɔra ka taga a ta so.

Karamɔgɔden fla min tun be tagara Emayusi

(*Marika 16.12–13*)

¹³ Ayiwa, o lon kelen na, karamɔgɔden fla tun be tagara dugu dɔ ra, o dugu tɔgɔ ye ko Emayusi. O dugu ni Zeruzalemu ce tun te teme kilo tan ni kelen kan. ¹⁴ Ko minw beɛ tun kera Zeruzalemu o wagati ra, o tun be o baro le kera. ¹⁵ Ka o to kuma ni sɔsɔri ra, Yesu yere nana gbara o ra ka to ka tagama o kere fe ka taga. ¹⁶ O na tun be Yesu ra, nka a kera i n'a fɔ fen dɔ le tun ka o bari ka a lɔn.

¹⁷ Yesu ka o jininka ko: «Aw tagatɔ be kumana mun ko le ra de?» Kabini Yesu ka o fɔ, o lɔra, o panasisininba. ¹⁸ O ra, kelen min tɔgɔ ye ko Kilopasi, ale ko: «Ni ele kelen kɔni te, mɔgɔ si te Zeruzalemu min b'a fɔ ko ko minw kera yi, ko a ma dɔ lɔn o ra.» ¹⁹ Yesu ka o jininka ko: «Ko juman le kera?» O ka a jaabi ko: «Ko min kera Yesu Nazaretikace ra ke! A tun kera cira barakaman ye, ka kapa ni a ta kewalew ye, ani a ta kuma, Ala na kɔɔ, ani mɔgɔw beɛ pakɔɔ. ²⁰ An ta sarakalasebagaw* kuntigiw, ani an ta jamana pamɔgɔw

^m23.46 Nin kuma fɔra Zaburu 31.6.

ka a mina ka a di Rōmu* fagamaw ma, ko o y'a faga; o k'a gbengben yiri ra. ²¹ An jigi tun b'a kan ko ale le bena ke Izirayelimogow Kisibaga* ye; nka o bee ra, nin kow kera, bi ye a tere saba le ye. ²² An ta jenkuru ra, muso dow nana kuma do fo an ye min ka an kōnōban fo ka teme. O ko o tagara kaburu ra sōgomada joona fe, ²³ ko olugu ma su ye kaburu kōnō, ko olugu ka meleke dow ye, ko o melekew k'a fo olugu ye ko Yesu nanaman lo. ²⁴ An tōngon dow fana tagara kaburu ra, olugu tagara a sōw i ko musow k'a fo an ye cogo min na, nka o ma ale yere ye.»

²⁵ O ko, Yesu yere kumana o fe, a ko: «Aw mōgo hakirintanw, ciraw ka kuma minw bee fo, aw te la o ra joona. ²⁶ Kisibaga tun man kan ka tōw o cogo ra ka sōw ka taga don a ta nōw ra wa?» ²⁷ O ko, kuma minw bee sebera Ala ta Kuma ra a ta ko ra, a ka o jafō o ye, k'a damina cira Musa ta sariya* kitabu ra, ka taga se cira tōw bee ta kitabu ma.

²⁸ Ayiwa, o surunyara dugu donda ra tuma min na, Yesu k'a ke i n'a fo a be temena ka taga na fe. ²⁹ Nka o ka a lalō ka a daari ko a ye to ni olugu ye, ko su be jini ka ko. A donna ni o ye dugu kōnō ka to ni o ye. ³⁰ Ayiwa, Yesu nana sigi domuni na ni o ye minke, a ka buru ta ka baraka la Ala ye ka a tarantaran ka a didi o ma. ³¹ Yesu ka buru di o ma tuma min na, o hakiri yelera, o k'a lōn ko Yesu yere lo. Nka o barara ka fōn a ra. ³² O mōgo fla tora k'a fo jōngon ye ko: «A tun be Kitabu ta kumaw jafōra an ye sira ra minke, an jusu diyantinba le tun te o wagati ra wa?»

³³ O yōrōnin bee, o wurira ka sekō ka taga Zeruzalemu. O tagara se yi minke, o ka karamogoden tan ni kelen ni o tōngonw lajennin sōw. ³⁴ Karamogodenw k'a fo o mōgo fla ye ko: «Can ra, Matigi kununa ka bō saya ra; Simōn yere k'a ye!» ³⁵ Ko minw kera o ce fla fana ra sira ra, ani o ka Yesu lōn cogo min na wagati min a ka buru tarantaran k'a di o ma, o ka o lakari karamogoden tōw ye fana.

Yesu ka a yere yira karamogodenw na

(*Matiyu 28.16–20; Marika 16.14–18; Yuhana 20.19–23; Kewalew 1.6–8*)

³⁶ Ayiwa, ka karamogodenw to o kumaw ra, Yesu yere barara ka na lo o ce ra, k'a fo o ye ko: «Ala ye hera ke aw ye.» ³⁷ Karamogodenw bee ja tigera, o siranna; sabu o tun b'a miirira ko o na be su do ja le ra. ³⁸ Nka Yesu k'a fo o ye ko: «Mun kosōn aw hakiri jagamina? Mun na o miiriya jōngon be aw jusukun na?»

³⁹ O ko, Yesu ko: «Aw ye ne borotegew, ani ne senw fle: ne yere lo! Aw ye maga ne ra k'a fle ke! Bu ni kolo te su ja ra, i ko aw na be ne ra cogo min na.»

⁴⁰ Yesu ka o fo minke, a k'a borow ni a senw yira o ra.

⁴¹ Ayiwa, karamogodenw jusu diyara kosebe, nka kōnōban kosōn o tun ma la a ra hali bi. Yesu ka o pininka ko: «Domunifen do be aw fe yan wa?» ⁴² O ka jēge wusunin do di a ma. ⁴³ A ka o mina k'a domu o bee na na.

Yesu ka Ala ta Kuma kōw yira karamogodenw na

⁴⁴ O ko, a k'a fo o ye ko: «Wagati min na ne tun be ni aw ye, ne tun ka o le fo aw ye; ko fen o fen sebera ne ta ko ra cira Musa ta sariya* ra, ani cira tōw ta kitabu ra, ani Zaburuw kitabu ka min fo ne ta ko ra, o kow bee tun ka kan ka ke.»

⁴⁵ O cogo ra, a ka karamogodenw hakiri yele janko o ye Kitabu kumaw kōw faamu. ⁴⁶ O ko, a k'a fo o ye tuun ko a sebera Kitabu kōnō ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ko mōgow bena o tōw, ka a faga; nka a saya tere sabanan a bena kunu; ⁴⁷ o ra, k'a damina Zeruzalemu, waajuri ka kan ka ke dununamogow bee ye ale tōw ra, ko mōgow ye nimisa o ta jurumunw na janko Ala ye yafa o ma.

⁴⁸ O ko, Yesu k'a fo o ye ko: «Aw le ye ne ta kow bee seerew ye. ⁴⁹ Ne Fa Ala ka Nin Saninman* min layiri ta aw ye, ne bena o ci aw ma. Nka aw ye to Zeruzalemu dugu kōnō fo o sebagaya ye jigi aw kan fōlō ka bō san fe.»

Yesu yelenna ka taga sankolo kōnō

(*Marika 16.19–20; Kewalew 1.9–11*)

⁵⁰ O ko, a tagara ni karamogodenw ye Betani dugu fan fe; a ka a boro fla kōwta ka dugawu ke o ye. ⁵¹ K'a to dugawuke ra o ye, a kōwta ka bō o ce ra ka taga sankolo ra. ⁵² Karamogodenw ka ke a bato ye; o ko, o sekōra ka taga Zeruzalemu, o nagarininba.

⁵³ O tun be jōngon lajen Alabatosoba kōnō wagati bee ka Ala tando.